

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDEKİ PROBLEMLİ İNTERNET
KULLANIMI, ALGILANAN ANNE BABA TUTUMLARI VE KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
BEYZA KAPUDERE

GAZİANTEP-2020

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDEKİ PROBLEMLİ İNTERNET
KULLANIMI, ALGILANAN ANNE BABA TUTUMLARI VE KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

BEYZA KAPUDERE

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. HANNA R. SCHERLER

GAZİANTEP-2020

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
YÜKSEK LİSANS KABUL VE ONAY FORMU**

Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Beyza KAPUDERE tarafından hazırlanan “Üniversite Öğrencilerindeki Problemler İnternet Kullanımı Algılanan Anne Baba Tutumları ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı tez, 10 / 01 / 2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Görevi

Unvanı, Adı ve Soyadı

İmzası:

Jüri Başkanı

Prof. Dr. Hanna R. SCHERLER

Tez Danışmanı

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Doç. Dr. İtir Tanı CÖMERT

Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Mediha ÖMÜR

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

**Prof. Dr. Mazlum ÇELİK
Enstitü Müdürü**

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Üniversite Öğrencilerindeki Problemlİ İnternet Kullanımı, Algılanan Anne Baba Tutumları ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımca, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

10/01/2020

Beyza KAPUDERE

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, algılanan anne baba tutumu ve kişilik özellikleri ile problemlili internet kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda yaptığım araştırmanın her aşamasında benim yanımda olan tez danışmanım Hasan Kalyoncu Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Psikoloji bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Hanna R. SCHERLER' e teşekkür ederim. Ayrıca hayatımın her anında desteğini ve yardımını esirgemeyen, daima yanımda olan sevgili aileme teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Gaziantep, 2020

Beyza KAPUDERE

ÖZET

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanım düzeyleri, algılanan anne baba tutumları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 2019-2020 eğitim öğretim yılında, Hasan Kalyoncu Üniversite'sinde okuyan 258' i kadın, 161' i erkek, toplam 419 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği, Anne-Baba Tutum Ölçeği ve Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu (Big Five Personality Inventory-Short Form) ve Genel Bilgi Formu uygulanarak toplanmıştır. Elde edilen veriler, bağımsız örneklem t- Testi ve Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Algılanan Anne Baba Tutumları, Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Problemlı İnternet Kullanımı arasındaki ilişki Pearson Korelasyon analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Anne Baba Tutum Ölçeği puanları ile Beş Faktör Kişilik Ölçeği puanlarının Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği puanlarını yordama düzeyini belirlemek için Çoklu Regresyon yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Anne baba tutumlarının kişilik özelliklerini ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde; problemlı internet kullanımını, kişilik özelliklerinden özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik alt boyutlarının yordadığı, anne baba tutumlarından ise; koruyucu-istekçi ve otoriter anne-baba tutumu alt boyutlarının yordadığı bulunmuştur. Anne baba tutumu alt boyutlarının kişilik özellikleri alt boyutlarını yordayıp yordamadığına bakıldığında sonuçların şu şekilde olduğu görölmüştür; özdisiplin/sorumluluk, deneyime açıklık ve uyumluluk alt boyutlarını, demokratik tutumun yordadığı, koruyucu-istekçi ve otoriter anne baba tutumlarının yordamadığı görölmüştür. Duygusal dengesizlik alt boyutunu, demokratik ve koruyucu-istekçi anne baba tutumlarının yordadığı ancak otoriter anne baba tutumunun yordamadığı görölmüştür. Dışadönüklük alt boyutunu ise, anne baba tutumlarının yordamadığı bulunmuştur. Elde edilen bu veriler, ilgili literatürde yer alan çalışmalar doğrultusunda tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anne baba tutumları, Problemlı internet kullanımını, Kişilik özellikleri

ABSTRACT

In this study, the relationship between problematic internet usage levels, perceived parental attitudes and personality traits of university students is investigated. The sample of the research consists of 419 students of which 258 are females and 161 are males studying at Hasan Kalyoncu University in the 2019-2020 academic year. Data was collected by the application of the Problematic Internet Usage Scale, Parent Attitude Scale and Five Factor Personality Inventory Short Form and General Information Form. Data was analyzed by independent samples t-Test and One Way ANOVA. The relationship between Perceived Parental Attitudes, Five Factor Personality Traits and Problematic Internet Use among university students was investigated through the application of Pearson Correlation analysis method. Multiple Regression Analysis was conducted to determine the predictive level of the Parenting Attitude Scale scores and Five Factor Personality Scale scores. Regression analysis was conducted to examine the level of predicting personality traits of parental attitudes. Regression analysis results showed that self-discipline / responsibility sub-dimension of personality traits, emotional imbalance sub-dimensions and protective-requestor and authoritarian subdimensions of parental attitudes predicted problematic internet use. Regression analysis results showed that; democratic and protective-willing parent attitudes predicted Emotional imbalance sub-dimension while protective-willing and authoritarian parental attitudes did not. It was concluded that democratic and protective-willing parental attitudes predicted Emotional imbalance while authoritarian parental attitudes did not. And it was found that parental attitudes did not predict the extraversion sub-dimension. These results were discussed in accordance with the studies in the related literature.

Keywords: Parent attitudes, Problematic internet use, Personality traits.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Soruları	3
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.6. Tanımlar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. İnternet Kavramı	5
2.1.1. İnternet Kullanımının Tarihsel Gelişimi	5
2.1.2. İnternet Kullanım Amaçları	8
2.1.3. Problemlı İnternet Kullanımı	9
2.1.3.1. Problemlı İnternet Kullanımı Tanı Ölçütleri	10
2.1.3.1.1. Problemlı İnternet Kullanımının Goldberg' e Göre Tanı Kıstasları.....	10
2.1.3.1.2. Problemlı İnternet Kullanımının Young' a Göre Tanı Kıstasları	11
2.1.3.1.3. Beard ve Wolf' un Problemlı İnternet Kullanımı İçin Tanı Kıstasları	12
2.1.4. Problemlı İnternet Kullanımının Kavramsal Çerçevesi	13
2.1.4.1. Caplan' ın Problemlı İnternet Kullanım Modeli	13
2.1.4.2. Davis' in Problemlı İnternet Kullanımı Modeli	13
2.1.4.3. Douglas ve Arkadaşlarının Problemlı İnternet Kullanım Modeli	15
2.2. Ebeveyn Tutumları	15
2.2.1. Demokratik Ebeveyn Tutumu	16
2.2.2. Otoriter Ebeveyn Tutumu	17
2.2.3. Koruyucu-İstekçi Ebeveyn Tutumu	17
2.3. Ebeveyn Tutumu ve Problemlı İnternet Kullanımı Arasındaki İlişki.....	18
2.4. Kişilik	20

2.4.1. Beş Faktör Kişilik Kuramı	20
2.4.1.1. Nevrotiklik	21
2.4.1.2. Dışa dönüklük	21
2.4.1.3. Açıklık	21
2.4.1.4. Uyumluluk	22
2.4.1.5. Özdisiplin	22
2.5. Problemlı İnternet Kullanımı, Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Kişilik Özellikleriyle Alakalı Yapılan Çalışmalar	22
2.5.1. Problemlı İnternet Kullanımına İlişkin Yapılan Çalışmalar	22
2.5.2. Problemlı İnternet Kullanımı ve Algılanan Ebeveyn Tutumuna İlişkin Yapılan Çalışmalar	24
2.5.3. Problemlı İnternet Kullanımı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Yapılan Çalışmalar	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	29
YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli.....	29
3.2. Evren ve Örneklem	29
3.3. Veri Toplama Araçları.....	30
3.3.1. Genel Bilgi Formu	31
3.3.2. Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği (PİKO).....	31
3.3.3. Anne-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ).....	31
3.3.4. Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu (Big Five Personality Inventory-Short Form-(BFKE))	32
3.4. İşlem	32
3.5. Verilerin Analizi	32
3.6. Anketlerin Güvenirliği.....	34
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	35
BULGULAR	35
4.1. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımına, Anne Baba Tutumlarına ve Beş Faktör Kişilik Durumlarına İlişkin Betimsel Değerler	35
4.2. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Sosyodemografik Değişkenlerine İlişkin Bulgular	36
4.2.1. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulguları	36
4.2.2. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Öğrenim Görülen Fakülte Değişkenine İlişkin Bulguları	36
4.2.3. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Öğrenim Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular	37

4.2.4. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular	38
4.2.5. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	40
4.2.6. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	40
4.3. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Sosyodemografik Değişkenlerine İlişkin Bulgular	41
4.3.1. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular.....	41
4.3.2. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Öğrenim Görülen Fakülte Değişkenine İlişkin Bulgular	42
4.3.3. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Öğrenim Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular	43
4.3.4. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular	44
4.3.5. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	45
4.3.6. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	47
4.4. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Sosyodemografik Değişkenlerine İlişkin Bulgular.....	48
4.4.1 Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular	48
4.4.2. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Öğrenim Görülen Fakülte Değişkenine İlişkin Bulgular	49
4.4.3. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular	50
4.4.4. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin İnternet Kullanma Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular	52
4.4.5. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	52
4.4.6. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	54
4.5. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımı, Ebeveyn Tutumları ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular	55
4.6. Regresyon Analiz Bulguları	58
4.6.1. Kişilik özellikleri problemlı internet kullanımını yordamakta mıdır?	58
4.6.2. Ebeveyn tutumları problemlı internet kullanımını ve alt boyutlarını yordamakta mıdır?	61

4.9.3. Ebeveyn tutumları kişilik özelliklerini yordamakta mıdır?	63
BEŞİNCİ BÖLÜM	67
TARTIŞMA	67
ALTINCI BÖLÜM.....	86
SONUÇ VE ÖNERİ	86
6.1 Sonuç	86
6.2 Öneriler	89
KAYNAKÇA	90
EKLER.....	105
Ek-1: Genel Bilgi Formu:	105
Ek-2: Problemlü İnternet Kullanım Ölçeği (Piko):	107
Ek-3: Anne-Baba Tutum Ölçeği:.....	109
Ek-4: Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu (Big Five Personality Inventory-Short Form):	111
ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM.....	113

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Dünya Nüfusu ve İnternet Kullanım Oranları.....	6
Tablo 2. Bilgi Toplumu İstatistikleri, 2004-2019.....	7
Tablo 3. Caplan'ın Problemlı İnternet Kullanım Modeli.....	13
Tablo 4. Davis' in Problemlı İnternet Kullanımı Modeli.....	14
Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Verilerin Dağılımı.....	29
Tablo 6. Basıklık Çarpıklık Değerleri.....	33
Tablo 7. Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı.....	34
Tablo 8. Ölçekler ve Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel Değerlerin Dağılımı.....	35
Tablo 9. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları.....	36
Tablo 10. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Fakülte Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	37
Tablo 11. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	37
Tablo 12. PİKÖ ve Alt Boyutlarının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları.....	38
Tablo 13. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	40
Tablo 14. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	41
Tablo 15. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları.....	41
Tablo 16. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Fakülte Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	42
Tablo 17. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	44
Tablo 18. ABTÖ ve Alt Boyutlarının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları.....	45
Tablo 19. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	45
Tablo 20. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	47
Tablo 21. BFKE ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları.....	48
Tablo 22. BFKE ve Alt Boyutlarının Fakülte Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	49
Tablo 23. BFKE ve Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları.....	50
Tablo 24. BFKE ve Alt Boyutlarının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları.....	52

Tablo 25. BFKE ve Alt Boyutlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları	52
Tablo 26. BFKE ve Alt Boyutlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları	54
Tablo 27. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımı, Anne Baba Tutumları ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları ...	55
Tablo 28. İnternetin Olumsuz Sonuçlarını Yordayan Beş Faktör Kişilik Özellikleri Alt Boyutları.....	58
Tablo 29. Sosyal Fayda veya Sosyal Rahatlık Boyutunu Yordayan Beş Faktör Kişilik Özellikleri Alt Boyutları.....	58
Tablo 30. Aşırı Kullanım Boyutunu Yordayan Beş Faktör Kişilik Özellikleri Alt Boyutları.	59
Tablo 31. Problemlı İnternet Kullanımını Yordayan Beş Faktör Kişilik Özellikleri Alt Boyutları.....	60
Tablo 32. İnternetin Olumsuz Sonuçlarını Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	61
Tablo 33. Sosyal Fayda veya Sosyal Rahatlık Boyutunu Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	61
Tablo 34. Aşırı Kullanım Boyutunu Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	62
Tablo 35. PİKÖ ile ABTÖ Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	63
Tablo 36. Dışadönüklüğü Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	64
Tablo 37. Özdisiplin/Sorumluluğu Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	64
Tablo 38. Uyumluluğu Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	65
Tablo 39. Deneyime Açıklığı Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	65
Tablo 40. Duygusal Dengesizliği Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	66

KISALTMALAR LİSTESİ

PIKÖ: Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği

İOS: İnternetin Olumsuz Sonuçları

SFSR: Sosyal fayda veya sosyal rahatlık

AK: Aşırı kullanım

ABTÖ: Anne Baba Tutum Ölçeği

DABT: Demokratik anne baba tutumu

KİABT: Koruyucu-istekçi anne baba tutumu

OABT: Otoriter anne baba tutumu

BFKE: Beş Faktör Kişilik Envanteri

D: Dışadönüklük

ÖS: Özdisiplin/Sorumluluk

U: Uyumluluk

DA: Deneyime açıklık

DD: Duygusal dengesizlik

N: Örneklem sayı

Anne-baba tutumu=Ebeveyn tutumu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Günümüzde hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojisiyle birlikte bu teknolojilerin kullanılma düzeyi giderek artmaktadır. Özellikle bilgisayar ve internet insan yaşamında artık vazgeçilmez bir yere sahip olmuştur. Bu durum her yaşta ve her düzeyden kişinin yaşamında olumlu ve olumsuz pek çok etkiye neden olmaktadır (Arıcak, 2015).

İnternet kullanımının toplumlarda giderek yaygınlaşması beraberinde aşırı internet kullanımı gibi bir sorunu da ortaya çıkarmıştır. İnterneti aşırı kullanan kişilerin ailevî, meslekî ve toplumsal yaşamlarında birtakım sorunlar yaşadığı gözlemlenmektedir (Arslan-Cansever, 2013). Davis' e (2001) göre sağlıklı internet kullanımı, belirlenen bir zaman diliminde bilişsel ve davranışsal olarak herhangi bir rahatsızlık duymadan hedeflenen veriye ulaşmak için gerçekleşir. Kişilerin aşırı internet kullanmaya başlaması, problemlili internet kullanımı, internet bağımlılığı kavramlarını gündeme getirmiştir.

Literatürde, ilk kez “İnternet bağımlılığı” kavramını kullanan Goldberg (1996) olmuştur. Goldberg internet bağımlılığı tanı kriterlerini DSM IV’ te bulunan madde bağımlılığı tanı kriterlerinden yararlanarak oluşturmuştur. İnternet bağımlılığıyla ilgili bilimsel tartışmalar ise Young (1999) tarafından başlatılmıştır. Young (1999) DSM IV’ te bulunan “patolojik kumar oynama” tanı kriterlerinden yola çıkarak hazırladığı şablon doğrultusunda belirtileri tespit edip ilgili klinik vakalarla çalışmaya başlamış, bu bireylerin tedavileri için “İnternet Bağımlılığı Merkezi’ ni” kurmuştur (Buzlu ve Özcan, 2005). İnternet bağımlılığı, DSM IV tanı ölçütleri kitabında hastalık olarak yer almaz iken, bağlantılı olduğu düşünülen iki alt başlıkta izah edilmeye çalışılarak anlatılmıştır. Bu başlıklardan birincisinin “madde kullanımı ile ilgili bozukluklar” olduğu, ikincisinin ise “patolojik kumar oynama” olduğu ifade edilmiştir (Gönül, 2002). En geniş anlamıyla problemlili internet kullanımı “kişinin yaşamında interneti psikolojik, iş-okul ve sosyal alanlarda birtakım zorluklara neden olacak şekilde kullanmasıdır” (Beard ve Wolf, 2001, syf. 378, akt., Caplan, 2002, syf. 554).

Günümüz gençlerinde internetin, günlük işlerin yanında yer aldığı bilinmekle birlikte ‘internet gençliği’ kültürünün temellerinin atıldığı düşünülmektedir (Karaca, 2007). İnternet ortamının bireylere pek çok imkân sunması, bilgiye kolay ve hızlı bir şekilde ulaşılması, iletişim anlamında getirdiği yenilikler internetin olumlu yönleri de olsa; internete ayrılan zamanın fazla

olması, kişilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirmesine engel olmaktadır (akt., Tahiroğlu, Çelik, Uzel, Özcan, ve Avcı, 2008). Aşırı internet kullanımı, gençlerin uyku ve çalışma saatlerinde kayba neden olduğu gibi sağlıkla ilgili problemlere de neden olmaktadır.

Yapılan araştırmalarda internetin aşırı kullanımı ile ‘kendilik algısı ve özsaygı (Berber Çelik ve Odacı, 2012)’, ‘şiddete eğilim gösterme (Babacan-Gümüş, Şıpkın, Tuna ve Keskin, 2015)’, ‘öfke ifade tarzı (Ata, Akpınar ve Kelleci, 2011)’, ‘kimlik statüsü (Ceyhan, 2010)’ ve ‘yaşam doyumu (Demir, Peker-Özkoçlu ve Turğut, 2015)’ gibi değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu araştırmada, incelenecek değişkenlerden biri, kişilik faktörüdür. En temel anlamıyla kişilik, bir bireyin, kendine has, kendini diğer bireylerden ayıran ve tutarlılık gösteren davranış kalıpları olarak tanımlanabilir (Burger, 2006). Kişilik özelliklerinin “zarardan imtina etme, ödül bağımlılığı ve yenilik arayışı” olmak üzere üç alt boyutta ele alındığı bir araştırmada, ödül bağımlılığının düşük seviyede, zarardan imtina etme ve yeni şeyler arama puanlarının yüksek seviyede oluşunun internet kullanım oranını arttırdığı görülmüştür (Ko, Yen, Chen, Chen ve Yen, 2006). Young ve Rodgers (1998) tarafından yapılan bir çalışmada internet bağımlılığı olan kişilerin, kendine güvenen, tek başına yapılabilecek etkinliklerden hoşlanan, sosyal faaliyetlerden kaçınan kişiler olduğu bulunmuştur (akt., Burger, 2006). “Beş faktör kişilik özellikleri”nden faydalanılarak yapılan başka bir araştırmadaysa; nörotizmle internet kullanımı arasında negatif yönde bir ilişkinin; bir kişilik özelliği olan deneyime açıklık ile eğlence ve bilgiye ulaşma, bilgi üretme amaçlı internet kullanımı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür (Tuten ve Bosnjak, 2001).

Araştırmada, incelenecek değişkenlerden diğeri ise, algılanan anne- baba tutumlarıdır. Toplumun en temel birimi olan aile, tutum ve davranışların kazanıldığı, toplumsal kuralların öğrenildiği, çocukların hayata gözlerini açtıkları ilk yerdir. Anne ve babanın çocuk yetiştirirken çocuğa karşı olan tutum ve davranışları, çocuğa rol model olmakta bunun yanı sıra çocuğun kişiliğini, tutum ve davranışlarını etkilemektedir (Eripek, 1982). Ortaokul öğrencilerindeki problemler internet kullanımı üzerine yapılan bir araştırmada, “otoriter ve koruyucu- istekçi anne baba tutumlarının” problemler internet kullanımını orta seviyede; “demokratik anne-baba tutumunun” negatif yönde etkilediği görülmüştür (Altıntaş, 2016). Başka bir araştırmada, demokratik anne- baba tutumu arttıkça internet bağımlılığı oranının düştüğü bulunmuştur (Baykan, 2014). Yine yapılan araştırmalarla izin verici-ihmkâr ve otoriter anne babası

olanların, problemlı internet kullanım oranlarının demokratik anne babaya sahip olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Dede, 2019).

Yukarıda da bahsedildiği gibi daha önceden yapılan araştırmalarda problemlı internet kullanımı ile şiddete eğilim gösterme (Babacan Gümüş, şıpkın, Tuna ve Keskin, 2015), kimlik statüsü (Ceyhan, 2010), kendilik algısı ve benlik saygısı (Berber- elik ve Odacı,) değişkenlerinin ilişkisi ele alınmıştır. Ancak problemlı internet kullanımıyla kişilik özellikleri, anne ve babanın birey tarafından algılanan tutumlarının birlikte incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle problemlı internet kullanımı, anne ve babanın birey tarafından algılanan tutumları, kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi araştırmanın gerekçesini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada; niversite ğrencilerinin problemlı internet kullanım düzeyleri, kişilik özellikleri, anne ve babanın birey tarafından algılanan tutumlarının birbirleriyle ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Soruları

- Problemlı internet kullanımı, anne ve babanın birey tarafından algılanan tutumları ile kişilik özellikleri arasında ilişki var mıdır?
- Kişilik zellikleri problemlı internet kullanım seviyesini yordamakta mıdır?
- Algılanan anne baba tutumu problemlı internet kullanım seviyesini yordamakta mıdır?
- Araştırmada ek olarak algılanan anne baba tutumunun kişilik özelliklerini yordayıp yordamadığı da incelenecektir.

1.4. Araştırmanın Sayıltıları

Araştırmaya katılan kişilerin veri toplama araçlarına verdikleri cevapların doğru olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 2019-2020 yılında Gaziantep ilinde bulunan Hasan Kalyoncu niversitesi'nde okuyan öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Problemlİ İnternet Kullanımı: Kişinin yaşamında interneti psikolojik, iş-okul ve sosyal alanlarda birtakım zorluklara neden olacak şekilde kullanmasıdır (Beard ve Wolf, 2001, syf. 378, akt., Caplan, 2002, syf. 554).

Ebeveyn Tutumu: Çocukların sosyokültürel, psikolojik ve benlik gelişimlerini pozitif ya da negatif yönde etkileyebilecek belirli bir durum veya nesneye karşı ebeveynlerin gösterdikleri davranışlardır (Yavuzer, 1998).

Kişilik: ‘‘Bir kimseye özgü davranış ve yaşama dair temel sebepler’’ olarak Cloninger (2013) tanımlamaktadır (akt., Metin, 2018, syf. 13).

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmadaki bu bölümde, “İnternet ve Problemlerli İnternet Kullanımı”, “Algılanan Ebeveyn Tutumları” ve “Beş Faktör Kişilik Özellikleri”yle alakalı ayrıntılı açıklama ve çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. İnternet Kavramı

İnternet kelimesi, ‘İnter’(birbiriyle, arasında) ile ‘Net’(ağ) sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur (Can ve Memiş, 2004). En genel haliyle internet kavramını tanımlayacak olursak, ‘Uluslararası Ağ’ anlamına gelen “International” ve “Network” kelimelerinden oluşmuş bir terimdir. Başlarda askeri alanda kullanılan internet, soğuk savaşın (1989) son bulmasıyla sosyal yaşamda kullanılmaya başlanmıştır. Farklı dönemlerde kullanım amacına ve karşıladığı ihtiyaca göre farklı şekillerde tanımlanmıştır.

Yılmaz’ a (2006) göre internet, dünyada gittikçe yaygınlaşan, birden fazla bilgisayar ağının birbirine bağlandığı ve sürekli gelişim gösteren bir iletişim ağıdır. Akgül’ e (1995) göre internet, uluslararası parçaları dünyanın dört bir yanına dağılmış, dinamik bir kütüphanedir (akt., Altıntaş, 2016). Köksalan ve Tel’ e (2009) göre ise, insanların birbirleriyle iletişim kurmasını sağlayan, kültürel, siyasi ve sosyoekonomik boyutları olan çok yönlü bir haberleşme aracıdır. Daha ayrıntılı olarak interneti, milyonlarca alt ağı olan, ağlar içerisinde aktif olarak yer alan kişilerin yazılı, işitsel, görsel olarak bağlantı kurmalarını sağlayan bir ağ protokolü olarak tanımlamak mümkündür (Sevindik ve Gürol, 2006). İcat edildiğinden bugüne çok hızlı bir gelişim kat eden internet, günümüzde bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda hemen her alanda kullanılmaktadır.

2.1.1. İnternet Kullanımının Tarihsel Gelişimi

Temellerinin 1960’lı yılların başında atıldığı internet, aslında ilk kez Kaliforniya Üniversitesi Los Angeles’ ta (UCLA) uygulanan bir projedir. Bununla beraber internetin yaygınlaşması, günlük yaşamın içinde yer alması, internetin temellerinin atılmasından yaklaşık on yıl sonra gerçekleşmiştir. “İnternet Çağı” dediğimiz dönem, 1980’li yıllarda başlamıştır. İnternet servis sağlayıcılarının (ISP) ticari alanda yaygınlaşmasıyla birlikte internet halk tarafından da kullanılan bir araç haline gelmiştir. İnternet, ilk olarak 1980’li yılların başlarında Kuzey Amerika’ da başlamış, ardından 1980’li yılların ortalarına doğru Avrupa ve Avustralya’da, 1980’li yılların sonlarına doğru Asya’ da yaygınlaşmaya devam etmiştir.

Sonuçlarının sonradan anlaşılacağı yeni bir dönemin ilk adımları atılmaya başlanmıştır (Arıcak, 2015).

İnternet, Türkiye'ye ilk kez 1991 yılında TÜBİTAK ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin (ODTÜ) iş birliğiyle hazırladığı TÜBİTAK-DPT projesiyle gelmiştir. ODTÜ' den sonra akademik alanda yaygınlaşan internet, diğer üniversitelerde de kullanılmaya başlanmıştır. İnternetin Türkiye' de genel halk tarafından kullanıma açılması 1993 yılında olmuştur (Erkul, 2009; Argın, 2013).

Tablo 1. Dünya Nüfusu ve İnternet Kullanım Oranları

Bölgeler	Nüfus (2019)	İnternet Kullananlar (30 Haziran 2019)	Kullanım Oranı (% Nüfus)	Büyüme 2000-2019	Dünya Kullanım %
Asya	4,241,972,790	2,300,469,859	54,2 %	1,913 %	50.7 %
Avrupa	829,173,007	727,559,682	87,7 %	592 %	16.0 %
Latin Amerika	658,345,826	453,702,292	68,9 %	2,411%	10.0 %
Afrika	1,320,038,716	522,809,480	39,6 %	11,481 %	11,5 %
Kuzey Amerika	366,496,802	327,568,628	89,4 %	203 %	7,2 %
Ortadoğu	258,356,867	175,502,589	67,9 %	5,243 %	3,9 %
Avusturalya	41,839,201	286,636,278	68,4 %	276 %	0,6 %
TOPLAM	7,716,223,209	4,536,248,808	58,8 %	1,157 %	100.0 %

Kaynak: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>.

Toplumsal hayata getirdiği kolaylıklarla birlikte internet, başta eğitim olmak üzere, savunma sanayi, sağlık ve kamu sektörü olmak üzere pek çok alanda hızla kullanılmaya başlanmıştır. İnternetin bu denli gelişimi, toplumlarda internet kullanıcı sayısının artmasına neden olmuştur (Odabaşı, Çoklar ve Kabakçı, 2007). Tablo 1' de 2019 yılındaki dünya nüfus bilgileri ve bu yıldaki internet kullanım oranları yer almaktadır.

2000-2019 yılları arasında bölgelerdeki internet kullanım oranlarına bakıldığında, her ülkede internet kullanım oranlarında artış olduğu görülmektedir. Bu bilgilere göre, internet kullanım artış hızının en yüksek olduğu ülke %11,481 oranı ile Afrika'dır. Bunu, %5,243 oranı ile Ortadoğu, %2,411 oranı ile Latin Amerika takip etmektedir. Ülkelerin kendi nüfus kullanım oranları incelendiğinde Kuzey Amerika, Avrupa ve Latin Amerika' da bu oranların yüksek olduğu görülmektedir. Dünya internet kullanım oranlarına bakıldığında, internet

kullanıcılarının %50,7' sinin Asya' da olduğu görülmektedir. Tablo 2'de 2004-2019 yılları arasındaki girişimlerde ve hanelerde bilişim teknolojileri kullanım oranları bulunmaktadır (TÜİK, 2019).

Tablo 2. Bilgi Toplumu İstatistikleri, 2004-2019

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı																
Bilgisayar Kullanımı	-	87,8	-	88,7	90,6	90,7	92,3	94,0	93,5	92,0	94,4	95,2	95,9	97,2	97,0	96,7
İnternet Erişimi	-	80,4	-	85,4	89,2	88,8	90,9	92,4	92,5	90,8	89,9	92,5	93,7	95,9	95,3	94,9
Web Sitesi Sahipliği	-	48,2	-	63,1	62,4	58,7	52,5	55,4	58,0	53,8	56,6	65,5	66,0	72,9	66,1	66,6
Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı																
Bilgisayar Kullanımı	23,6	22,9	-	33,4	38,0	40,1	43,2	46,4	48,7	49,9	53,5	54,8	54,9	56,6	59,6	-
Erkek	31,1	30,0	-	42,7	47,8	50,5	53,4	56,1	59,0	60,2	62,7	64,0	64,1	65,7	68,6	-
Kadın	16,2	15,9	-	23,7	28,5	30,0	33,2	36,9	38,5	39,8	44,3	45,6	45,9	47,7	50,6	-
İnternet Kullanımı	18,8	17,6	-	30,1	35,9	38,1	41,6	45,0	47,4	48,9	53,8	55,9	61,2	66,8	72,9	75,3
Erkek	25,7	24,0	-	39,2	45,4	48,6	51,8	54,9	58,1	59,3	63,5	65,8	70,5	75,1	80,4	81,8
Kadın	12,1	11,1	-	20,7	26,6	28,0	31,7	35,3	37,0	38,7	44,1	46,1	51,9	58,7	65,5	68,9
Hanelerde İnternet Erişimi	7,0	8,7	-	19,7	25,4	30,0	41,6	42,9	47,2	49,1	60,2	69,5	76,3	80,7	83,8	88,3

Kaynak: <http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>.

Girişimlerdeki veriler incelendiğinde bilgisayar kullanımı ve internet erişiminin doğru orantılı bir şekilde arttığı görülmektedir. Günümüzde iş yerlerinde internet erişimi oranı %94,9 iken, iş yerlerinin web sitesine sahiplik oranının %66,6 olması oldukça dikkat çekicidir.

Hanelerdeki bilişim teknolojileri kullanımına bakıldığında, bilgisayar ve internet kullanım oranlarının yıllar içinde arttığı görülmektedir. Bilgisayar kullanımı oranları 2014 yılına kadar internet kullanımı oranlarından daha fazla iken, 2014’ ten sonra internet kullanım oranlarının bilgisayar kullanım oranlarından fazla olduğu görülmektedir. Gelişen teknolojiyle birlikte internete bilgisayar dışında tablet, akıllı telefon, televizyon gibi araçlarla da bağlanması bu durumu açıklayabilir. Bununla beraber evlerdeki internet erişim oranı 2004’te %7 iken, bu oran günümüzde %88,3’e çıkmıştır. Kadın ve erkeklerin internet kullanımlarına bakıldığında tüm yıllarda erkeklerin bilgisayar ve interneti kullanma oranları kadınlara göre daha fazladır (TÜİK, 2019).

2.1.2. İnternet Kullanım Amaçları

Kişilerin interneti kullanım amaçlarının ve internette kullandığı uygulamaların, patolojik internet kullanımına neden olduğu görülürken, internetin, tek başına bağımlılık yapan bir unsur olmadığı bilinmektedir (Ceylan, 2011). Kişilerin internet kullanımını belirleyen ihtiyaçlar; yaş, cinsiyet, sosyal, ekonomik ve toplumsal meselelerden etkilenmektedir. Gençlerin internet kullanım amaçlarına bakıldığında en önemli internet kullanım nedeninin eğitim-araştırma olduğu görülmüştür. Ayrıca “eğlence-oyun, tanışma, iletişim, sohbet ve e-posta gibi amaçlar da üst sıralarda yer almaktadır (Karaca, 2007). İnsanlar zaman zaman kendini gerçekleştirme, münasebet kurma, ait olma, başarı ve cinsellik vb. ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla da internette fazla zaman geçirmektedir (Suler, 1999). Yapılan araştırmalarda interneti, eğlenme, sanal bir gruba dâhil olma, kendini gösterme, yeni ilişkiler kurma ve var olan ilişkileri sürdürme amacıyla kullanan bireyler, problemlili internet kullanımına daha yatkındır (Chen ve Kim, 2013). Bir diğer araştırmada, yalnız olan, çevresindeki kişilere kendini anlatmakta zorluk yaşayan bireylerin, interneti daha rahat iletişim kurmak ve kendilerini ifade edebilmek amacıyla kullandıkları görülmüştür (Young, 1996). İnterneti, sohbet etme, alışveriş yapma, oyun oynama ve sanal seks amaçlarıyla kullanan bireylerde problemlili internet kullanım riski daha fazladır. Ayrıca Ögel (2012), internet bağımlılığı alt tipleri oluşturan “sanal kumar, sanal oyun, sanal sohbet ve pornografiyi” internet kullanım amaçları olarak ifade eder.

TÜİK (2016) tarafından yapılan araştırmada Türkiye’deki internet kullanım amaçlarının başında “iletişim” gelmektedir. 2004 yılından bu yana en çok kullanılan iletişim şeklinin mesajlaşma olduğu görülmektedir. İnternet, 2005 yılından sonra sağlık hizmeti almak amacıyla kullanılmıştır. Sağlıkla ilgili araştırma yapmak ve randevu almak amacıyla interneti

kullanan kişilerin oranı ise; %25 olarak bulunmuştur. Ancak bu oran 2016 yılında %65,9' a yükselmiştir. Kadınların (%73,2) interneti sağlık amacıyla kullanma oranının erkeklerin kullanma oranından (%60,6) daha fazla olduğu görülmektedir. Sağlık alanıyla ilgili interneti kullanma oranlarının artış gösterdiği belirlenmiştir. İnternet üzerinden mal ya da hizmet satışı oranı 2004 yılında %1,7 iken, bu oran 2016 yılında %20 olarak belirlenmiştir. İnternet üzerinden alım-satım yapmanın giderek daha fazla talep edildiği görülmektedir. 2012 yılından sonra sosyal medya kullanım oranları oldukça dikkat çekici bir hal almıştır. 2012' de sosyal medyada paylaşım yapmak amacıyla kullanılan uygulamaların oranı %41,6 iken bu oran 2014 yılında sosyal gruplara dahil olma (Twitter, Facebook) amacıyla %78,8 olmuştur.

2.1.3. Problemlı İnternet Kullanımı

İnternet, bireylerin ihtiyaçlarına karşılık bulduğu bir alan açtığından dolayı internette uzun süre vakit geçirmek kontrol edilemez bir hal almıştır (Suler, 1999). Günümüzde internet kullanımı, gelişen teknolojiyle birlikte her geçen gün daha da artmaktadır. Bazı bireyler internet kullanımını sadece ihtiyaçları doğrultusunda sınırlandırırken, bazıları bu sınırlandırmayı yapamamaktadır. Öyle ki bu bireyler, interneti aşırı kullanmaları sebebiyle meslekî, ailevî ve toplumsal yaşamları ile eğitim yaşamlarında bazı sorunlarla karşılaşmaktadır (Gönül, 2002).

İnternetin kontrol altında kullanılamaması, problemlı internet kullanımı gibi bir kavramı hayatımıza sokmuştur. Arısoy (2009) problemlı internet kullanımını, “aşırı internet kullanma isteğinin önüne geçememe, internete bağlanılamayan zamanların önemini kaybetmesi ve internette yoksun kalındığında aşırı öfke ve saldırganlık halinde olma” şeklinde tanımlamaktadır. Caplan (2003) problemlı internet kullanımını, kişinin internet kullanımının normalden veyahut planlanan süreden daha fazla olmasıdır, diye tanımlarken; Ceylan (2010), bilişsel, duyuşsal ve davranışsal semptomları sebebiyle, kişinin hayatında çok yönlü etkilere neden olan bir sendrom diye tanımlamaktadır. Shapira ve arkadaşlarına (2000) göre ise, kontrol edilemeyen, vakit kaybına neden olan, huzursuzluk veren, sosyal ve ekonomik sıkıntılara yol açan, yalnızca manik ya da hipomanik belirtilerle görülmeyen kullanım şeklidir.

Literatürde ‘aşırı internet kullanımı’ farklı şekillerde adlandırılmaktadır. İlk kez Goldberg tarafından “internet bağımlılığı” terimiyle nitelendirilirken, Shapira ve arkadaşları (2000) problemlı internet kullanımı, Davis (2001), patolojik internet kullanımı, Meerkerk ve arkadaşları (2006), takıntılı internet kullanımı olarak nitelendirilmiştir (akt., Ceyhan, 2010). Son zamanlarda bunların içinde öne çıkan kavram “problemlı internet kullanımı” olmuştur

(Ceyhan, 2010). Günümüzde sıkça duyduğumuz teknoloji, bilgisayar, cep telefonu ve sosyal medya bağımlılıkları gibi kavramların temelinde internet bağımlılığı vardır (Ögel, 2012).

İnternet bağımlılığı, Davis (2001) tarafından ‘belirli-amaçlı patolojik kullanım’ ve ‘genelleştirilmiş patolojik kullanım’ olmak üzere iki alt başlıkta incelenmiştir. Belirli bir amaçla oluşan patolojiler, sanal ortamdaki oyun, alışveriş, kumar, borsa ve cinsellik gibi alanlarda gelişen bağımlılıklardır. Genelleştirilmiş patolojik kullanım, bireyin birçok amaç için gündelik işlerinin aksamasına neden olacak bir şekilde internette vakit geçirmesidir (Davis, 2001).

İnternetin problemlili kullanımı önceleri bir bağımlılık çeşidi olarak değerlendirilirken; son yapılan araştırmalarda bu görüş değişmiş ve internetin problemlili kullanımı bir dürtü kontrol bozukluğu şeklinde değerlendirilmeye başlanmıştır. Dürtü kontrol bozukluğu olan bireylerin bir davranışı gerçekleştirmeden evvel kendilerini tedirgin ve huzursuz hissettiği; istenilen davranışı gerçekleştirdikten sonra kendilerini iyi hissettikleri görülmektedir (Shapira ve ark., 2003).

2.1.3.1. Problemlili İnternet Kullanımı Tanı Ölçütleri

İlgili literatür incelendiğinde internetin sorunlu kullanımına ilişkin tam bir mutabakatın olmadığı ve kişilerin aşırı internet kullanımını tanımlamak için ayrımlı terimler kullanıldığı görülmektedir. Misalen, Young (1996), internet bağımlılığını kullanırken; Morahan-Martin ve Schumacher (2000) ve Davis (2001) internet bağımlılığı ya da patolojik internet kullanımı, Flett ve Besser (2002) ise problemlili internet kullanımı terimlerini kullanmışlardır. Davis (2001), Gönül (2002), Tsai ve Lin (2001) gibi araştırmacılar, problemlili internet kullanımını ifade ederken farklı kavramların kullanılmasını, kişilerin internete değil de internet aracılığıyla elde edilen nesnelere (alışveriş, kumar, sohbet ve oyun) bağımlı olmaları ile açıklamıştır. Young (1996), Öztürk ve Odabaşıoğlu (2007) gibi araştırmacılar da herhangi bir klinik hastalığın aşırı internet kullanımına neden olabileceğini ifade etmişlerdir. Kavramlardaki bu farklılığının sebebi her ne olursa olsun, kişinin internet kullanımının hayatında bilişsel ve davranışsal problemlere neden olup olmaması önemli olarak görülmüştür (akt., Günüş, 2009).

2.1.3.1.1. Problemlili İnternet Kullanımının Goldberg’ e Göre Tanı Kıstasları

İnternet bağımlılığı terimi ilk kez Goldberg (1996) tarafından ortaya atılmıştır. Goldberg “internet bağımlılığı” tanı kıstaslarını DSM-IV’ teki “madde bağımlılığı” tanı kıstaslarından yararlanarak oluşturmuştur.

1. Aşağıda verilenlerden biriyle açıklanan tolerans gelişimi;
 - a. Doyuma ulaşmak için internet kullanım süresinin belirgin derecede artması,
 - b. Devamlı surette aynı sürede internet kullanmaktan alınan zevkte azalma.
2. İnternetin uzun süreli kullanımı neticesinde aşağıda verilenlerden asgari iki tanesinin görülmesiyle (Bir ay içinde ortaya çıkabilir) kendini gösteren işlev kaybı (meslekî, toplumsal vb. alanlarda);
 - a. Psikomotor ajitasyon,
 - b. Bunaltı,
 - c. İnternette neler olduğuyula ilgili takıntılı düşünme,
 - d. İstemli veyahut istemsiz bir şekilde tuşlara basma,
 - e. İnternet hakkında fantezi ve hayaller kurma,
 - f. İnternet ya da benzeri bir servise sıkıntılı halden kurtulmak için bağlanma.
3. Planlanandan daha uzun sürede internet kullanımı.
4. İnternet kullanımını terk etmek veyahut denetim altına almak adına kalıcı bir arzu; internet kullanımını terk etmek veya denetim altına almak için başarısız girişimlerin olması.
5. İnternet ile alakalı eylemlere haddinden fazla vakit ayırma (yeni tarayıcılar deneme, araştırma yapma gibi).
6. İnternet kullanımından kaynaklı, önemli mesleki ve toplumsal etkinliklere katılımın azalması ya da bırakılması.
7. Aşırı internet kullanımının ailesel, toplumsal, fiziksel, mesleki ve psikolojik sorunlara neden olduğu bilinmesine rağmen sürdürülmesi (Goldberg, 1996).

Yukarıda belirtilen tanı kıstaslarından asgari üçünün varlığı söz konusu olduğunda bireyin problemlili internet kullanımının tedavi gerektiren bir hastalık olduğu kanısına varılmaktadır.

2.1.3.1.2. Problemlili İnternet Kullanımının Young' a Göre Tanı Kıstasları

İnternet bağımlılığını psikiyatrik bir hastalık olarak kabul eden Young (1998), internet bağımlılığı tanı kıstaslarını, DSM- IV' teki "patolojik kumar oynama" tanı kıstaslarından yola çıkarak tanımlamıştır. İnternet bağımlılığından söz edilebilmesi için aşağıda verilen tanı ölçütlerinden en az beşinin olması gerekmektedir (Young, 1998).

1. Zihniniz internet ile aşırı iştilgal ediyor mu? (Evvelki yahut sonraki çevrimiçi aktiviteyi düşünme gibi).
2. İstenilen keyfi almak için internet kullanma sürenizi uzatıyor musunuz?

3. İnternet kullanımını denetim altında tutmak (azaltmak yahut bırakmak gibi) için neticesiz girişimlerde bulunduğunuz oldu mu?
4. İnternet kullanımınızı azaltmaya veya tamamen bırakmaya çalıştığınızda çökkün, huzursuz ya da kızgın hissediyor musunuz?
5. Planladığınızdan daha uzun süre interneti kullandığınız oluyor mu?
6. İnternet kullanımınızdan dolayı önemli bir iş, eğitim ya da kariyer fırsatını riske attığınız oldu mu?
7. İnternet kullanımınızla ilgili aile üyelerinize, terapistinize ya da çevrenizdeki herhangi birine yalan söylediğiniz oldu mu?
8. İnterneti, sorunlardan kaçmak için kullandığınız oldu mu? (Çaresizlik, kaygı, suçluluk gibi) (Young, 1998).

2.1.3.1.3. Beard ve Wolf' un Problemlı İnternet Kullanımı İçin Tanı Kıstasları

Young (1996) tarafından oluşturulan internet bağımlılığı tanı kıstaslarını geliştiren Beard ve Wolf (2001), bu tanı kıstasları iki alt başlıkta toplamışlardır (Beard ve Wolf, 2001).

1. Aşağıda verilen kıstasların tamamı bulunmalı:
 - a. Sürekli interneti düşünme
 - b. Doyuma ulaşmak için artan internet kullanımı
 - c. İnternet kullanımını azaltma, durdurma ya da kontrol etme girişimlerinin başarısız sonuçlanması
 - d. İnternet kullanımının kontrol altında tutulması durumunda çökkün, huzursuz ve öfkeli olma
 - e. Belirlenen süreden daha fazla internet başında vakit geçirme.
2. Aşağıda verilen kriterlerden en az bir tanesi bulunmalı:
 - a. İnternet kullanım düzeyinin aşırı olması nedeniyle ilişkilerde bozulma (eğitim, iş-kariyer alanları gibi)
 - b. Aşırı internet kullanımını saklamak amacıyla çevresindeki kişilere yalan söyleme
 - c. Var olan sorunlardan uzaklaşmak için interneti kullanma (Beard ve Wolf, 2001).

2.1.4. Problemlı İnternet Kullanımının Kavramsal Çerçevesi

2.1.4.1. Caplan'ın Problemlı İnternet Kullanım Modeli

Bu modele göre, bireyin ruhsal iyilik hali problemlı internet kullanımına yatkınlığı etkilemektedir. Örneğin; yalnız ve depresif hisseden bireyler, kendileriyle ilgili olumsuz düşünelere hakimdir. Bu nedenle insanlarla sanal ortamda iletişim kurmayı yüz yüze iletişim kurmaya tercih ederler. Ya da sosyal becerileri yetersiz olan bireyler, bu eksikliklerini internet ortamında gidermeye çalışırlar. Sonuç olarak bu bireyler, aşırı internet kullanımının olumsuz sonuçlarından etkilenmektedir. Ayrıca sosyal ve iletişimi kuvvetli olan bireyler de internetin olumsuz sonuçlarından etkilenmemektedir (Caplan, 2003). Tablo 4 Caplan'ın problemlı internet kullanımı modelini göstermektedir:

Tablo 3. Caplan'ın Problemlı İnternet Kullanım Modeli

2.1.4.2. Davis'ın Problemlı İnternet Kullanımı Modeli

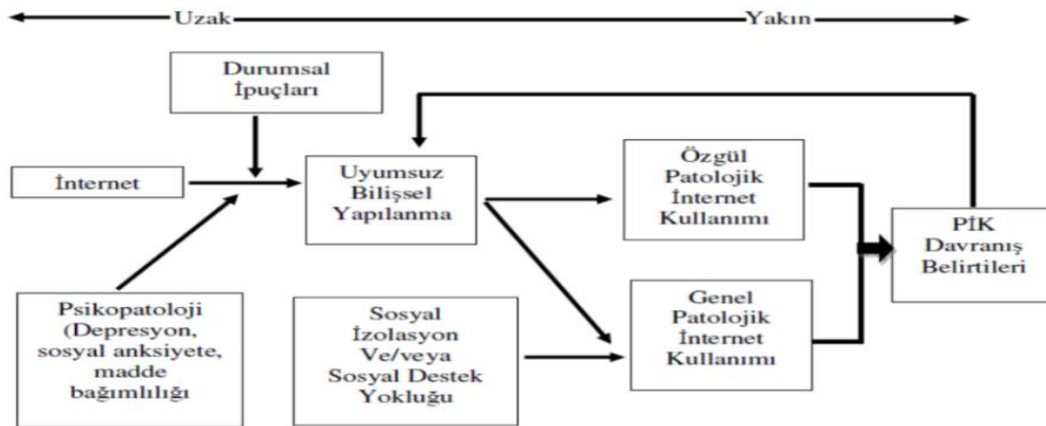
Davis (2001), internetin kullanımını açıklarken “Patolojik İnternet Kullanımı” terimini kullanmıştır ve bunu “Özgül Patolojik Kullanım” ve “Genel Patolojik Kullanım” olmak üzere iki alt başlıkta incelemiştir. İnterneti, bağımlısı olduğu nesneye (sanal oyun, kumar, borsa, pornografi, alışveriş gibi) ulaşmak için kullanan kişiler için “Özgül Patolojik Kullanım” tanımı yapılırken; hiçbir amacı olmadan can sıkıntısını gidermek ve vakit geçirmek için interneti kullanan kişiler için ise, “Genel Patolojik Kullanım” tanımı yapılmaktadır. Kişinin, sık sık sosyal medya hesaplarını kontrol etmesi, aşırı bir şekilde elektronik posta kullanması ve sohbet odalarına katılması genel patolojik internet kullanımının yaygın örneklerindedir (Davis, 2001).

Davis (2001), patolojik internet kullanımını bilişsel davranışçı modelle açıklamıştır. Modele göre, internetin patolojik kullanımı, uyumsuz düşünce ve patolojik davranışlardan meydana gelen psikiyatrik bir rahatsızlıktır. Davis (2001), patolojik internet kullanımına katkı sağlayan faktörleri açıklamak için Abramson, Metalsky ve Alloy' nun (1989) belirlediği bazı terimlerden yararlanmıştır. Bunlara göre bir davranışın ortaya çıkmasına neden olan faktörler ‘gerekli’, ‘katkıda bulunan’ ve ‘yeterli’ şeklinde gruplandırılmıştır. Gerekli etken, patoloji oluşumunda varlığı gereken, etiyolojik etkidir. Gerekli etiyolojik etken, belirtilerin oluşumunda bulunmalıdır ancak bu belirti dizisini kesinlikle oluşturacak anlamına gelmemektedir. Yeterli

etken, varlığıyla belirtilerin oluşumunu kesinlikle sağlayan etiyolojik nedenler dizisidir. Katkıda bulunan etken, belirtilerin oluşumunu artıran fakat patoloji oluşumunda yeterli olmayan etiyolojik nedenler dizisidir (Davis, 2001).

Abramson ve arkadaşlarının (1989), etiyolojik zincirdeki bir dizi belirtinin nedenlerini uzak ve yakın olmak üzere ikiye ayırmıştır. Davis (2001), geliştirdiği modelde bu ayrımı da kullanmıştır. Davis (2001), internetin patolojik kullanımına sebep olan uzak etkenleri, yatkınlık-stres modeliyle açıklamıştır. “Psikopatoloji” uzak gerekli etkindir. Yani patolojik internet kullanımı nedenleri için mutlaka gereklidir ancak tek başına patolojik internet kullanımına neden olmaz. Modelin stres kaynağı, bireyin internetle ya da internet ortamındaki yeni bir teknolojiyle karşılaşmasıdır. İlk kez internette sohbet etmek, alışveriş yapmak ya da borsada oynamak bunlara örnek olarak verilebilir. Karşılaşılan bu teknolojiler, patolojik internet kullanımı belirtileri için uzak gerekli etkindir. Birey, interneti kullandıktan sonra kendini daha iyi hissederse, aynı hissi tekrar deneyimlemek isteyecektir. Bu da davranışın daha sık tekrarlanmasına neden olacaktır. Yakın etkenler, bireyin internet kullanımıyla ilgili işlevsel olmayan düşüncelerini sürekli tekrar etmesidir. Bu döngü içinde kişinin kendisi ve çevresiyle ilgili aşırı genelleştirilmiş; ya hep ya hiç tarzında düşünceleri yoğunluktadır. Örneğin; “İnternette olmadığım zaman insanlar bana kötü davranıyor.”, “İnternette başarılıyım.”, “İnternet benim can dostum.”, “İnternette olmadığımda insanlar beni anlamıyor.” şeklinde düşünceleri vardır (Davis, 2001).

Tablo 4. Davis’ in Problemlili İnternet Kullanımı Modeli

Kaynak: (Dinç, 2010).

2.1.4.3. Douglas ve Arkadaşlarının Problemlı İnternet Kullanım Modeli

Douglas ve arkadaşları (2008), 1996 ve 2006 yılları arasında problemlı internet kullanımı ile ilgili oluşturulan tüm teorileri inceleyerek kendi teorilerini ortaya koymuşlardır. Buna göre, aşırı internet kullanımının nedeni içsel ihtiyaç ve güdülenmelerdir. Örneğin; özgüveni olmayan bir kişinin sanal ortamda istediği kimliği oluşturabilme fırsatının olmasıdır. Bununla beraber kişinin interneti nerede ve ne kadar süreyle kullandığı yani internete olan yatkınlığı da aşırı kullanımı etkilemektedir. Ayrıca kişinin internet ortamında algıladığı çekici özellikler (rahat iletişim kurabilmesi, eğlenmesi) aşırı internet kullanımının olumsuz sonuçlarından daha fazla etkilenmesine neden olmaktadır. Bu olumsuz sonuçlar; mesleki, akademik, sosyal ve fiziksel rahatsızlıklar ile sınırlı olmayıp, sahte ilişkiler kurma, sanal ortamda sosyalleşme, aldatıcı davranışlar, kişisel kaçış gibi olağan dışı davranışların gelişmesi de olabilir (Douglas ve ark., 2008, akt., Yavuzarslan-Gök, 2017).

Literatürde problemlı internet kullanımıyla ilgili birçok çalışma yapan araştırmacıların olduğu görülmektedir. Araştırmacılar aşırı internet kullanımı hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: Caplan (2003), aşırı internet kullanımının bireyin ruhsal iyilik haline göre şekillendiğini ifade ederken; Davis (2001), uyumsuz düşüncelerin ve patolojik davranışların bireyin aşırı internet kullanımına neden olduğunu; Douglas ve arkadaşları (2008) ise, içsel ihtiyaç ve güdülenmelerin aşırı internet kullanımına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Aşırı internet kullanımının nedeni her ne şekilde ifade edilirse edilsin, bireyin aile, iş ve sosyal yaşam alanlarında olumsuz durumlara neden olduğu bilinen bir gerçektir. Yapılan tüm araştırmaların ortak noktası, internette yoğun bir şekilde zaman geçiren bireyin zamanla günlük yaşamındaki sorumluluklarını yerine getiremeyeceği, bundan dolayı ilişkilerinde sorunlar yaşamaya başlayacağıdır. Bu açıdan, bireylerin internette aşırı zaman geçirmesinin hem kendi hem de toplumun geleceğine tehdit oluşturduğunu söyleyebiliriz.

2.2. Ebeveyn Tutumları

Tutum kavramı, sosyal psikolojide çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. En genel tanımı, “herhangi bir nesneye dair olumlu ya da olumsuz duygu ve düşüncelerin oluşumunu sağlayan yapı” şeklindedir. Tutumlar, doğrudan gözlenemez ancak gözlenebilen davranışların oluşmasında etkili olabilir (Kağıtçıbaşı, 1999). İlk çocukluk döneminde kazanılmaya başlayan tutum ve davranışların temeli, aile ve okul içinde öğrenilen bilgilere dayanmaktadır. İlerleyen dönemlerde, kişi sosyal hayata başladıktan sonra iş, arkadaş ve okul çevresinin etkisi altına girerek onların tutum ve davranışlarını kabullenmeye başlamaktadır (Oktay, 1996).

Anneyle babanın çocuğuna gösterdiği tutum, çocuğun kişiliği ve psiko-sosyal gelişimini etkilemektedir. Bireyin dengeli-uyumlu ya da nevrotik-kaygılı bir kişiliğe sahip olması yetiştiği aile ortamıyla yakından ilişkilidir. Çocuğun anne ve babasıyla güven temeline dayalı sağlıklı bir ilişki kurması sonraki yaşamında çevreyle kuracağı ilişkilerin de sağlıklı olmasına zemin hazırlamaktadır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005). Yapılan araştırmalarda, sevgi ve saygı temeline dayanan ailelere sahip çocukların daha sağlıklı gelişim gösterdikleri görülmüştür (Johnson ve Medinnus, 1965; Baumrind, 1966, akt., Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005).

Literatürde, ebeveynlerin çocuklarına karşı gösterdiği tutum-davranışlar değişik Şekillerde sınıflandırılmaktadır. Örneğin Yavuzer (1986), ‘‘Aşırı baskılı-otoriter, dengesiz-kararsız, aşırı koruyucu, aşırı hoşgörülü-çocuk merkezli, güven verici’’ olmak üzere beş alt grup olarak sınıflandırırken; bu araştırmada, Baumrind tarafından yapılmış olan gruplandırma esas alınarak, Kuzgun ve Eldeleklioğlu (2005) tarafınca oluşturulan ebeveyn tutumları ölçeği kullanılmıştır. Bundan dolayı anne ve baba tutumları açıklanırken Baumrind tarafından yapılan gruplandırma esas alınacaktır. Buna göre, anne ve baba tutumları ‘‘otoriter, demokratik, koruyucu-istekçi’’ olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

2.2.1. Demokratik Ebeveyn Tutumu

Bireyin sağlıklı kişilik gelişiminde en ideal tutumdur. Demokratik tutumda ebeveynler, çocuklarına bir koşula bağlı olmayan sevgi ve saygı gösterir. Onlara, başarılı oldukları için, kurallara uydukları için ya da kendi istediklerini yaptıkları için değil, bir birey oldukları için değer verir ve severler. Bunu her durum ve koşulda da hissettirirler. Bu tutuma sahip ebeveynler, birbiriyle tutarlı ve kararlı davranışlar gösterir. Çocuklarını kendilerini ifade etmesi için destekler ve cesaretlendirirler. Bu Şekilde çocukların sorumluluk duygusunun gelişmesine de katkı sağlarlar (Őimřek, 2006). Demokratik ailede yetişen çocuklar; sosyal, girişimci, özgüveni yüksek, kendine ve başkalarına saygı duyan, yaratıcı, sorumluluk duygusu gelişmiş bireyler olur (Sezer, 2010).

Demokratik ailelerde, sınırlar belirgin ve esnek bir yapıdadır. Çocuk istenmeyen bir davranış gösterdiğinde fiziksel ve amacını aşan cezalardan kaçınılır. Onun yerine çocuğa bu davranışı neden yapmaması gerektiği detaylı bir Şekilde açıklanır. Demokratik aileler, sınırları ve kuralları belirler. Çocuklar ise bu sınırlar içinde kendini gerçekteştirmeye çalışır. Bu aileler, bir çocuğa ceza verirken, cezanın nedenlerini anlaşılır bir Şekilde ifade ederler. Burada çocuk, yaptığı davranışın neden yanlış olduğunu ve niye ceza aldığını bilir. Sonuç olarak, demokratik anne baba tutumuyla yetişen bireylerin başarılı olma ihtimali daha yüksektir (Yılmazer, 2007).

2.2.2. Otoriter Ebeveyn Tutumu

Bu tutumda anne ve babaya itaat etmek esastır. Otoriter anne babalar için çocuğun istek ve ihtiyaçları, gelişim düzeyi, kişilik özellikleri önemli değildir. Onlar için önemli olan, çocuğun kendilerinin uygun gördüğü davranışları göstermesidir. Toplumda sıkça rastlanan otoriter ailelerde, sert-katı kurallar vardır ve çocuklar bu kurallara koşulsuz şartsız uymak zorundadır. Aksi halde cezalandırılırlar (Ceyhan, 2008). Otoriter anne babalar çocuklarına söz hakkı vermezler, onlarla ilgili tüm kararları kendileri alırlar (Semerci, 2007). Otoriter ailede yetişen bireyler, kurallara uymadığında ya da hata yaptığında sonucunu çok ağır bir şekilde ödedikleri için sürekli olarak kendileri dışında birinin onaylamasına ihtiyaç duyarlar (Baumrind, 1971, akt., Yücel, 2013).

Otoriter ebeveynler, çocuklarına sevgilerini, kendilerinin belirlediği bir davranışı gerçekleştirmeleri koşuluyla gösterirler. Otoriter kişiler, dogmatik düşünce yapısına sahiptir. Bu nedenle otoriter ailelerde tek yönlü ve emredici tarzda iletişim vardır (Kuzgun, 1972, akt., Bal, 2010). Otoriter tutuma sahip olan ailelerde var olan baskıcı kurallar ve istenilmeyen davranışlar sergilendiğinde uygulanan cezalar; çocuğun, özgüvenin azalmasına, kaygısının artmasına ve kendini sürekli suçlamasına sebep olur. Lamborn ve arkadaşlarının (1991) yaptığı araştırmaya göre, otoriter ailede yetişen gençlerin; kendinden istenilenleri sorgusuzca kabul eden, sosyal ilişkilerde kendine güveni olmayan fakat başarılı olmaya daha yatkın oldukları gözlenmiştir. Bununla birlikte bu gençlerde, depresyon ve madde kullanımı daha fazla görülmektedir (Kandel ve Lesser, 1969; Pardeck ve Pardeck, 1990, akt., Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005).

Otoriter bir aileye sahip olan çocuklar, anne babalarının istekleri doğrultusunda hareket etme eğilimi gösterirler. Bu istekleri yerine getirmelerinin altında cezalandırılma ve dışlanma korkuları vardır. Otoriter ebeveyn tutumun hakim olduğu ailelerde, çocukların duygu ve düşünceleri bastırılır, kendini ifade etmesine imkan verilmez. Gösterilen bu tutum, çocuğun öfke ve kızgınlığını açıkça ifade etmesini engeller. Bu da bireyde pasif saldırganlığı doğurur (Kulaksızoğlu, 2004, akt., Altıntaş, 2016).

2.2.3. Koruyucu-İstekçi Ebeveyn Tutumu

Aşırı koruyucu tutum, anne ve babaların, çocuğu olması gerekenden fazla kontrol etmesi ve ona ilgi göstermesidir. Bu tutumdaki anne babalar, çocuklarının himayeleri altında yaşamasını ister. Çocuklarıyla ilgili tüm kararları kendileri alır ve onlara söz hakkı tanımazlar. Gerekğinde çocuklarının haklarını da yine anne babaları savunur. Çünkü bu ailelerde anne

babalar, aşırı koruyucu ve müdahalecidir. Ancak kendilerini çocukları için her türlü fedakârlığı yapan kişiler olarak görürler. Çocuğunu dışardaki tehlikelere karşı korumak elbette anne babaların sorumluluklarından biridir. Ancak bu koruma, çocuğun sağlıklı gelişimine engel olacak seviye olmamalıdır (Semerci, 2007).

Bu tür ebeveyne sahip çocuklar; pasif, sosyal ilişkileri zayıf, kendine güveni olmayan, sorumluluk almaktan kaçan, çekingen ve silik bir kişiliğe sahip olurlar (Dönmezer, 1999). Özyürek (2004) yaptığı araştırmasında bu tutumla yetişen çocukların özelliklerini; kendi başına karar almaktan kaçınan, görev ve sorumluluklarını çevresindeki kişilerin yapmasını bekleyen, istediği şeylere ulaşamayınca ağlayan ve yapılması konusunda ısrarcı olan, aşırı korumacı tutumdan dolayı pasif ve kas becerileri gelişmeyen bu nedenle de aşırı sakarlıklar gösteren kişiler şeklinde ifade etmiştir.

Bu aile tipinde yetişen çocuklar, benzer tutumu çevresindeki arkadaşlarından, büyüklerinden, okulundan, hatta diğer kurum ve kuruluşlardan da beklerler. Beklentileri karşılanmadığında hayal kırıklığına uğrarlar. Başkalarına bağımlı hale gelen bu çocuklar, tek başına yetersiz ve mutsuz hissederler. Ergenliğe geçişle birlikte var olan istekleri daha da artar. Bu dönemde arkadaş edinmekte zorlanan, özgüveni yetersiz bireyler olurlar. Aile dışında tek başına yaşamakta ve başarılı olmakta zorluk çekerler (Semerci, 2007).

Bu tip ailelerde koruyucu tutumu, annelerin, babalardan daha fazla sergilediği gözlenmektedir. Bunun nedenleri; annenin çocukluğunda olumsuz deneyimler yaşaması, anne ve babasından yeterince ilgi ve sevgi görememesi, daha önce düşük yapması ya da evladını kaybetmesi veya geç çocuk sahibi olması şeklindedir. Bir diğer neden, iyi gitmeyen bir evliliğinin olmasıdır. Annenin eşiyile paylaşımının azalması, ilişkide kendini yalnız hissetmesi, çocuğuna karşı aşırı koruyucu duygular geliştirmesine neden olmaktadır (Ekşi, 1990).

2.3. Ebeveyn Tutumu ve Problemlı İnternet Kullanımı Arasındaki İlişki

Yapılan araştırmalarda, kişinin psiko-sosyal gelişimi ve genel işlevselliğinde anne baba tutumlarının rolünün olduğu, bunun da bireyin benimsediği uyumlu ya da uyumsuz tutum ve davranışların oluşumunu etkilediği tespit edilmiştir (Altıntaş ve Öztapak, 2016).

Anne ve babanın internet kullanımındaki tutumu, evde internetin bulunması, internet kullanımı ile ilgili koyulan kurallar, çocukların internete karşı tutum ve davranışlarını etkilediği bilinmektedir. Literatürde sorunlu internet kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalarda, bireylerin internet kullanımında anne babaların çocuklarına karşı olan tutumlarının koruyucu veya

tetikleyici bir etkisinin olduğu görülmüştür (Koning, Peeters, Finkenauer ve Van Den Eijnden, 2018).

Aile içerisindeki sağlıklı ve güçlü bağlar, çocuklarda temel güven duygusunun oluşmasını ve kendi bedeni içerisindeki hükümdarlığını (Bulut, 1990) fark etmesini sağlamaktadır. Bu bağlar arasında bir kıyaslama yapılacak olunursa, en kuvvetli bağı anne ile çocuk arasında oluşan bağ olduğu fark edilmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri tutum ve davranışlar, çocukların hem aile içindeki hem de sosyal yaşamdaki ilişkilerini belirleyerek, hayata bakışına yön vermektedir. Bilindiği üzere bugün yetişmekte olan gençler, yarın diğer gençleri yetiştirmektedirler. Bu bağlamda nesiller arasındaki en önemli miras, bir öncekinin bir sonrakine ideal bir model teşkil etmesidir. Gençler üzerinde yetiştirilme şeklinin etkisi gözlemlerle tespit edilebilmektedir. Bu tespitler bize, anne ve babanın yetiştirilen kişiler üzerindeki herhangi bir davranışının, kişide sosyal ve duygusal yapı gibi birçok yapıya etki ettiğini göstermektedir (Tümkiye, Çelik ve Aybek, 2010).

Genç bireylerin öznel iyi oluşu, algıladıkları ebeveyn tutumu ve aile içerisindeki ikili ilişkilerin yaşam doyumunu doğrudan etkilediği bilinmektedir (Yıldırım, 2018). Genç bireyler için internet ve bilgisayar kullanımının bir tehdit ya da bir fırsat olması, gençlerin yetişme sürecinde etkisi olan yetişkinlerin düşünce ve eylemlerine bakılarak belirlenebilir (akt., Dede, 2019). Araştırmalara göre genç bireylerin bazı psikolojik temel ihtiyaçlarının (sevme, sevilme, ait hissetme, hoşgörü gibi.) yakın çevresi tarafından karşılanmaması sonucunda, var olan bu ihtiyaçlarını internet ortamında karşılamaya çalıştıkları görülmüştür (Peter, 2007, akt., Dede, 2019).

Elde edilen veriler, anne ve babaların çevreye dair çekince ile çocuklarını koruma amacıyla gösterdikleri davranışlar, çocuklarında baskı oluşmasına sebep olmaktadır. Bu durum da riskli internet kullanımı ve internet bağımlılığını daha fazla tetiklemektedir (Dede, 2019). Anne ve babaların çocuklarına karşı ilgisiz tutum göstermesinin, çocuklarda problemlili davranışlara neden olduğu düşünülmektedir. Erkan (2019) yaptığı çalışmasında, ilgisiz ebeveyn tutumu ile internetin aşırı kullanımı arasında olumlu bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Taneri ve Tiryakioğlu (2015) çalışmalarında, problemlili internet kullanımının getirdiği olumsuz sonuçların azalmasının, demokratik anne baba tutumlarının artması ile ilişkili olduğunu ancak, internet kullanımının aşırı olması durumunun demokratik tutumla ilişkili olmadığını ifade etmektedirler. Konu ile ilgili literatürdeki araştırmalar incelendiğinde, internet bağımlılık

seviyeleri ile koruyucu-istekçi ebeveyn tutumu (Altıntaş ve Öztapak, 2016) ve ilgisiz ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Özdemir, Kuzucu ve Ak (2016) tarafından yapılan çalışmada; ebeveynlerin, internet kullanımı ile ilgili davranışları ve çocukların internet kullanımını kontrol etmelerinin çocuklarının sorunlu internet kullanımını ters yönde etkilediği görülmüştür.

Bahsedilen bu durumlar, literatürde çocuk ve ergenlerde internet kullanımı ile ilgili çalışmaların ön planda olmasını sağlarken; erişkinlerde de bu durumun etkisinin olduğu düşünülerek ilgili çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir.

2.4. Kişilik

Cloninger (2013) kişiliği, “bir kimseye özgü davranış ve yaşama dair temel sebepler” olarak tanımlamaktadır. Bunun yanı sıra, kişiliğin açıklanmasında “tip, özellik (trait) ve faktör” olmak üzere üç farklı yaklaşımın kullanılabilineceğini ifade etmektedir (akt., Metin, 2018, syf. 13).

Literatür incelendiğinde kişiliğin uzun yıllardır araştırıldığı ve temel boyutlarının neler olduğu konusuna açıklık getirilmeye çalışıldığı görülmektedir. İlk olarak Hipokrat, kişiliğin kalıtsal boyutu olan mizaç özelliklerine açıklık getirirken; Freud (1977), kişiliği id, ego ve süperegö olmak üzere üç boyutta ele aldığı yapısal modelle açıklamaya çalışmıştır. Allport (1937) ise, kişiliğin birincil boyutu olarak tanımladığı “özellik (trait)” kavramını temel alarak, kişiliğe açıklık getirmeye çalışmıştır.

Cattell, “kaynak özellikler” ismini verdiği kişiliğin temel boyutlarını faktör analizi yöntemini kullanarak araştırmıştır. Elde etmiş olduğu verilere göre 1949 yılında 16 faktörden oluşan kişilik testinin ilk şeklini yayınlamıştır. Daha sonra yapılan araştırmalar neticesinde 16 faktörden oluşan kişiliğin boyutu beş faktöre indirilmiştir (McCree ve Costa, 1988, akt., Burger, 2006). Farklı yöntemler kullanılarak yapılan araştırmalarda da belirlenen bu beş özelliğe araştırmacılar “Büyük Beşli” olarak isimlendirmiştir.

Bu bölümde, katılımcıların kişilik özelliklerini ölçmek için kullanılan ‘Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formunun’ ilişkili olduğu kuram açıklanmıştır.

2.4.1. Beş Faktör Kişilik Kuramı

Kişilik üzerine birçok araştırma yapan Cattell, faktör analizi yöntemini kullanarak kişiliği 16 faktörden oluşan bir yapı olarak tanımlamaktadır. Cattell’ in modelinden yola çıkarak

yapılan çalışmalarda “Beş Faktör Kişilik Modeli” oluşturularak alt boyutları açıklanmıştır. Bu boyutlar; özdisiplin, dışa dönüklük, açıklık, nevroitiklik ve uyumluluk olarak adlandırılmaktadır (Burger, 2006).

2.4.1.1. Nevrotiklik

Beş faktör kişilik özelliklerinden biri olan “Nevrotiklik” boyutunda bireyin duygusal olarak kararlılık-süreklilik haline odaklanılmaktadır. Nevrotiklik boyutunda yüksek puan alan bireylerin, duygularında sürekli bir değişimin olduğu; düşük puan alanların ise; duygusal anlamda sorun yaşasa bile buna uyum sağlayabildiği, aşırı tepkiler göstermediği ifade edilmektedir. Ayrıca yapılan araştırmalarda günlük yaşamda daha sık stres yaşayan kişilerin nevroitiklik düzeyi daha yüksek bulunmuştur (Gunthert, Cohen and Armeli, 1999; Suls, Green and Hillis, 1998, akt., Burger, 2006). Costa ve McCrae (1992), tarafından yapılan bir araştırmada; öfke, kaygı, üzüntü ve suçluluk gibi olumsuz duygulardan herhangi birine yatkın olan bireylerin, diğer olumsuz duygulara da daha yatkın olduğu görülmüştür (akt., Burger, 2006).

2.4.1.2. Dışa dönüklük

Beş faktörün ikinci davranış boyutu, “dışa dönüklük” tür. Sosyal davranışların yordayıcısı olarak dışa dönüklük, kişiliğin en önemli bileşenlerindedir (Cloninger, 2013, akt., Metin, 2018). Dışa dönük olan bireyler; sıcakkanlı, girişken, enerjisi yüksek, sosyal ve daha iyimserdirler. İçe dönük olan bireyler, genellikle bu özellikleri göstermeyen ancak asosyal ya da enerjisi düşük olan bireyler olarak nitelendirmenin de doğru olmadığı türdeki kişilerdir. Costa ve McCrae (1992), içe dönük insanları; “çekingen, ağır adımlarla hareket eden, diğerlerinden bağımsız olan kişiler” şeklinde tanımlamıştır. (Burger, 2006).

2.4.1.3. Açıklık

Bir diğer davranış boyutu olan “açıklık” deneyime açık olmakla tanımlanır. Deneyime açık olan kişiler; hayal gücü yüksek, çok yönlü düşünebilen, meraklı ve geleneksel olarak hareket etmeyen; deneyime açıklığı düşük olanlarsa geleneklerine daha bağlı, farklı bir şey denemekten kaçınan bireylerdir (Burger, 2006). Bu bilgilerden yola çıkıldığında, yaratıcı sanatçı ve yenilikçi bilim insanlarının açıklık boyutunun yüksek olduğu düşünülebilir (Feist, 1998, akt., Burger, 2006). Matsumoto ve arkadaşları (2000) yaptıkları bir araştırma sonucunda, açıklık boyutu yüksek olan bireylerin karşısındaki kişinin duygularını daha iyi tanımladıklarını ifade etmektedirler.

2.4.1.4. Uyumluluk

Beş faktörün dördüncü boyutu ise uyumluluktur. Uyumluluk boyutunun bir ucunda fedakârlık, sevecenlik ve güvenilirlik; bir diğer ucunda ise sadece kendini düşünme, kıskançlık, kindarlık gibi özellikler yer alır. Uyumluluk boyutu yüksek olan birey, rekabet etmektense iş birliği içinde çalışmayı isterken uyumluluğu düşük olan bireyler ise istediklerini elde etmek için kavga etmeyi göze alır (Burger, 2006). Yapılan araştırmalara göre uyumlu kişilerin uyumsuz kişilere göre sosyal ilişkileri daha kuvvetlidir ve daha az kavga ederler (Berry ve Hansen, 2000; Cote ve Moskowitz, 1998; Jensen- Campbell ve Graziano, 2001, akt., Burger, 2006).

2.4.1.5. Özdisiplin

Öz disiplin boyutu yüksek olan insanlar, kendini kontrol edebilen, sorumluluk sahibi, dikkatli ve çalışkanken özdisiplini düşük olan insanlar ise düzensiz, dikkati kolay dağılabilen, plansız hareket eden, güvenilmez kişilerdir (Burger, 2006). Matsumoto ve arkadaşlarının (2000) yaptığı araştırmaya göre özdisiplin sahibi kişiler tıpkı deneyime açık olan kişiler gibi karşıdaki kişinin duygularını tanımlamada daha iyidir. Arthur ve Grazino (1996) tarafından yapılan bir başka araştırmaya göre ise özdisiplini düşük olan kişiler daha fazla trafik kazası yaptıkları görülür (akt., Burger, 2006).

2.5. Problemlı İnternet Kullanımı, Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Kişilik Özellikleriyle Alakalı Yapılan Çalışmalar

Bu bölümde internetin problemlı kullanımı, kişilik özellikleri, anne ve babanın algılanan tutumuyla alakalı yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.5.1. Problemlı İnternet Kullanımına İlişkin Yapılan Çalışmalar

Döner, 2011 yılında 624 ilkokul öğrencisinin internet bağımlılığı seviyesini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, ikinci kademede eğitim gören ilkokul öğrencilerinde internet bağımlılığı tespit edemezken; öğrencilerin %10' unda sınır düzeyde internet kullanımının olduğunu görür. Bu veriden hareketle öğrencilerin internet kullanımının cinsiyete, internete bağlandıkları yere, kullanım sürelerine göre değiştiğini; haftalık internet kullanım sıklığı arttıkça internete bağımlılık seviyesinin arttığını tespit eder. Ayrıca internetin günlük kullanım süresi ve yaş değişkeninin internet bağımlılığını düşük seviyede, anlamlı bir şekilde yordadığını görür.

Berber, Çelik ve Odacı, 2012 yılında Karadeniz Teknik Üniversite'sinde öğrenim gören 556 kişinin kendilik algısı, benlik saygısı ve problemlı internet kullanımı arasındaki ilişkinin

incelenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada kendilik algısının ve benlik saygısının problemlili internet kullanımını etkilediğinin görüldüğü saptarlar. Bu çalışmaya göre, kendilik algısı yüksek olan bireyler daha az problemlili internet kullanımına sahipken; kendilik algısı düşük olan bireyler daha fazla problemlili internet kullanımına sahiptir. Kadınların erkeklere göre daha az problemlili internet kullanımının olduğu görülür. Bir diğeri bulgu ise; internet kullanım amacına göre problemlili internet kullanım seviyesinin değıştiğı; eğitim amaçlı kullanımın eğlence amaçlı kullanıma göre daha az sorunlu internet kullanımını sağladığıdır.

Demir, Peker Özköklü ve Aygün Turğut' un (2015) 119 lise öğrencisiyle yaptığı, internet kullanım süresi, yaşam doyumu ve denetim odağının problemlili internet kullanımını yordamaya yönelik araştırmada yaşam doyumu, internet kullanım süresi ve interneti kullanım amacının problemlili internet kullanımını yordadığı sonucu elde edilmiştir. Bu çalışmaya göre, doyumsuzluk oranları yüksek olan bireylerin sorunlu internet kullanımını artmaktadır.

Ergin, Uzun ve Bozkurt, 2013 yılında Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi' nde öğrenim gören 386 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada tıp fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılığı ve bu bağımlılığı etkileyen faktörler incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, erkeklerin (%7.4) kadınlara (%4.7) göre daha fazla internette zaman geçirdikleri bulunmuş ancak erkeklerin internet kullanım düzeyi ve internet bağımlılığı oranlarının kadınlarinkinden oldukça düşük bulunmuştur.

İkiz, Asıcı, Kaya ve Sakarya (2015) 697 fen lisesi öğrencisi üzerinde, problemlili internet kullanımını ile ailesel değışkenler arasındaki ilişkiyi yordamaya yönelik yaptıkları araştırmada; anne baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı ve anne mesleğinin sorunlu internet kullanımını yordadığı, baba mesleğinin sorunlu internet kullanımını yordamadığı sonucuna ulaşırlar. Anne baba eğitim düzeyi ve ekonomik düzeyinin yüksek olması sorunlu internet kullanımını arttırırken; annenin ev hanımı olması ve kardeş sayısının artması ise sorunlu internet kullanımını azaltır.

Reisoğlu, Gedik ve Gökteş (2013), 2200 üniversite öğrencisiyle yaptıkları, bireylerin benlik saygısı, duygusal zekâ seviyeleri ile problemlili internet kullanımını arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik çalışmada duygusal zekâ ve benlik saygısının internetin problemlili kullanımını yordamadığı sonucunu elde etmişlerdir.

İnan (2010) ilköğretim ve ortaokulda eğitim gören 524 öğrencinin internet bağımlılığı düzeyini incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, erkeklerin

internet bağımlılığı düzeyinin kızlarinkine göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Annenin eğitim seviyesiyle internet bağımlılığı arasında doğru orantının var olduğu; eğitim seviyesi arttıkça internet bağımlılığı seviyesinin de arttığı görülmüştür. Annesi lisans mezunu olanların internet bağımlılığı seviyesi yüksek olduğu ve bu artışa, evde internet bağlantısı olmasının neden olduğu bulunmuştur.

Sevindik (2011) Fırat Üniversitesi'nde öğrenim gören 1723 kişinin katılımıyla gerçekleşen sağlıklı yaşam şekli ile sorunlu internet kullanımı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı araştırmasında, öğrencilerin %50,9' u haftanın asgari 6 günü interneti kullanırken %21,4' ünün günlük ortalama iki saat interneti kullandığını, 14,6' sında ise aşırı internet kullanımı olduğunu saptar. Buna bağlı olarak öğrencilerde uykusuzluk, kas ağrıları ve gözlerde yanma sıkça görülen sağlık problemlerinin olduğu; aşırı internet kullanımı olan bireylerin ebeveynlerinin eğitim düzeyinin ve aylık gelirlerinin yüksek olduğu, interneti gece kullananların çoğunluğunun erkek öğrenciler olduğunu bulur.

2.5.2. Problemlerli İnternet Kullanımı ve Algılanan Ebeveyn Tutumuna İlişkin Yapılan Çalışmalar

Büyüksahin, Çevik ve Çelikkaleli, 2010 yılında ergenlerin internet bağımlılığı, arkadaş bağımlılığıyla ebeveyn tutumları, ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve cinsiyetleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 437 ergenin katıldığı bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada, algılanan ebeveyn tutumlarıyla internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İlgisiz ebeveyn tutumuna sahip bireylerin, internet bağımlılığı seviyesinin; ebeveyn tutumu 'demokratik, otoriter ve koruyucu' olan bireylerin internet bağımlılığı seviyesinden daha yüksek olduğu görülmüştür. İkinci olarak, erkeklerin internet bağımlılığı seviyesi, kızlarinkine göre daha yüksek bulunmuştur. Üçüncü olarak, ergenlerin internet bağımlılığıyla babanın eğitim seviyesi arasında fark bulunmazken, annenin eğitim seviyesi arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Erkan tarafından (2019), erişkinlerde sorunlu internet kullanımıyla ebeveyn tutumu ve benlik saygısını incelemek amacıyla 100 erişkinin katıldığı bir araştırma yapılmıştır. Buna göre, bireylerin problemlerli internet kullanımı ile otoriter, koruyucu ve ilgisiz ebeveyn tutumları arasında olumlu yönde bir ilişki görülürken, demokratik ebeveyn tutumlarıyla olumsuz yönde bir ilişki görülmüştür. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise; sorunlu internet kullanımıyla ebeveyn eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğudur. Haliyle anne babası lisans mezunu

olan bireylerin problemleri internet kullanımının, ebeveynlerinin eğitim seviyesi lisans altındakilere nazaran daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Eftekin' ce 2015 yılında internet bağımlılığıyla ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmaya 343 lise öğrencisi katılmıştır. Bu çalışmada; internet bağımlılığı ve ebeveyn tutumlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, anne babaların eğitim düzeyine, sınıf düzeyine, evde internetin bulunup bulunmamasına ve internete giriş yapılan yere göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüş, ayrıca öğrencilerde internet bağımlılığı oranı %9,6 olarak bulunmuştur. Öğrencilerdeki internet bağımlılığı oranının algılanan anne baba tutumu ile doğru orantılı bir şekilde artış gösterdiği saptanmıştır. Anne baba tutumları otoriter ve koruyucu olan kişilerin internete bağımlılık seviyesi artarken; anne baba tutumları demokratik olanların internet bağımlılık seviyesinin azaldığı ifade edilmiştir.

Dede' nin (2019) ergenlerdeki internet kullanımıyla ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi analiz ettiği çalışmasına 301 lise öğrencisi katılım göstermiştir. Çalışmada, bireylerin interneti kullanım düzeyi ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ebeveyn tutumu "izin verici-ihmal-kâr ve otoriter" olan bireylerin internet kullanım oranının; izin verici-müşahade-kâr ve demokratik ebeveyn tutumu görülen bireylere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca ebeveyn tutumu alt boyutlarından olan kabul- ilgi ve psikolojik özerklik ile internetin aşırı kullanımı arasında olumsuz bir ilişki bulunurken; denetleme alt boyutuyla bir ilişki bulunamamıştır.

Canoğulları ve Güçray (2017) 644 lise öğrencisi ile yaptıkları, ergenlerin internet bağımlılık düzeyi ile psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygıları, algılanan ebeveyn tutumu ve cinsiyeti yordamaya yönelik çalışmada, algılanan ebeveyn tutumunun internet kullanım düzeyini yordadığı fakat cinsiyetin internet kullanım düzeyini yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yani ebeveyn tutumunu kontrolcü olarak algılayan ergenlerin, internete bağımlılık seviyesi; ebeveyn tutumunu ilgili olarak algılayan ergenlere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, ergenlerin internete bağımlılık seviyelerinin; internette geçirilen zamana, interneti kullanım amaçlarına ve internete ayrılan zamanı kontrol etme becerilerine göre değiştiği görülmüştür.

Baykan (2014) tarafından yapılan çalışmada, internet bağımlılığıyla algılanan ebeveyn tutumu arasındaki ilişki incelenmiş. Araştırma sonucunda; internet bağımlılığıyla algılanan ebeveyn tutumu arasında olumlu bir ilişkinin olduğu; ebeveyn tutumu otoriter ve koruyucu olan

bireylerin internet bağımlılığı seviyesinin yükseldiği, demokratik ebeveyn tutumuna sahip bireylerin internet bağımlılığı seviyesinin ise düştüğü görülmüştür.

Ayaz (2016), 339 lise öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen problemlerle ilgili internet kullanımını ve psikososyal değişkenler arasındaki ilişkinin yordanması amacıyla yaptığı çalışmada; demokratik ebeveyn tutumuyla internet bağımlılığı arasında olumsuz yönde, koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumu arasında olumlu yönde anlamlı ilişkinin olduğunu ifade etmiştir.

Sezer (2010) 549 lise öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada, adolesanların benlik algıları ile ebeveyn tutumları ve kimi etkenlerle ilişkisini incelemiştir. Bu çalışmadaki bulgular; anne baba tutumlarını orta ya da düşük seviyede demokratik olarak gören ergenlerin kendilerini daha olumlu algıladıklarını; anne baba tutumlarını orta ve yüksek seviyede otoriter gören ergenlerin kendilerini daha olumsuz olarak algıladıklarını göstermiştir.

İşleyen, 2013 yılında Burdur ilinde 880 lise öğrencisi ile yaptığı, utangaçlık ile ebeveyn tutumlarının internet bağımlılığı seviyelerini yordamaya yönelik araştırmasında utangaçlığın, otoriter ve demokratik ebeveyn tutumunun internet bağımlılığını yordadığı fakat koruyucu-istekçi ebeveyn tutumunun internet bağımlılığı seviyesini yordamadığı sonucuna ulaştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca yapılan çalışmada lise öğrencilerinin %7' sinin internet bağımlısı olduğu, %23,2' sinin bağımlılık riski taşıdığı tespit edilmiştir.

Altıntaş (2016) 8. sınıf öğrencilerinde sorunlu internet kullanımıyla ebeveyn tutumları arasında ilişkiyi incelediği araştırmanın sonuçlarında; birey kendine ait oda ve internete bağlandığı araca sahip olduğunda bireyin sorunlu internet kullanımının arttığını; cinsiyete, ebeveynlerin eğitim düzeyine, ailenin maddi gelirine göre anlamlı bir değişikliğin olmadığını belirtmiştir. Ayrıca otoriter ve koruyucu-istekçi ebeveyn tutumlarına göre aşırı internet kullanımı ile olumlu yönde; demokratik ebeveyn tutumları arasında negatif yönde bir anlamlı bir ilişkilerin olduğunu ifade etmiştir.

Horzum ve Ayas (2013) tarafından yapılan çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile ebeveynlerinin internet kullanımına karşı olan tutumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada ihmalkâr ebeveyn tutumuna sahip bireylerin sorunlu internet kullanımını anlamlı düzeyde etkilediği saptanmıştır. Bunun yanında ebeveynlerin internete karşı tutumlarının bireyin kaçınıcı sınıfta okuduğu, internet kullanım becerisi ve cinsiyeti gibi etkenlere göre değiştiği görülmüştür.

2.5.3. Problemlı İnternet Kullanımı ve Kişilik Özelliklerine İlişkin Yapılan Çalışmalar

Ceyhan (2010) 464 üniversite öğrencisinin katılımıyla yaptığı çalışmada; problemlı internet kullanımı ile interneti temel kullanım amaçları, kimlik statüleri ve erkek-kadınlar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Elde ettiği sonuçlarda, başarılı kimlik statüsü yüksek olan bireylerin problemlı internet kullanım düzeyinin az olduğunu, kimlik arayışı statüsü yüksek olan bireylerin ise problemlı internet kullanım düzeyinin fazla olduğunu görmüştür. Aynı zamanda bireyin interneti temel kullanım amacının sorunlu internet kullanımında mühim bir etkiye sahip olduğunu lakin cinsiyetin herhangi bir etkiye neden olmadığını bulmuştur.

Bu araştırmaya göre, internet kullanımı, kimlik arayışındaki öğrenciler için farklı insanlarla iletişime geçme ve kimlik denemeleri yapma imkânını verdiğiinden dolayı daha çekici gelebilmektedir. Ancak net bir kimlik oluşturmamaları açısından sürekli farklı kimliklere bürünmeleri tehlikelidir.

Bulut Serin (2011) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde üniversitede öğrenim gören 411 kişinin katılımıyla gerçekleşen çeşitli kişilik özellikleri ve cinsiyet ile sorunlu internet kullanımı arasındaki ilişkinin yordanması amacıyla yaptığı araştırmasında; erkeklerin problemlı internet kullanımının kadınların problemlı internet kullanımından fazla olduğunu tespit etmiştir. Bu duruma kadınların yüz yüze iletişimde erkeklere göre daha iyi olmasının sebep olabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca sorunlu internet kullanımı ile kişilik özellikleri, yalnızlık ve yaşam memnuniyeti arasında anlamlı bir ilişki olduğunu görmüştür.

Ceyhan (2011) 411 üniversite öğrencisiyle, problemlı internet kullanımı ile bireylerin internet kullanım amacı ve iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek maksadıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, problemlı internet kullanımını etkileyen durumların başında; bireylerin yeni kişilerle tanışma ve sohbet etme amacıyla interneti kullanmasının geldiğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra internetin eğlenmek, arkadaşlarla görüşmek amacıyla kullanılmasının da problemlı internet kullanımında belirleyici bir etkisinin olduğunu görmüştür. Ancak interneti bilgi edinme amacıyla kullanmanın sorunlu internet kullanımında bir etkisinin olmadığını bulmuştur. Ayrıca internet kullanım oranının cinsiyetlere göre farklılık tespit etmiştir.

Durak-Batıgün ve Kılıç' ın 2011 yılında 1198 üniversite öğrencisiyle internet bağımlılığıyla kişilik nitelikleri, sosyal destek ve bazı psikolojik emareler arasındaki ilişkiyi

incelemek ve üniversite öğrencilerindeki internet bağımlılığı seviyesini tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada, üniversite öğrencilerinde günlük internet kullanımı ortalama 1,53 saat olduğunu ve erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha fazla interneti kullandıklarını görmüşler ve üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı oranı ise %18,89 olarak bulmuşlardır. İletişim amacıyla gün içinde internet kullanımının uzun süreli olması, yaşam doyumuyla özdenetimin düşük olması, yüksek sosyo-ekonomik düzey, yüksek nörotizm, kaygı ve somatizasyon gibi etmenlerin internet bağımlılığını yordamakta olduğunu tespit etmişlerdir.

Ekşi' nin (2012) 508 meslek lisesi öğrencisi üzerinde, internet bağımlılığı, siber zorbalık ve narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, narsistik kişilik özelliğinin siber zorbalık üzerinde dolaylı bir etkisinin olduğu belirtilmiştir. Narsistik kişilik özelliklerinden biri olan "hak iddia etmenin" internet bağımlılığındaki yoksunluğu ve kontrol etme davranışını anlamlı düzeyde etkilediği ifade edilmiştir. Ayrıca narsistik özelliklerinden biri olan üstünlük davranışının ise internet bağımlılığındaki sosyal izolasyonu anlamlı düzeyde etkilediği sonucuna ulaşıldığı; narsistik "sömürücülük" seviyelerinin internet bağımlılığı "kontrol gücüğü" seviyelerini yordadığı belirtilmiştir.

Öztürk ve Özmen (2011) 453 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleşen, sorunlu internet kullanımı ile kişilik tipi, utangaçlık ve demografik değişkenleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada bireyin cinsiyeti, okuduğu bölüm ve haftalık internette bulunma süresiyle interneti aşırı kullanım arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu görmüşlerdir. Dışa dönüklük ve psikotizm ile internetin aşırı kullanımı arasında anlamlı bir ilişki bulamamışlardır. Ayrıca bireylerin sorunlu internet kullanımının, interneti kullanım amaçlarına göre değiştiğini ifade etmişlerdir.

2014'te Morsümbül internet bağımlılığıyla cinsiyet, yalnızlık, yaşam doyumunu, bağlanma şekilleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi yordamak amacıyla 350 üniversite öğrencisi üzerinde bir çalışma yapmıştır. Elde ettiği sonuçlarda, yaşam doyumunu düşük, nevroitiklik ve yalnızlık düzeylerinin yüksek olan, kaygılı ve kaçınmacı bağlanan bireylerde internet bağımlılığının daha fazla olduğunu görmüştür (Morsümbül, 2014).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ve kişilik özelliklerinin problemleri internet kullanım düzeyini yordama düzeyini belirleme amacıyla tasarlanmıştır. Tarama ve ilişkisel araştırma yöntemiyle yapılmıştır. “Tarama araştırması bir grubun belirli niteliklerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmalardır” (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016, s.14). İlişkisel desen ise, iki ya da daha fazla değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek adına yapılan araştırmadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016, s.185).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Gaziantep’te bulunan Hasan Kalyoncu Üniversite’sinde okuyan 18-26 yaş arasındaki 6223 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, üniversitedeki farklı fakültelerde (Eğitim, Mühendislik, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler, Sağlık Bilimleri, Hukuk Fakülteleri ve Yabancı Diller Yüksekokulu) eğitimine devam eden, 419 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem olasılığa dayalı olmayan yöntemlerden uygun örnekleme tekniği ile seçilmiştir. Uygun örnekleme tekniği, zaman, işgücü ve para kaybını önlemeyi amaç edinen bir yöntemdir. Bu teknikte araştırmacı, en ulaşılabilir yanıtlayıcılardan başlayarak ihtiyaç duyulan büyüklükteki gruba ulaşılan kadar örneklem oluşturmaya devam eder ve oluşturduğu uygun örneklem üzerinde çalışır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016, s.92). Araştırmada uygun örneklem tekniğinin bu özellikleri dikkate alınarak yeterli örnekleme yani 419 kişiye ulaşılmıştır. Daha sonrasında bu örnekleme, ilgili ölçekler sırasıyla verilmiştir. Katılımcılar ölçekleri değerlendirmiştir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerine dair verilerin dağılımı Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Verilerin Dağılımı

Değişkenler	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	258	61,9
	Erkek	161	38,4
Fakülte	Mühendislik	71	16,9
	Hukuk	73	17,4
	İİBF	201	48,0

	Diğer	74	17,7
Sınıf	1. Sınıf	126	30,1
	2. Sınıf	96	22,9
	3. Sınıf	82	19,6
	4. Sınıf	115	27,4
İnt. Kul. Süresi	3 saat ve altı	162	38,7
	3 saat üzeri	257	61,3
Anne Eğitim	İlkokul	156	37,2
	Ortaokul	70	16,7
	Lise	117	27,9
	Lisans	76	18,1
Baba Eğitim	İlkokul	80	19,1
	Ortaokul	64	15,3
	Lise	153	36,5
	Lisans	122	29,1
Amaç	Araştırma-Ödev	350	83,5
	Eğlence-Oyun	261	62,3
	İletişim-Sohbet	383	91,4
	Alışveriş	258	61,6
	İş	105	25,1
Cihaz	Bilgisayar	274	65,4
	Tablet	57	13,6
	Cep telefonu	417	99,5

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerini toplamak için, araştırmacı tarafından oluşturulan, “Genel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Ayrıca üniversite öğrencilerinde internetin problemlili kullanımını belirlemek amacıyla “Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği (Piko)”, algıladıkları ebeveyn tutumlarını belirlemek amacıyla “Anne-Baba Tutum Ölçeği” ve kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla “Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu (Big Five Personality Inventory-Short Form)” uygulanmıştır.

3.3.1. Genel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan genel bilgi formunda, katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim gördüğü fakülteler, sınıflar, anne baba eğitim durumu, internete ne ile bağlandığı, internet kullanım süreleri ve interneti hangi amaçla kullandıklarını içeren sorular yer almaktadır.

3.3.2. Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği (PİKO)

Ceyhan, Aykut-Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımını ölçmek amacıyla oluşturulmuş 33 maddelik bir ölçektir. “Aşırı kullanım (AK)”, “internetin olumsuz sonuçları (İOS)” ve “sosyal fayda veya sosyal rahatlık (SFSR)” olmak üzere 3 alt boyutu olan ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı .94, test tekrar test güvenirlik katsayısı .81 olarak bulunmuştur. Ölçeği oluşturan üç boyutun iç tutarlılık kat sayıları sırasıyla .94, .85 ve .74’ tür. 5’li likert tipinde olan ölçekte cevaplar “Hiç uygun değil”, “Nadiren uygun”, “Biraz uygun”, “Oldukça uygun”, “Tamamen uygun” şeklindedir. Ölçeğin internetin olumsuz sonuçları alt boyutu, 17 maddeden (9, 14–25, 27–29 ve 31), sosyal fayda veya sosyal rahatlık alt boyutu, 10 maddeden (3, 4, 5, 8, 10, 11,13, 26, 32 ve 33), aşırı kullanım alt boyutu 6 maddeden (1, 2, 6, 7, 12 ve 30) oluşmaktadır. 7. ve 12. maddeler tersten puanlanmaktadır.

3.3.3. Anne-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ)

Kuzgun (1972) tarafından çocuk-ergenlerin ebeveynlerinin çocuk yetiştirme tutumlarını nasıl algıladıklarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Eldeleklioğlu (1993) tarafından revize edilmiş olan ölçek 40 sorudan oluşmaktadır. 5’li likert tipindeki ölçekte cevaplar “Hiç uygun değil”, “Çok az uygun”, “Kısmen uygun”, “Oldukça uygun”, “Tamamen uygun” biçimindedir. Ölçekte “otoriter ana-baba tutumu (OABT)”, “demokratik anne-baba tutumu (DABT)” ve “koruyucu-istekçi ana-baba tutumu (KİABT)” olmak üzere üç alt boyut bulunmaktadır. Ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik çalışması üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olup iç tutarlılık kat sayıları sırasıyla; .78, .89 ve 82 olarak bulunmuştur. Test tekrar test güvenirliği ise; .79, .75 ve .92 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin, demokratik anne baba alt boyutu 15 madde (1, 2, 6, 7, 13, 14, 15, 20, 21, 22, 29, 30, 36, 37 ve 39), koruyucu-istekçi anne baba tutumu alt boyutu, 15 madde (4, 9, 10, 11, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 27, 28, 32, 33 ve 34), otoriter anne baba tutumu alt boyutu 10 maddeden (3, 5, 8, 12, 16, 23, 31, 35, 38 ve 40) oluşmaktadır.

3.3.4. Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu (Big Five Personality Inventory-Short Form-(BFKE))

Benet ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen ölçek 44 sorudan oluşmaktadır. 5'likert tipindeki ölçekte cevaplar; “Hiç katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum”, “Tamamen katılıyorum” şeklindedir. Sümer, Lajunen ve Özkan (2005) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ölçeğin, “uyumluluk (agreeableness)/(U)”, “deneyime açıklık (openness)/(DA)”, “öz disiplin/sorumluluk (self conscientiousness)/(ÖS)”, “duygusal dengesizlik (neuroticism)/(DD)” ve “dışadönüklük (extraversion)/(D)” olmak üzere beş alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin güvenirlik kat sayıları sırasıyla; .64, .77, .75, .72 ve .66 olarak bulunmuştur (Sümer ve ark., 2005). Ölçeğin, uyumluluk alt boyutu, 2, 7, 12, 17, 22, 27, 32, 37 ve 42. maddeler olmakla birlikte; dışa dönüklük alt boyutu, 1, 6, 11, 16, 21, 26, 31 ve 36. maddelerden oluşmuştur. Gelişime açıklık alt boyutu, 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 41 ve 44. maddelerden oluşurken; öz disiplin alt boyutu, 3, 8, 13, 18, 23, 28, 33, 38 ve 43. maddelerden oluşmaktadır. Bir diğer alt boyut olan duygusal tutarsızlık, 4, 9, 14, 19, 24, 29, 34 ve 39. maddelerden oluşmaktadır. “2, 6, 8, 9, 12, 18, 21, 23, 24, 27, 47, 31, 34, 35, 37, 41 ve 43.” maddeler ters kodlanmıştır (Demirkol, 2013) .

3.4. İşlem

Araştırmanın verileri, Hasan Kalyoncu Üniversitesi etik kurulundan gerekli izinler alındıktan sonra 2019-2020 öğretim yılında eğitimine devam eden 419 lisans öğrencisinden toplanmıştır. Çalışmaya gönüllü bir şekilde katılmayı kabul eden kişilere sınıf ortamında, araştırma ile ilgili gerekli bilgiler aktarılarak sırasıyla Genel Bilgi Formu, Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği, Anne-Baba Tutum Ölçeği ve Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu (Big Five Personality Inventory-Short Form) uygulanmıştır. Gönüllü katılımcılardan oluşan grubun ölçekleri doldurması yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler, SPSS 22.0 programı vasıtasıyla analiz edilmiştir. Toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra dağılımın uç değerlerine ve normalliğine bakılmıştır. -2 ile +2 aralığının dışındaki veriler analizden çıkarılmıştır. 39 uç değerlerin analizden çıkarılmasıyla 419 kişi üzerinden analize devam edilmiştir. “Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği, Anne-Baba Tutum Ölçeği ve Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu” ölçeklerinin normallik koşullarını ne ölçüde karşıladığını belirlemek için çarpıklık ve

basıklık katsayı puanlarına bakılmıştır. Elde edilen verilerde, çarpıklık değeri “-2, +2, basıklık değeri -3, +3” arasında bulunmasından dolayı normal dağılım gösterdiğine karar verilmiştir (Kalaycı, 2017). Aşağıdaki Tablo 6’ da değişkenlerin basıklık-çarpıklık değerleri sunulmuştur.

Tablo 6. Basıklık Çarpıklık Değerleri

Değişken	Basıklık	Çarpıklık
Cinsiyet	-1,780	0,478
Fakülte	-0,726	-0,448
Sınıf	-1,495	0,087
Süre	-1,790	-0,467
Anne Eğitim	-1,431	0,191
Baba Eğitim	-1,053	-0,437
PİKÖ	-0,097	0,652
İOS	0,664	1,043
SFSR	0,031	0,743
AK	-0,209	0,082
ABTÖ	-0,037	0,118
DABT	-0,551	-0,519
KİABT	-0,306	0,405
OABT	-0,107	0,654
BFKE	-0,428	-0,185
D	-0,358	-0,187
ÖS	-0,469	-0,133
U	-0,208	-0,256
DA	-0,453	-0,211
DD	-0,068	-0,027

Problemlili İnternet Kullanımı Ölçeği ve alt boyutlarının, cinsiyet ve günlük internet kullanma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakmak için bağımsız örneklem t testi, fakülte, sınıf seviyesi, ebeveynlerin eğitim düzeyleri değişkenleri yönünden farklılaşıp farklılaşmadığına bakmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlı farkların kaynağı Bonferroni testi yapılarak tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Tutumları, Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Problemlili İnternet Kullanımı arasındaki ilişki Pearson Korelasyon analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Anne Baba Tutum Ölçeği puanları ile Beş Faktör Kişilik Ölçeği puanlarının Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği puanlarını yordama düzeyini belirlemek için Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır. Ebeveyn tutumlarının kişilik özelliklerini ne düzeyde yordadığını incelemek için regresyon analizi yapılmıştır.

3.6. Anketlerin Güvenirliği

Aşağıdaki tabloda ölçeklere ve ölçeklerin alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alpha değerleri gösterilmiştir.

Tablo 7. Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı

Ölçekler/Alt Boyutlar	Cronbach Alpha Katsayısı	Madde Sayısı
PİKÖ	,923	33
İOS	,903	17
SFSR	,819	10
AK	,683	6
ABTÖ	,711	40
DABT	,916	15
KİABT	,834	15
OABT	,768	10
BFKE	,680	44
D	,728	8
ÖS	,667	9
U	,618	9
DA	,718	10
DD	,741	8

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımına, Anne Baba Tutumlarına ve Beş Faktör Kişilik Durumlarına İlişkin Betimsel Değerler

Bu bölümde araştırmaya dahil olan üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı, ebeveyn tutumları ve beş faktör kişilik durumlarının ne düzeyde olduklarına yönelik bulgular ve araştırma sonucunda elde edilen bulgular alt problemlere göre sunulmuştur.

Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı, ebeveyn tutumları ve beş faktör kişilik durumlarının ne düzeyde olduklarına ilişkin ölçeklerin tamamı ve alt boyutlarından alınan puanlar Tablo 3 'te verilmiştir. Katılımcılar "Problemlı İnternet Kullanımı" ölçeğinden asgari 33, azami 165 puan; "Anne Baba Tutumları" ölçeğinden asgari 40, azami 200 puan alabilirler ve "Beş Faktör Kişilik" envanterinden asgari 44, azami 220 puan alabilirler.

Tablo 8. Ölçekler ve Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel Değerlerin Dağılımı

Ölçek/Alt boyutlar	N	\bar{X}	S
PIKÖ	419	69,18	19,93
İOS	419	30,82	11,47
SFSR	419	19,42	7,05
AK	419	18,94	4,54
ABTÖ	419	114,12	14,03
DABT	419	58,26	12,02
KİABT	419	35,65	10,57
OABT	419	20,20	6,89
BFKE	419	154,72	13,30
D	419	28,10	5,43
ÖS	419	32,65	5,36
U	419	33,59	5,09
DA	419	37,09	5,90
DD	419	23,27	6,05

Tablo 8' de öğrencilerin problemlı internet kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar 69,18; anne baba tutumları ölçeğinden aldıkları puanlar 114,2 ve beş faktör kişilik envanterinden aldıkları puanlar 154,2'dir. Bu bulgulara göre üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımlarının, anne baba tutumlarının ve beş faktör kişilik durumlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

4.2. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Sosyodemografik Değişkenlerine İlişkin Bulgular

4.2.1. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulguları

Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımları ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediği bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiştir. İlgili sonuçlar Tablo 9’ da gösterilmiştir.

Tablo 9. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi

Ölçek/Alt boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
PİKÖ	Kadın	258	67,56	19,40	417	-2,115	0,03
	Erkek	161	71,78	20,55			
İOS	Kadın	258	29,99	11,38	417	-1,874	0,06
	Erkek	161	32,14	11,51			
SFSR	Kadın	258	18,31	6,57	417	-4,156	0,00
	Erkek	161	21,19	7,44			
AK	Kadın	258	19,25	4,49	417	1,811	0,07
	Erkek	161	18,43	4,60			

p<0.05*

Tablo 9’ a bakıldığında araştırmaya 258 kadın ve 161 erkek üniversite öğrencisinin katıldığı görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar sırasıyla 67,56 ve 71,78’dir. Yapılan karşılaştırmada gruplar arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Erkeklerin problemlı internet kullanım düzeyleri kadınlarınkinden yüksek olduğu saptanmıştır [t(417) = -2,115, p = 0,03 < 0,05]. Üniversite öğrencilerinin sosyal fayda veya sosyal rahatlık alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 18,31 ve 21,19’dur ve yapılan analiz sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin sosyal fayda veya sosyal rahatlık alt boyutunun kadınlarınkinden yüksek olduğu saptanmıştır [t(417) = -4,156, p = 0,00 < 0,05]. Üniversite öğrencilerinde, internetin olumsuz sonuçları ve aşırı kullanım alt boyutlarında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark saptanmamıştır.

4.2.2. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Öğrenim Görülen Fakülte Değişkenine İlişkin Bulguları

Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımları ve alt boyutlarının öğrenim görülen fakülteye göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 10’ da gösterilmiştir.

Tablo 10. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Fakülte Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Fakülte	N	\bar{X}	S	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
PİKÖ	Mühendislik	71	72,88	21,04	Gruplar arası	2226,592	3	742,197	1,879	0,13
	Hukuk	73	65,26	17,75						
	İİBF	201	68,86	20,29	Grup içi	163910,888	415	394,966		
	Diğer	74	70,39	19,52						
İOS	Mühendislik	71	33,19	11,78	Gruplar arası	826,306	3	275,435	2,110	0,09
	Hukuk	73	28,41	9,12						
	İİBF	201	30,89	11,98	Grup içi	54182,624	415	130,561		
	Diğer	74	30,74	11,56						
SFSR	Mühendislik	71	21,08	7,49	Gruplar arası	373,173	3	124,391	2,527	0,06
	Hukuk	73	18,01	7,04						
	İİBF	201	19,15	7,06	Grup içi	20426,898	415	49,221		
	Diğer	74	19,91	6,33						
AK	Mühendislik	71	18,60	4,52	Gruplar arası	58,230	3	19,410	0,938	0,42
	Hukuk	73	18,83	4,95						
	İİBF	201	18,81	4,41	Grup içi	8590,396	415	20,700		
	Diğer	74	19,72	4,51						

p<0.05*

Tablo 10' a bakıldığında araştırmaya katılan 71 üniversite öğrencisinin mühendislik fakültesi, 73 üniversite öğrencisinin hukuk fakültesi, 201 üniversite öğrencisinin iktisadi ve idari bilimler fakültesi ve 74 üniversite öğrencisinin de diğer (eğitim, sağlık, yabancı diller) fakültelerde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Bu analiz sonucunda; problemlili internet kullanımının fakülte değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır.

4.2.3. Üniversite Öğrencilerinin Problemlili İnternet Kullanımlarının Öğrenim Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımları ve alt boyutlarının öğrenim görülen sınıfa göre değişip değişmediği Anova (tek yönlü varyans analizi) ile incelenmiştir. İlgili sonuçlar Tablo 11 'de gösterilmiştir.

Tablo 11. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Sınıf	N	\bar{X}	S	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
PİKÖ	1. Sınıf	126	69,36	18,88	Gruplar arası	942,396	3	314,132	0,789	0,50
	2. Sınıf	96	69,11	21,32						
	3. Sınıf	82	66,52	19,50	Grup içi	165195,084	415	398,060		

	4. Sınıf	115	70,94	20,22						
İOS	1. Sınıf	126	30,51	10,82	Gruplar arası	250,637	3	83,546	0,633	0,59
	2. Sınıf	96	30,41	12,09						
	3. Sınıf	82	30,04	11,62	Grup içi	54758,293	415	131,948		
	4. Sınıf	115	32,05	11,57						
SFSR	1. Sınıf	126	19,59	6,92	Gruplar arası	213,576	3	71,192	1,435	0,23
	2. Sınıf	96	19,62	7,52						
	3. Sınıf	82	18,02	6,62	Grup içi	20586,495	415	49,606		
	4. Sınıf	115	20,05	7,04						
AK	1. Sınıf	126	19,25	4,25	Gruplar arası	34,775	3	11,592	0,558	0,64
	2. Sınıf	96	19,07	4,75						
	3. Sınıf	82	18,45	4,45	Grup içi	9613,850	415	20,756		
	4. Sınıf	115	18,84	4,77						

p<0.05*

Tablo 11' e bakıldığında araştırmaya katılan 126 üniversite öğrencisi 1. sınıf, 96 üniversite öğrencisi 2. sınıf, 82 üniversite öğrencisi 3. sınıf ve 115 üniversite öğrencisi ise 4. sınıftır. İnternet kullanımında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık öğrenim görülen sınıf değişkenlerinde görülmemiştir.

4.2.4. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımları ve alt boyutlarının günlük internet kullanma süresi değişkenine göre değişip değişmediği bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. PİKÖ ve Alt Boyutlarının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Süre	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
PİKÖ	3 saat ve altı	162	60,93	16,02	417	-7,117	0,00
	3 saat üzeri	257	74,38	20,42			
İOS	3 saat ve altı	162	26,70	8,97	417	-6,072	0,00
	3 saat üzeri	257	33,41	12,11			
SFSR	3 saat ve altı	162	17,13	5,57	417	-5,440	0,00
	3 saat üzeri	257	20,85	7,50			

AK	3 saat ve altı	162	17,08	4,18	417	-7,003	0,00
	3 saat üzeri	257	20,11	4,38			

p<0.05*

Tablo 12’ de bakıldığında araştırmaya katılan 162 üniversite öğrencisinin günlük internet kullanma süresi 3 saat ve altı iken 257 üniversite öğrencisinin günlük internet kullanma süresi 3 saat üzeri olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımı ölçeğinden aldıkları puanlar sırasıyla 60,93 ve 74,38’dir. Yapılan karşılaştırmada gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni testine göre ise, 3 saat üzeri internet kullanan öğrencilerin problemlili internet kullanımının yüksek olduğu tespit edilmiştir [$t(417) = -7,117$, $p = 0,00 < 0,05$]. Üniversite öğrencilerinin internetin olumsuz sonuçları alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 26,70 ve 33,41’dir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni testine göre ise, 3 saat üzeri internet kullanan öğrencilerin internetin olumsuz sonuçları alt boyutu puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir [$t(417) = -6,072$, $p = 0,00 < 0,05$]. Üniversite öğrencilerinin sosyal fayda veya sosyal rahatlık alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 17,13 ve 20,85’dir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni testine göre ise, 3 saat üzeri internet kullanan öğrencilerin sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutundan aldıkları puanların daha yüksek olduğu görülmektedir [$t(417) = -5,440$, $p = 0,00 < 0,05$]. Üniversite öğrencilerinin aşırı kullanım alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 17,08 ve 20,11’dir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni testine göre ise, 3 saat üzeri internet kullanan öğrencilerin aşırı kullanım alt boyutu puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır [$t(417) = -7,003$, $p = 0,00 < 0,05$]. Bu analiz sonuçlarına göre problemlili internet kullanımı ölçeği ve alt boyutlarının günlük internet kullanma süresine göre yapılan incelemeler sonucunda günlük 3 saat üzeri internet kullanan öğrencilerde problemlili internet kullanımının yükseldiği söylenebilir.

4.2.5. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımları ve alt boyutlarının anne eğitim durumuna göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 13’ te gösterilmiştir.

Tablo 13. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Anne Eğt.	N	\bar{X}	S	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
PİKÖ	İlkokul	156	68,30	19,62	Gruplar arası	1012,684	3	337,561	0,848	0,46
	Ortaokul	70	68,44	19,57						
	Lise	117	71,66	20,82						
	Lisans	76	67,86	19,56	Grup içi	165124,795	415	397,891		
İOS	İlkokul	156	30,56	11,76	Gruplar arası	112,367	3	37,456	0,283	0,83
	Ortaokul	70	30,38	10,55						
	Lise	117	31,64	12,10						
	Lisans	76	30,48	10,81	Grup içi	54896,564	415	132,281		
SFSR	İlkokul	156	19,37	6,80	Gruplar arası	110,130	3	36,710	0,736	0,53
	Ortaokul	70	19,07	6,79						
	Lise	117	20,15	7,44						
	Lisans	76	18,71	7,20	Grup içi	20689,941	415	49,855		
AK	İlkokul	156	18,36	4,25	Gruplar arası	156,878	3	52,293	2,556	0,06
	Ortaokul	70	18,98	4,77						
	Lise	117	19,86	4,56						
	Lisans	76	18,67	4,75	Grup içi	8491,747	415	20,462		

$p < 0.05^*$

Tablo 13’ e bakıldığında araştırmaya katılan 156 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumu ilkökul, 70 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumu ortaokul, 117 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumu lise ve 76 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumu lisansdır. Bu analiz sonucuna göre; üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımlarının anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

4.2.6. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımları ve alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 14’ te gösterilmiştir.

Tablo 14. PİKÖ ve Alt Boyutlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Baba Eğt	N	\bar{X}	S	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
PİKÖ	İlkokul	80	67,88	18,40	Gruplar arası	502,672	3	167,557	0,420	0,73
	Ortaokul	64	71,54	20,81						
	Lise	153	68,92	19,81	Grup içi	165634,807	415	399,120		
	Lisans	122	69,13	20,70						
İOS	İlkokul	80	29,76	10,50	Gruplar arası	353,202	3	117,734	0,894	0,44
	Ortaokul	64	32,76	12,24						
	Lise	153	30,46	11,53	Grup içi	54655,729	415	131,701		
	Lisans	122	30,95	11,59						
SFSR	İlkokul	80	19,68	6,55	Gruplar arası	24,854	3	8,285	0,165	0,92
	Ortaokul	64	19,79	6,67						
	Lise	153	19,33	7,08	Grup içi	20775,218	415	50,061		
	Lisans	122	19,14	7,57						
AK	İlkokul	80	18,43	4,46	Gruplar arası	26,202	3	8,734	0,420	0,73
	Ortaokul	64	18,98	4,82						
	Lise	153	19,11	4,16	Grup içi	8622,423	415	20,777		
	Lisans	122	19,03	4,93						

p<0.05*

Tablo 14' e bakıldığında araştırmaya katılan 80 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumu ilkök, 64 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumu ortaokul, 153 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumu lise ve 122 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumu lisansdır. Bu analiz sonucuna göre; üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımlarının baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

4.3. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Sosyodemografik Değişkenlerine İlişkin Bulgular

4.3.1. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediği bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 15' de gösterilmiştir.

Tablo 15. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
ABTÖ	Kadın	258	112,37	13,30	417	-3,264	0,00
	Erkek	161	116,92	14,75			
DABT	Kadın	258	59,59	12,21	417	2,891	0,00
	Erkek	161	56,13	11,44			
KİABT	Kadın	258	33,87	10,57	417	-4,457	0,00

	Erkek	161	38,50	9,96			
OABT	Kadın	258	18,90	6,50	417	-5,023	0,00
	Erkek	161	22,28	7,02			

p<0.05*

Tablo 15' e bakıldığında araştırmaya 258 kadın ve 161 erkek üniversite öğrencisinin katıldığı görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin demokratik ebeveyn tutumundan aldıkları puanlar sırasıyla 59,59 ve 56,13'tür ve yapılan analiz sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Kadın öğrencilerin algılanan demokratik tutum puanları erkek öğrencilerinkinden yüksek olduğu görülmüştür [t(417) = 2,891, p = 0,00 < 0,05]. Üniversite öğrencilerinin koruyucu-istekçi ebeveyn tutumundan aldıkları puanlar sırasıyla 33,87 ve 38,50'dir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüş ve erkek öğrencilerde algılanan koruyucu-istekçi tutum puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir [t(417) = -4,457, p = 0,00 < 0,05]. Üniversite öğrencilerinin otoriter ebeveyn tutumundan aldıkları puanlar sırasıyla 18,90 ve 22,28'dir. Yapılan karşılaştırmada gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Erkeklerde algılanan otoriter tutum puanlarının kadınlarinkinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir [t(417) = -5,023, p = 0,00 < 0,05].

4.3.2. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Öğrenim Görülen Fakülte Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının öğrenim görülen fakülteye göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 16' da gösterilmiştir.

Tablo 16. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Fakülte Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Fakülte	N	\bar{X}	S	V.K	K.T	Sd	K.O	F	p	Fark
ABTÖ	Mühendislik	71	119,36	13,33	G.A	3504,69	3	1168,23	6,148	0,00	1>3
	Hukuk	73	113,28	14,19							1>4
	İİBF	201	114,23	13,65	G.İ	78860,85	415	190,02			
	Diğer	74	109,62	14,15							
DABT	Mühendislik	71	56,64	12,04	G.A	403,09	3	134,36	0,928	0,42	
	Hukuk	73	57,21	12,09							
	İİBF	201	58,86	12,48	G.İ	60072,02	415	144,75			

	Diğer	74	59,20	10,62							
KİABT	Mühendislik	71	39,76	9,10	G.A	2347,78	3	782,59	7,317	0,00	1>3
	Hukuk	73	36,23	11,20							1>4
	İİBF	201	35,43	10,38	G.İ	44384,40	415	106,95			
	Diğer	74	31,77	10,46							
OABT	Mühendislik	71	22,95	6,97	G.A	741,83	3	247,27	5,361	0,00	1>2
	Hukuk	73	19,83	6,17							1>3
	İİBF	201	19,93	6,90	G.İ	19141,92	415	46,12			1>4
	Diğer	74	18,64	6,88							

p<0.05*

Tablo 16' ya bakıldığında araştırmaya katılan 71 üniversite öğrencisinin mühendislik, 73 üniversite öğrencisinin hukuk, 201 üniversite öğrencisinin iktisadi ve idari bilimler fakültesi, 74 üniversite öğrencisinin de diğer (eğitim, sağlık, yabancı diller) fakültelerde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Üniversite öğrencilerinin koruyucu-istekçi tutumdan aldıkları puanlar sırasıyla 39,76; 36,23; 35,43 ve 31,77'dir. Üniversite öğrencilerinin fakülte değişkeni göre algıladıkları koruyucu-istekçi tutumun anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiş ve yapılan Bonferroni testine göre, mühendislik fakültesinde eğitim alan öğrencilerde, algılanan koruyucu-istekçi tutumun İİBF ve diğer fakültelerde eğitim alan öğrencilerinkinden yüksek olduğu tespit edilmiştir [F(3,415) = 7,317, p = 0,00 < 0,05]. Üniversite öğrencilerinin otoriter ebeveyn tutumu alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 22,95; 19,83; 19,93 ve 18,64'tür. Üniversite öğrencilerinin fakülte değişkeni göre algıladıkları otoriter tutumun anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiş ve yapılan Bonferroni testine göre, Mühendislik fakültesinde eğitim alan öğrencilerde algılanan otoriter tutumun yüksek olduğu saptanmıştır [F(3,415) = 5,361, p = 0,00 < 0,05]. Demokratik tutum ile fakülte değişkeni arasındaysa istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

4.3.3. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Öğrenim Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının öğrenim görülen sınıfa göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 17' de gösterilmiştir.

Tablo 17. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Sınıf	N	\bar{X}	S	V.K	K.T	Sd	K.O	F	p	Fark
ABTÖ	1. Sınıf	126	114,7 1	12,6 7	G.A	1751,03	3	583,67	3,00 5	0,03	2>4
	2. Sınıf	96	116,6 1	12,9 9							
	3. Sınıf	82	114,6 2	14,7 0	G.İ	80614,51	41 5	194,25			
	4. Sınıf	115	111,0 4	15,3 9							
DABT	1. Sınıf	126	60,17	11,6 4	G.A	1027,54	3	342,51	2,39 1	0,06	
	2. Sınıf	96	59,02	12,4 2							
	3. Sınıf	82	56,96	12,1 6	G.İ	59447,58	41 5	143,24			
	4. Sınıf	115	56,46	11,7 9							
KİABT	1. Sınıf	126	35,26	9,91	G.A	572,68	3	190,89	1,71 6	0,16	
	2. Sınıf	96	36,84	11,1 8							
	3. Sınıf	82	37,01	10,2 3	G.İ	46159,51	41 5	111,22			
	4. Sınıf	115	34,13	10,8 8							
OABT	1. Sınıf	126	19,26	6,95	G.A	161,70	3	53,90	1,13 4	0,33	
	2. Sınıf	96	20,75	6,65							
	3. Sınıf	82	20,64	6,72	G.İ	19722,05	41 5	47,52			
	4. Sınıf	115	20,45	7,14							

p<0.05*

Tablo 17' ye bakıldığında araştırmaya katılan 126 üniversite öğrencisi 1. sınıf, 96 üniversite öğrencisi 2. sınıf, 82 üniversite öğrencisi 3. sınıf ve 115 üniversite öğrencisi ise 4. sınıftadır. Ebeveyn tutumu alt boyutlarıyla sınıf değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır.

4.3.4. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının günlük internet kullanma süresi değişkenine göre değişip değişmediği bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 18' de gösterilmiştir.

Tablo 18. ABTÖ ve Alt Boyutlarının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Süre	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
ABTÖ	3 saat ve altı	162	111,58	13,43	417	-2,973	0,00
	3 saat üzeri	257	115,72	14,19			
DABT	3 saat ve altı	162	58,49	11,71	417	0,312	0,75
	3 saat üzeri	257	58,11	12,23			
KİABT	3 saat ve altı	162	33,78	10,35	417	-2,907	0,00
	3 saat üzeri	257	36,84	10,56			
OABT	3 saat ve altı	162	19,30	6,17	417	-2,131	0,03
	3 saat üzeri	257	20,77	7,27			

p<0.05*

Tablo 18' e bakıldığında araştırmaya katılan 162 üniversite öğrencisinin günlük internet kullanma süresi 3 saat ve altı iken 257 üniversite öğrencisinin günlük internet kullanma süresi 3 saat üzeri olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin koruyucu-istekçi ebeveyn tutumu alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 33,78 ve 36,84'tür. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiş, oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Bonferroni testi yapılmış, 3 saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerde koruyucu-istekçi tutumun yüksek olduğu görülmüştür [t(417) = -2,907, p = 0,00 < 0,05]. Üniversite öğrencilerinin otoriter ebeveyn tutumu alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 19,30 ve 20,77'dir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüş, oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Bonferroni testi yapılmış, 3 saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerde otoriter tutumun yüksek olduğu saptanmıştır [t(417) = -2,131, p = 0,03 < 0,05]. Demokratik tutumda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

4.3.5. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının anne eğitim durumuna göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 19' da gösterilmiştir.

Tablo 19. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Anne Eğt.	N	\bar{X}	S	V.K	K.T	Sd	K.O	F	p	Fark
ABTÖ	İlkokul	156	114,8 2	15,2 9	G.A	322,01	3	107,34	0,54 3	0,65	
	Ortaokul	70	113,5 1	13,7 4							

	Lise	117	114,5 9	13,1 7	G.İ	82043,52	41 5	197,69			
	Lisans	76	112,5 2	12,9 8							
DABT	İlkokul	156	55,67	11,3 1	G.A	2631,77	3	877,25	6,29 4	0,00	3>1 4>1
	Ortaokul	70	56,60	12,7 5							
	Lise	117	60,94	11,7 0	G.İ	57843,34	41 5	139,38			
	Lisans	76	60,96	12,0 3							
KİABT	İlkokul	156	37,79	10,8 5	G.A	1501,03	3	500,34	4,59 1	0,00	1>4
	Ortaokul	70	36,01	10,5 6							
	Lise	117	34,42	10,1 6	G.İ	45231,15	41 5	108,99			
	Lisans	76	32,84	9,85							
OABT	İlkokul	156	21,34	6,93	G.A	516,72	3	172,24	3,69 1	0,01	1>4
	Ortaokul	70	20,90	6,68							
	Lise	117	19,22	6,63	G.İ	19367,02	41 5	46,66			
	Lisans	76	18,72	7,05							

p<0.05*

Tablo 19' a bakıldığında araştırmaya katılan 156 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumu ilkökul, 70 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumu ortaokul, 117 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumu lise ve 76 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumu lisansdır. Üniversite öğrencilerinin demokratik tutum alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 55,67; 56,60; 60,94 ve 60,96'dır. Üniversite öğrencilerinin, anne eğitim düzeylerine göre algıladıkları demokratik tutumun anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiş ve oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni testine göre, lise mezunu annelerin ilkökul mezunu annelere göre daha demokratik tutum gösterdikleri; lisans mezunu annelerin ilkökul mezunu annelere göre daha demokratik tutum gösterdikleri saptanmıştır [F(3,415) = 6,294, p = 0,00 > 0,05]. Üniversite öğrencilerinin koruyucu-istekçi tutum alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 37,79; 36,01; 34,42 ve 32,84'tür. Üniversite öğrencilerinin, anne eğitim düzeylerine göre algıladıkları koruyucu-istekçi tutumun anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiş ve oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni testine göre, ilkökul mezunu annelerin lisans mezunu annelerden daha koruyucu-istekçi tutum gösterdikleri saptanmıştır [F(3,415) = 4,591, p = 0,00 < 0,05]. Üniversite öğrencilerinin otoriter ebeveyn tutumu alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 21,34; 20,90;

19,22 ve 18,72'dir. Üniversite öğrencilerinin, anne eğitim düzeylerine göre algıladıkları otoriter tutumun anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiş ve oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni testine göre, ilkökul mezunu annelerin lisans mezunu annelerden daha otoriter algılandıkları saptanmıştır [$F(3,415) = 3,691, p = 0,01 < 0,05$].

4.3.6. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveyn Tutumlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 20' de gösterilmiştir.

Tablo 20. ABTÖ ve Alt Boyutlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Baba Eğt.	N	\bar{X}	S	V.K	K.T	Sd	K.O	F	p	Fark
ABTÖ	İlkokul	80	114,91	14,50	G.A	476,07	3	158,69	0,804	0,42	
	Ortaokul	64	114,98	13,88							
	Lise	153	112,71	13,60	G.İ	81889,46	415	197,32			
	Lisans	122	114,91	14,36							
DABT	İlkokul	80	55,80	10,91	G.A	1529,33	3	509,77	3,589	0,01	4>1
	Ortaokul	64	56,26	13,08							
	Lise	153	58,35	12,06	G.İ	58945,79	415	142,03			
	Lisans	122	60,80	11,72							
KİABT	İlkokul	80	37,83	10,13	G.A	769,16	3	256,38	2,315	0,07	
	Ortaokul	64	37,09	10,46							
	Lise	153	34,69	10,40	G.İ	45963,02	415	110,75			
	Lisans	122	34,68	10,94							
OABT	İlkokul	80	21,27	6,63	G.A	338,50	3	112,83	2,396	0,06	
	Ortaokul	64	21,62	7,28							
	Lise	153	19,66	6,52	G.İ	19545,25	415	47,09			
	Lisans	122	19,43	7,19							

$p < 0.05^*$

Tablo 20' ye bakıldığında araştırmaya katılan 80 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumunun ilkökul, 64 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumunun ortaokul, 153 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumunun lise ve 122 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumunun lisans olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin demokratik ebeveyn tutumu alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 55,80; 56,26; 58,35 ve 60,80'dir. Üniversite öğrencilerinin, baba eğitim düzeylerine göre algıladıkları demokratik tutumun anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiş ve oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni testine göre, eğitim durumu lisans olan babaların ilkökul olanlardan daha

demokratik algılandıkları saptanmıştır [$F(3,415) = 3,589, p = 0,01 < 0,05$]. Koruyucu-istekçi ve otoriter tutumlarıyla baba eğitim durumu değişkeni arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

4.4. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Sosyodemografik Değişkenlerine İlişkin Bulgular

4.4.1 Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediği bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 21’ de gösterilmiştir.

Tablo 21. BFKE ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
BFKE	Kadın	258	155,23	13,06	417	0,988	0,32
	Erkek	161	153,91	13,67			
D	Kadın	258	28,13	5,42	417	0,146	0,88
	Erkek	161	28,05	5,44			
ÖS	Kadın	258	32,51	5,40	417	-0,691	0,49
	Erkek	161	32,88	5,32			
U	Kadın	258	34,25	5,12	417	3,377	0,00
	Erkek	161	32,54	4,86			
DA	Kadın	258	36,82	5,90	417	-1,164	0,24
	Erkek	161	37,51	5,89			
DD	Kadın	258	23,50	6,02	417	0,981	0,32
	Erkek	161	22,90	6,11			

$p < 0,05^*$

Tablo 21’ e bakıldığında araştırmaya 258 kadın ve 161 erkek üniversite öğrencisinin katıldığı görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin uyumluluk alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 34,25 ve 32,54’tür. Yapılan karşılaştırmada gruplar arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Kadın öğrencilerin uyumluluk düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir [$t(417) = 3,377, p = 0,00 < 0,05$]. Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri, deneyime açıklık, dışadönüklük, özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik alt boyutlarıyla cinsiyet arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

4.4.2. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Öğrenim Görülen Fakülte Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ve alt boyutlarının öğrenim görülen fakülteye göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 22’ de gösterilmiştir.

Tablo 22. BFKE ve Alt Boyutlarının Fakülte Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Fakülte	N	\bar{X}	S	V.K	K.T	Sd	K.O	F	p	Fark
BFKE	Mühendislik	71	152,6 7	12,5 5	G.A	367,93	3	122,64	0,69 2	0,55	
	Hukuk	73	154,8 9	14,1 5							
	İİBF	201	155,2 7	12,9 7	G.İ	73595,5 0	41 5	177,33			
	Diğer	74	155,0 4	14,0 7							
D	Mühendislik	71	27,42	5,40	G.A	74,54	3	24,84	0,84 2	0,47	
	Hukuk	73	28,10	5,85							
	İİBF	201	28,06	5,36	G.İ	12250,8 3	41 5	29,52			
	Diğer	74	28,85	5,22							
ÖS	Mühendislik	71	31,84	4,75	G.A	99,60	3	33,20	1,15 3	0,32	
	Hukuk	73	32,24	5,83							
	İİBF	201	32,85	5,28	G.İ	11946,5 9	41 5	28,78			
	Diğer	74	33,32	5,63							
U	Mühendislik	71	32,23	4,72	G.A	462,77	3	154,25	6,17 3	0,00	3>1 3>2 4>1 4>2
	Hukuk	73	32,16	5,30							
	İİBF	201	34,10	5,02	G.İ	10370,0 6	41 5	24,98			
	Diğer	74	34,91	4,87							
DA	Mühendislik	71	37,08	5,85	G.A	256,40	3	85,46	2,48 0	0,06	
	Hukuk	73	38,43	5,70							
	İİBF	201	37,07	6,01	G.İ	14,30	41 5	34,46			
	Diğer	74	35,79	5,63							
DD	Mühendislik	71	24,08	6,06	G.A	174,33	3	58,11	1,59 0	0,19	
	Hukuk	73	23,93	6,84							
	İİBF	201	23,16	5,78	G.İ			36,54			

Diğer	74	22,14	5,87	15167,0 9	41 5
-------	----	-------	------	--------------	---------

p<0.05*

Tablo 22' ye bakıldığında araştırmaya katılan 71 üniversite öğrencisi mühendislik fakültesi, 73 üniversite öğrencisi hukuk fakültesi, 201 üniversite öğrencisi iktisadi ve idari bilimler fakültesi ve 74 üniversite öğrencisi de diğer (eğitim, sağlık, yabancı diller) fakültelerde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Üniversite öğrencilerinin uyumluluk alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 32,23; 32,16; 34,10 ve 34,91'dir. Üniversite öğrencilerinin fakülte değişkeni göre uyumlu kişilik özelliğinin anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmış, oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Bonferroni testi yapılmış ve İİBF ile mühendislik ve hukuk fakülteleri arasında İİBF' de uyumluluk boyutu puanının yüksek olduğu, diğer fakülteler ile mühendislik ve hukuk fakülteleri arasında ise diğer fakültelerde uyumluluk boyutu puanının yüksek olduğu tespit edilmiştir [$F(3,415) = 6,173$, $p = 0,00 < 0,05$]. Üniversite öğrencilerinin deneyime açıklık, özdisiplin/sorumluluk, dışadönüklük ve duygusal dengesizlik kişilik özellikleriyle öğrenim gördükleri fakülte değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

4.4.3. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ve alt boyutlarının öğrenim görülen sınıfa göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 23' te gösterilmiştir.

Tablo 23. BFKE ve Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Sınıf	N	\bar{X}	S	V.K	K.T	Sd	K.O	F	p	Fark
BFKE	1. Sınıf	126	156,6 5	13,5 8	G.A	1350,68	3	450,22	2,57 3	0,5	
	2. Sınıf	96	156,0 8	12,4 6							
	3. Sınıf	82	152,9 0	13,1 5	G.İ	72612,7 5	41 5	174,97			
	4. Sınıf	115	152,7 8	13,5 0							
D	1. Sınıf	126	28,66	5,43	G.A	117,03	3	39,01	1,32 6	0,26	
	2. Sınıf	96	27,82	5,56							
	3. Sınıf	82	28,53	5,21	G.İ			29,41			

	4. Sınıf	115	27,41	5,43		12208,3 4	41 5				
ÖS	1. Sınıf	126	32,54	5,49	G.A	40,83	3	13,61	0,47 1	0,70	
	2. Sınıf	96	33,05	5,36							
	3. Sınıf	82	32,14	5,81	G.İ	12005,3 6	41 5	28,92			
	4. Sınıf	115	32,81	4,92							
U	1. Sınıf	126	34,53	4,95	G.A	228,78	3	76,26	2,98 5	0,03	1>3
	2. Sınıf	96	33,64	5,07							
	3. Sınıf	82	32,42	4,78	G.İ	10604,0 5	41 5	25,55			
	4. Sınıf	115	33,36	5,32							
DA	1. Sınıf	126	37,55	5,74	G.A	262,79	3	87,59	2,54 3	0,06	
	2. Sınıf	96	38,13	5,74							
	3. Sınıf	82	36,14	5,83	G.İ	14297,7 6	41 5	34,45			
	4. Sınıf	115	36,38	6,12							
DD	1. Sınıf	126	23,34	6,32	G.A	40,16	3	13,38	0,36 3	0,78	
	2. Sınıf	96	23,42	6,10							
	3. Sınıf	82	23,64	5,85	G.İ	15301,2 6	41 5	36,87			
	4. Sınıf	115	22,80	5,91							

p<0.05*

Tablo 23' e bakıldığında araştırmaya katılan 126 üniversite öğrencisi 1. sınıf, 96 üniversite öğrencisi 2. sınıf, 82 üniversite öğrencisi 3. sınıf ve 115 üniversite öğrencisi ise 4. sınıftır. Üniversite öğrencilerinin uyumluluk alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 34,53; 33,64; 32,42 ve 33,36'dır. Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre uyumlu kişilik özelliği açısından farklılaştıkları bulunmuştur. Yapılan Bonferroni testine göre 1. sınıf öğrencileri 3. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha uyumludur [$F(3,415) = 2,985$, $p = 0,03 < 0,05$]. Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinden dışadönüklük, deneyime açıklık, sorumluluk/özdisiplin ve duygusal dengesizlik alt boyutlarında öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

4.4.4. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin İnternet Kullanma Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ve alt boyutlarının günlük internet kullanma süresi değişkenine göre değişip değişmediği bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 24’ te gösterilmiştir.

Tablo 24. BFKE ve Alt Boyutlarının İnternet Kullanma Süresi Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Süre	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
BFKE	3 saat ve altı	162	154,50	13,21	417	-0,275	0,78
	3 saat üzeri	257	154,86	13,37			
D	3 saat ve altı	162	27,62	5,02	417	-1,443	0,15
	3 saat üzeri	257	28,40	5,66			
ÖS	3 saat ve altı	162	33,38	5,05	417	2,221	0,20
	3 saat üzeri	257	32,19	5,51			
U	3 saat ve altı	162	33,95	5,07	417	1,130	0,25
	3 saat üzeri	257	33,37	5,09			
DA	3 saat ve altı	162	36,92	5,88	417	-0,453	0,65
	3 saat üzeri	257	37,19	5,92			
DD	3 saat ve altı	162	22,61	6,17	417	-1,784	0,07
	3 saat üzeri	257	23,69	5,95			

p<0.05*

Tablo 24’ e bakıldığında araştırmaya katılan 162 üniversite öğrencisinin günlük internet kullanma süresi 3 saat ve altı iken 257 üniversite öğrencisinin günlük internet kullanma süresi 3 saat üzeri olduğu görülmektedir. Bu analiz sonuçlarına göre beş faktör kişilik özellikleri ölçeği ve alt boyutlarının günlük internet kullanma süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

4.4.5. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ve alt boyutlarının anne eğitim durumuna göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 25’ te gösterilmiştir.

Tablo 25. BFKE ve Alt Boyutlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Anne Eğt.	N	\bar{X}	S	V.K	K.T	Sd	K.O	F	p	Fark
BFKE	İlkokul	156	153,2 3	13,7 2	G.A	1524,87	3	508,29	2,91 2	0,03	3>1

	Ortaokul	70	152,9 5	13,0 4								
	Lise	117	157,5 8	12,6 9	G.İ	72438,56	41 5	174,55				
	Lisans	76	155,0 1	13,0 5								
D	İlkokul	156	27,37	5,22	G.A	179,78	3	59,92	2,04 8	0,10		
	Ortaokul	70	27,85	4,84								
	Lise	117	28,86	5,65	G.İ	12145,59	41 5	29,26				
	Lisans	76	28,67	5,88								
ÖS	İlkokul	156	32,59	5,18	G.A	20,37	3	6,79	0,23 4	0,87		
	Ortaokul	70	32,41	5,68								
	Lise	117	32,59	5,56	G.İ	12025,82	41 5	28,97				
	Lisans	76	33,10	5,21								
U	İlkokul	156	33,41	5,11	G.A	20,50	3	6,83	0,26 2	0,85		
	Ortaokul	70	33,67	5,11								
	Lise	117	33,52	5,19	G.İ	10812,33	41 5	26,05				
	Lisans	76	34,02	4,94								
DA	İlkokul	156	36,34	5,89	G.A	309,86	3	103,28	3,00 8	0,03	3>1	
	Ortaokul	70	36,30	6,05								
	Lise	117	38,28	5,58	G.İ	14250,68	41 5	34,33				
	Lisans	76	37,51	6,01								
DD	İlkokul	156	23,51	5,83	G.A	346,83	3	115,61	3,20 0	0,02	3>4	
	Ortaokul	70	22,71	5,50								
	Lise	117	24,31	6,23	G.İ	14994,59	41 5	36,13				
	Lisans	76	21,69	6,43								

p<0.05*

Tablo 25' e bakıldığında araştırmaya katılan 156 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumunun ilkokul, 70 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumunun ortaokul, 117 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumunun lise ve 76 üniversite öğrencisinin anne eğitim durumunun lisans olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin deneyime açıklık alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 36,34; 36,30; 38,28 ve 37,51'dir. Üniversite öğrencilerinin, anne eğitim düzeylerine göre deneyime açıklık kişilik özelliğinin anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiş, oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Bonferroni testi yapılmış ve lise

mezunu annelerin, ilkokul mezunu annelere göre daha deneyime açık olduğu saptanmıştır [F(3,415) = 3,008, p = 0,03 < 0,05]. Üniversite öğrencilerinin duygusal dengesizlik alt boyutundan aldıkları puanlar sırasıyla 23,51; 22,71; 24,31 ve 21,69'dur. Üniversite öğrencilerinin anne eğitim düzeylerine göre duygusal dengesizlik kişilik özelliğinin anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Oluşan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Bonferroni testi yapılmış ve lise mezunu annelerin lisans mezunu annelere göre daha duygusal dengesizlik yaşadığı tespit edilmiştir [F(3,415) = 3,200, p = 0,02 < 0,05]. Üniversite öğrencilerinin dışadönüklük, sorumluluk/ özdisiplin ve uyumluluk kişilik özellikleriyle anne eğitim durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

4.4.6. Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ve alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre değişip değişmediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş, ilgili sonuçlar Tablo 26' da gösterilmiştir.

Tablo 26. BFKE ve Alt Boyutlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Betimsel Değerleri ve ANOVA Sonuçları

Ölçek/Alt boyutlar	Baba Eğt.	N	\bar{X}	S	V.K	K.T	Sd	K.O	F	p
BFKE	İlkokul	80	153,37	12,72	G.A	505,53	3	168,51	0,952	0,41
	Ortaokul	64	153,09	14,34						
	Lise	153	155,22	13,21						
	Lisans	122	155,83	13,22						
D	İlkokul	80	27,56	5,01	G.A	40,784	3	13,59	0,459	0,71
	Ortaokul	64	27,89	4,85						
	Lise	153	28,22	5,26						
	Lisans	122	28,41	6,16						
ÖS	İlkokul	80	32,91	5,07	G.A	180,66	3	60,22	2,106	0,09
	Ortaokul	64	31,40	5,78						
	Lise	153	33,30	5,10						
	Lisans	122	32,34	5,57						
U	İlkokul	80	32,78	4,82	G.A	116,07	3	38,69	1,498	0,21
	Ortaokul	64	34,18	4,95						
	Lise	153	33,35	5,21						
	Lisans	122	34,11	5,13						
DA	İlkokul	80	35,95	5,52	G.A	176,656	3	58,88	1,699	0,16
	Ortaokul	64	37,03	5,72						
	Lise	153	37,09	5,84						
	Lisans	122	37,86	6,23						
DD	İlkokul	80	24,16	6,20	G.A	98,06	3	32,68	0,890	0,44
	Ortaokul	64	22,57	6,16						
	Lise	153	23,24	5,65						
	Lisans	122	23,09	6,39						

p<0.05*

Tablo 26' ya bakıldığında araştırmaya katılan 80 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumunun ilkököl, 64 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumunun ortaokul, 153 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumunun lise ve 122 üniversite öğrencisinin baba eğitim durumunun lisans olduğu görülmüştür. Bu analiz sonucuna göre; üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ve alt boyutlarının baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

4.5. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımı, Ebeveyn Tutumları ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Araştırmada incelenmek istenen üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı, ebeveyn tutumları ve beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişki sorgulanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda veriler normal dağılım gösterdiği için üniversite öğrencilerinin belirlenen değişkenler arasındaki ilişki Pearson Korelasyon analizi kullanılarak belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre değişkenlere ilişkin betimsel değerler Tablo 27' de gösterilmiştir.

Tablo 27. Üniversite Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımı, Anne Baba Tutumları ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		PİK Ö	İOS	SFS R	AK	ABT Ö	DA BT	KİA BT	OA BT	BFK E	D	ÖS	U	DA	D D
PİK Ö	r	1													
	p														
İOS	r	,943 **	1												
	p	,000													
SFS R	r	,842 **	,681 **	1											
	p	,000	,000												
AK	r	,698 **	,557 **	,422 **	1										
	p	,000	,000	,000											
ABT Ö	r	,321 **	,310 **	,288 **	,179 **	1									
	p	,000	,000	,000	,000										
DAB T	r	-,197 **	-,189 **	-,220 **	-,046	,265 **	1								
	p	,000	,000	,000	,346	,000									
KİA BT	r	,405 **	,389 **	,377 **	,208 **	,752 **	,367 **	1							
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000								
OAB T	r	,377 **	,364 **	,391 **	,127 **	,421 **	,642 **	,637* *	1						
	p	,000	,000	,000	,009	,000	,000	,000							
BFK E	r	-,168 **	-,184 **	-,155 **	-,029	,094	,282 **	-,058	-,212 **	1					
	p	,001	,000	,001	,554	,056	,000	,233	,000						

D	r	- ,101 *	-,077	- ,195 **	,054	-,015	,153 **	-,091	- ,158 **	,660 **	1				
	p	,039	,117	,000	,274	,760	,002	,063	,001	,000					
ÖS	r	- ,344 **	- ,358 **	- ,214 **	- ,273 **	-,017	,344 **	-,215	- ,304 **	,524 **	,187 **	1			
	p	,000	,000	,000	,000	,728	,000	,000	,000	,000	,000				
U	r	- ,189 **	- ,217 **	- ,149 **	- ,047	,002	,325 **	- ,182* *	- ,284 **	,493 **	,236 **	,283 **	1		
	p	,000	,000	,002	,332	,966	,000	,000	,000	,000	,000	,000			
DA	r	- ,099 *	- ,103 *	- ,078	- ,054	,112 *	,137 **	,025	-,050	,670 **	,387 **	,176 **	,125 *	1	
	p	,042	,035	,109	,271	,022	,005	,610	,306	,000	,000	,000	,010		
DD	r	,283 **	,265 **	,225	,223 **	,123 *	- ,229 **	,272* *	,233 **	,073	- ,188 **	- ,312 **	- ,341 **	- ,11 2*	1
	p	,000	,000	,000	,000	,012	,000	,000	,000	,138	,000	,000	,000	,02 2	

**p < 0,01

*p < 0,05

Tablo 27' ye bakıldığında problemlı internet kullanımı değişkeninin alt boyutları ile ebeveyn tutumu alt boyutları ilişkiye bakıldığında; internetin olumsuz sonuçları ve sosyal fayda-sosyal rahatlık boyutları ile demokratik tutum arasında negatif ve anlamlı ($r = -0,189$; $r = -0,220$, $p < 0,01$), bir ilişkinin olduğu, aşırı internet kullanım ile demokratik tutum arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı grlmüştür ($r = -0,046$, $p > 0,05$). İnternetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda-sosyal rahatlık ve aşırı internet kullanım boyutlarıyla koruyucu-istekçi ($r = 0,389$, $r = 0,377$ ve $r = 0,208$, $p < 0,01$) ve otoriter ebeveyn tutumları ($r = 0,364$, $r = 0,391$ ve $r = 0,127$, $p < 0,01$), arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu grlmüştür.

Ayrıca Tablo 27' ye bakıldığında, problemlı internet kullanımı değişkeninin alt boyutlarıyla dışadönüklük arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutuyla dışadönüklük arasında negatif anlamlı ($p = -0,195$, $p < 0,01$) bir ilişkinin olduğu, internetin olumsuz sonuçları ve aşırı kullanım boyutları ile dışadönüklük arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ($p = -0,077$, $p = 0,054$, $p > 0,05$) görülmektedir.

Problemlı internet kullanımı değişkeninin alt boyutları ile öz disiplin arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; sosyal fayda veya sosyal rahatlık, aşırı kullanım ve internetin olumsuz sonuçları arasında negatif ve anlamlı ($p = -0,358$ $p = -0,214$ $p = -0,273$ $p < 0,01$) bir ilişki görülmektedir.

Problemlı internet kullanımı değişkeninin alt boyutları ile uyumlu kişilik özelliği arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; sosyal fayda-sosyal rahatlık ve internetin olumsuz

sonuçları boyutları arasında negatif ve anlamlı ($p=-0,217$, $p=-0,149$, $p<0,01$) ilişkinin olduğu, aşırı kullanım ile anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($p=-0,47$ $p>0,05$).

Problemlili internet kullanımını değişkeninin alt boyutları ile deneyime açıklık kişilik özelliği arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; internetin olumsuz sonuçları ile negatif ve anlamlı ($r=-0,103$, $p<0,01$) ilişkinin olduğu, aşırı kullanım ve sosyal fayda-sosyal rahatlık boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($p=-0,78$, $p=-0,054$, $p>0,05$).

Problemlili internet kullanımını değişkeninin alt boyutları ile duygusal dengesizlik kişilik özelliği arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; sosyal fayda veya sosyal rahatlık, internetin olumsuz sonuçları ve aşırı kullanım boyutları arasında pozitif ve anlamlı ($r=0,265$, $r=0,225$ ve $r=0,223$, $p<0,01$) ilişkinin olduğu görülmektedir.

Tablo 27 değerlendirildiğinde; ebeveyn tutumları alt boyutları ile dışadönüklük kişilik özelliği arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; demokratik tutum ile pozitif ve anlamlı ($p=0,153$, $p<0,01$), otoriter tutum ile negatif ve anlamlı ($p=-0,158$, $p<0,01$), ilişkinin olduğu, koruyucu-istekçi tutum ile arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($p=-0,091$, $p>0,05$).

Ebeveyn tutumları alt boyutları ile öz disiplin kişilik özelliği arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; demokratik tutum ile pozitif ve anlamlı ($p=0,344$, $p<0,01$), otoriter tutum ile negatif ve anlamlı ($p=-0,304$, $p<0,01$) ilişkinin olduğu, koruyucu-istekçi tutum ile anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($p=-0,215$, $p>0,05$).

Ebeveyn tutumları alt boyutları ile uyumlu kişilik özelliği arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; demokratik tutum ile pozitif ve anlamlı ($p=0,325$, $p<0,01$), koruyucu-istekçi tutum ile negatif ve anlamlı ($p=-0,182$, $p<0,01$) ve otoriter tutum ile negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($p=-0,284$, $p<0,01$).

Ebeveyn tutumları alt boyutları ile deneyime açıklık kişilik özelliği arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; demokratik tutum ile pozitif ve anlamlı ($p=0,137$, $p<0,01$) ilişkinin olduğu, koruyucu-istekçi tutum ve otoriter tutum arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($p=0,025$, $p=-0,050$, $p>0,05$).

Ebeveyn tutumları alt boyutları ile duygusal dengesizlik kişilik özelliği arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; demokratik tutum ile negatif ve anlamlı ($p=-0,229$, $p<0,01$), koruyucu-istekçi tutum ile pozitif ve anlamlı ($p=0,272$, $p<0,01$) ve otoriter tutum ile pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($p=0,233$, $p<0,01$).

4.6. Regresyon Analiz Bulguları

4.6.1. Kişilik özellikleri problemleri internet kullanımını yordamakta mıdır?

Kişilik özelliklerinin, problemleri internet kullanımını ve alt boyutlarını yordayıp yordamadığı araştırılmak istenmiştir. Verilerin homojen olup normal dağılım göstermesi, kişilik özellikleri ve problemleri internet kullanımını arasında korelasyonel bir ilişki olmasından dolayı Çoklu Regresyon analizi yapılmış ve alt boyutlara göre sırasıyla verilmiştir.

Tablo 28. İnternetin Olumsuz Sonuçlarını Yordayan Beş Faktör Kişilik Özellikleri Alt Boyutları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	51,637	6,453	-	8,002	,000		
D	,088	,106	,042	,831	,407	-,077	,041
ÖS	-,614	,104	-,287	-5,875	,000	-,358	-,278
U	-,204	,112	-,090	-1,823	,069	-,217	-,089
DA	-,079	,096	-,041	-,827	,409	-,103	-,041
DD	,280	,094	,148	2,986	,003	,265	,145
R=,403	R ² =,163						
F _(5,413) =16,046	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 28'e bakıldığında internetin olumsuz sonuçları boyutuyla kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R = 0,403, R² = 0,163, p < 0,05] ve kişilik özelliklerinin internetin olumsuz sonuçlarındaki toplam varyansın yaklaşık %16'sını açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin internetin olumsuz sonuçları üzerindeki görece önem sırası; özdisiplin/sorumluluk (β =-,287), duygusal dengesizlik (β =,148), uyumluluk (β =,090), dışadönüklük (β =,042), deneyime açıklık (β =-,041) boyutları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik boyutlarının yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak uyumluluk, dışadönüklük ve deneyime açıklık boyutlarının yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 29. Sosyal Fayda veya Sosyal Rahatlık Boyutunu Yordayan Beş Faktör Kişilik Özellikleri Alt Boyutları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	26,919	4,130	-	6,518	,000		
D	-,186	,068	-,143	-2,734	,007	-,195	-,133

ÖS	-,179	,067	-,137	-2,684	,008	-,214	-,131
U	-,041	,071	-,029	-,570	,569	-,149	-,028
DA	,025	,061	,021	,415	,678	-,078	,020
DD	,172	,060	,148	2,866	,004	,225	,140
R=,305	R ² =,093						
F(5,413) =8,470	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 29' a bakıldığında sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutuyla kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R = 0,305, R² = 0,093, p < 0,05] ve kişilik özelliklerinin, sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %9'unu açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutu üzerindeki görece önem sırası; duygusal dengesizlik (β =,148), dışadönüklük (β =-,143), özdisiplin/sorumluluk (β =-,137), uyumluluk (β =-,029) ve deneyime açıklık (β =,021) boyutları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde dışadönüklük, özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik boyutlarının yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak uyumluluk ve deneyime açıklık boyutlarının yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 30. Aşırı Kullanım Boyutunu Yordayan Beş Faktör Kişilik Özellikleri Alt Boyutları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	18,931	2,627	-	7,206	,000		
D	,118	,043	,141	2,732	,007	,054	,133
ÖS	-,211	,043	-,250	-4,972	,000	-,273	-,238
U	,054	,045	,060	1,181	,238	-,047	,058
DA	-,039	,039	-,051	-1,013	,311	,054	-,050
DD	,140	,038	,187	3,668	,000	,223	,178
R=,342	R ² =,117						
F(5,413) =10,973	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 30' a bakıldığında aşırı kullanım boyutu ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R = 0,342, R² = 0,117, p < 0,05] ve kişilik özelliklerinin, aşırı kullanım boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %12'sini açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin aşırı kullanım boyutu üzerindeki görece önem sırası; özdisiplin/sorumluluk ($\beta=-,250$), duygusal dengesizlik ($\beta=,187$), dışadönüklük ($\beta=,141$), uyumluluk ($\beta=,060$) ve deneyime açıklık ($\beta=,051$) boyutları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde dışadönüklük, özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik boyutlarının yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak uyumluluk ve deneyime açıklık boyutlarının yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 31. Problemlerli İnternet Kullanımını Yordayan Beş Faktör Kişilik Özellikleri Alt Boyutları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	97,486	11,264	-	8,655	,000		
D	,020	,185	,006	,111	,912	-,101	,005
ÖS	-1,004	,182	-,270	-5,510	,000	-,344	-,262
U	-,191	,195	-,049	-,978	,329	-,189	-,048
DA	-,093	,167	-,028	-,558	,577	-,099	-,027
DD	,592	,164	,180	3,617	,000	,283	,175
R=,394	R ² =,155						
F _(5,413) =15,193	p=,000						

p<0.05*

Tablo 31' e bakıldığında problemlerli internet kullanımı ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [$R = 0,394$, $R^2 = 0,155$, $p < 0,05$] ve kişilik özelliklerinin, problemlerli internet kullanımındaki toplam varyansın yaklaşık %16'sını açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin problemlerli internet kullanımı üzerindeki görece önem sırası; özdisiplin/sorumluluk ($\beta=-,270$), duygusal dengesizlik ($\beta=,180$), uyumluluk ($\beta=-,049$), deneyime açıklık ($\beta=-,028$) ve dışadönüklük ($\beta=,006$) boyutları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik alt boyutlarının yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak dışadönüklük, uyumluluk ve deneyime açıklık alt boyutlarının yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

4.6.2. Ebeveyn tutumları problemlı internet kullanımı ve alt boyutlarını yordamakta mıdır?

Ebeveyn tutumlarının problemlı internet kullanımı ve alt boyutlarını yordayıp yordamadığı araştırılmıştır. Verilerin homojen olup normal dağılım göstermesi, ebeveyn tutumları ve problemlı internet kullanımı ve alt boyutları arasında korelasyonel bir ilişki olmasından dolayı Çoklu Regresyon analizi yapılmış ve alt boyutlara göre sırasıyla gösterilmiştir.

Tablo 32. İnternetin Olumsuz Sonuçlarını Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	9,684	4,803	-	2,016	,044		
DABT	,055	,056	,057	,982	,326	-,189	,048
KİABT	,283	,063	,261	4,498	,000	,389	,216
OABT	,390	,117	,234	3,331	,001	,364	,161
R=,419	R ² =,176						
F _(3,415) =29,506	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 32' ye bakıldığında internetin olumsuz sonuçları ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R = 0,419, R² = 0,176, p < 0,05] ve ebeveyn tutumlarının, internetin olumsuz sonuçları boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %18'ini açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin internetin olumsuz sonuçları alt boyutu üzerindeki görelı önem sırası; Koruyucu-istekçi (β =,261), otoriter (β =,234) ve demokratik (β =,057) ebeveyn tutumları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde otoriter ve koruyucu-istekçi ebeveyn tutumlarının yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak demokratik ebeveyn tutumunun yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 33. Sosyal Fayda veya Sosyal Rahatlık Boyutunu Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	7,301	2,944	-	2,480	,014		

DABT	,022	,034	,038	,646	,519	-,220	,032
KİABT	,142	,039	,213	3,683	,000	,377	,178
OABT	,286	,072	,279	3,987	,000	,391	,192
R=,426	R ² =,181						
F _(3,415) =30,624	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 33'e bakıldığında, sosyal fayda veya sosyal rahatlık ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R = 0,426, R² = 0,181, p < 0,05] ve ebeveyn tutumlarının, sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %18'ini açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutu üzerindeki görece önem sırası; otoriter (β =,279), koruyucu-istekçi (β =,213) ve demokratik (β =,038) ebeveyn tutumları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde koruyucu-istekçi ve otoriter ebeveyn tutumlarının yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak demokratik ebeveyn tutumunun yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 34. Aşırı Kullanım Boyutunu Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	14,429	2,051	-	7,036	,000		
DABT	,017	,024	,045	,720	,472	-,046	,035
KİABT	,090	,027	,210	3,368	,001	,208	,163
OABT	,014	,050	,022	,290	,772	,127	,014
R=,211	R ² =,044						
F _(3,415) =	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 34' e bakıldığında aşırı kullanım boyutu ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R = 0,211, R² = 0,044, p < 0,05] ve ebeveyn tutumlarının, aşırı kullanım boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %4'ünü açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin aşırı kullanım alt boyutu üzerindeki görece önem sırası; koruyucu-istekçi (β =,210), demokratik (β =,045) ve otoriter (β =,022) tutumları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin

t testi sonuçları değerlendirildiğinde koruyucu-istekçi ebeveyn tutumunun yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak otoriter ve demokratik tutumların yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 35. PİKÖ ile ABTÖ Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	31,414	8,279	-	3,795	,000		
DABT	,094	,096	,057	,978	,329	-,197	,048
KİABT	,515	,108	,273	4,753	,000	,405	,227
OABT	,690	,202	,239	3,422	,001	,377	,166
R=,435	R ² =,189						
F _(3,415) =32,307	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 35' e bakıldığında problemlili internet kullanımı ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R = 0,435, R² = 0,189, p < 0,05] ve ebeveyn tutumlarının, problemlili internet kullanımındaki toplam varyansın yaklaşık %19'unu açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin problemlili internet kullanımı üzerindeki göreceli önem sırası; Koruyucu-istekçi (β =,273), otoriter (β =,202) ve demokratik (β =,096) ebeveyn tutumları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde koruyucu-istekçi ve otoriter ebeveyn tutumlarının yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak demokratik ebeveyn tutumunun yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

4.9.3. Ebeveyn tutumları kişilik özelliklerini yordamakta mıdır?

Ebeveyn tutumlarının kişilik özelliklerini yordayıp yordamadığı araştırılmıştır. Verilerin homojen olup normal dağılım göstermesi, ebeveyn tutumlarıyla kişilik özellikleri arasında korelasyonel bir ilişki olmasından dolayı Çoklu Regresyon analizi yapılmış ve alt boyutlara göre sırasıyla sunulmuştur.

Tablo 36. Dışadönüklüğü Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	27,358	2,467	-	11,089	,000		
DABT	,039	,029	,087	1,376	,170	,153	,067
KİABT	,005	,032	,010	,166	,868	-,091	,008
OABT	-,086	,060	-,109	-1,427	,154	-,158	-,070
R=,172	R ² =,030						
F _(3,415) =4,214	P=0,006						

p<0.05*

Tablo 36' ya bakıldığında dışadönüklük ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R = 172, R² = 0,030, p < 0,05] ve ebeveyn tutumlarının, dışadönüklükteki toplam varyansın yaklaşık %3'ünü açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin dışadönüklük alt boyutu üzerindeki görelî önem sırası; otoriter (β =-,109), demokratik (β =,087) ve koruyucu-istekçi (β =,010) ebeveyn tutumları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde koruyucu-istekçi, demokratik ve otoriter tutumların yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 37. Özdisiplin/Sorumluluğu Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	28,640	2,307	-	12,413	,000		
DABT	,114	,027	,256	4,278	,000	,344	,205
KİABT	-,027	,030	-,053	-,895	,371	-,215	-,044
OABT	-,083	,056	-,106	-1,471	,142	-,304	-,072
R=,363	R ² =,132						
F _(3,415) =20,972	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 37' ye bakıldığında özdisiplin/sorumluluk ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R = 363, R² = 0,132, p < 0,05] ve ebeveyn tutumlarının, özdisiplin/sorumlulukteki toplam varyansın yaklaşık %13'ünü açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin özdisiplin/sorumluluk alt boyutu üzerindeki görelî önem sırası; demokratik (β =,256), otoriter (β =-,106) ve koruyucu-istekçi (β =-,053) ebeveyn tutumları düzeyleridir. Regresyon

katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde demokratik tutumun yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak koruyucu-istekçi ve otoriter ebeveyn tutumlarının yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 38. Uyumluluğu Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	29,614	2,208	-	13,412	,000		
DABT	,103	,026	,244	4,046	,000	,325	,195
KİABT	-,009	,029	-,019	-,308	,758	-,182	-,015
OABT	-,085	,054	-,115	-1,585	,114	-,284	-,078
R=,340	R ² =,116						
F _(3,415) =18,077	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 38' e bakıldığında uyumluluk ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R =,340, R² = 0,116, p < 0,05] ve ebeveyn tutumlarının, uyumluluktaki toplam varyansın yaklaşık %12'sini açıkladığı görülmektedir

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin uyumluluk alt boyutu üzerindeki göreceli önem sırası; demokratik (β =,244), otoriter (β =-,115) ve koruyucu-istekçi (β =-,019) ebeveyn tutumları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde demokratik ebeveyn tutumunun yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak otoriter ve koruyucu-istekçi ebeveyn tutumlarının yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 39. Deneyime Açıklığı Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	30,345	2,687	-	11,293	,000		
DABT	,085	,031	,173	2,732	,007	,137	,133
KİABT	,047	,035	,084	1,328	,185	,025	,065
OABT	,007	,065	,008	,099	,921	-,050	,005
R=,160	R ² =,025						
F _(3,415) =3,620	p=0,013						

p<0.05*

Tablo 39' a bakıldığında deneyime açıklık ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R =,160, R² = ,025, p < 0,05] ve ebeveyn tutumlarının, deneyime açıklıktaki toplam varyansın yaklaşık %3'ünü açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin deneyime açıklık alt boyutu üzerindeki görece önem sırası; demokratik ($\beta=,173$), koruyucu-istekçi ($\beta=,084$) ve otoriter ($\beta=,008$) tutumları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde demokratik ebeveyn tutumunun yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak koruyucu-istekçi ve otoriter ebeveyn tutumlarının yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 40. Duygusal Dengesizliği Yordayan Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	S.h	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	23,296	2,661	-	8,756	,000		
DABT	-,076	,031	-,151	-2,470	,014	-,229	-,120
KİABT	,125	,035	,219	3,601	,000	,272	,174
OABT	-,003	,065	-,004	-,050	,960	,233	-,002
R=,305	R ² =,093						
F _(3,415) =14,230	p=0,000						

p<0.05*

Tablo 40'a bakıldığında duygusal dengesizlik ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu [R =,305, R² = ,093, p < 0,05] ve ebeveyn tutumlarının, duygusal dengesizlikteki toplam varyansın yaklaşık %9'unu açıkladığı görülmektedir

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin duygusal dengesizlik alt boyutu üzerindeki görece önem sırası; koruyucu-istekçi ($\beta=,219$), demokratik ($\beta=,151$) ve otoriter ($\beta=,004$) tutumları düzeyleridir. Regresyon katsayısının sonuçlarına ilişkin t testi sonuçları değerlendirildiğinde demokratik ve koruyucu-istekçi tutumların yordayıcı olduğu görülmektedir. Ancak otoriter ebeveyn tutumunun yordayıcı olmadığı anlaşılmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler ile literatürde daha önce yapılan araştırmaların karşılaştırmalı olarak tartışılmasına yer verilmiştir. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanım düzeyleri, algılanan ebeveyn tutumları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanında, algılanan ebeveyn tutumlarının ve kişilik özelliklerinin problemlili internet kullanımını yordayıp yordamadığının incelenmesi de amaçlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen veriler sonucunda, erkeklerin problemlili internet kullanımı puanlarının ($\bar{X}=71,78$), kadınların problemlili internet kullanımı puanlarından ($\bar{X}=67,56$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa sahip olduğu görülmüştür. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde, cinsiyetin problemlili internet kullanımına etkisi ile ilgili birbirinden farklı sonuçlar bulunmaktadır. Aşağıdaki paragraflarda bunlara yer verilmiştir.

Esen ve Siyez, 2011 yılında İzmir ilinin Çeşme ilçesinde ergenlerde psiko-sosyal değişkenlerin internet bağımlılığı üzerindeki yordayıcı rolünü incelediği araştırmasında, cinsiyetin internet bağımlılığının en önemli yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Malatya ilinde bulunan lise öğrencilerinde, internet bağımlılığı ve interneti kullanma tutumlarının incelendiği araştırmada, kızların internet kullanma oranı ve internet bağımlılık oranı erkeklere göre daha düşük bulunmuştur (Bayhan, 2011). Zorbaz' ın (2013) Ankara ilinde lise öğrencilerinde problemlili internet kullanımını incelediği çalışmasında, kadınların problemlili internet kullanım düzeyi, erkeklerin problemlili internet kullanım düzeyinden daha düşük bulunmuştur. Batıgün ve Kılıç (2011) tarafından İstanbul ve Ankara illerinde bulunan 18-26 yaş arasındaki bireylerde internet bağımlılığını incelemek amacıyla yapılan çalışmada, internet kullanımında cinsiyetin yordayıcı bir etkisinin olduğu görülmüştür. Kızların internet bağımlılığı düzeyi erkeklere göre daha düşük bulunmuştur.

Literatürde erkeklerin internet bağımlılığı düzeylerinin, kadınlardan daha yüksek olduğunu gösteren birçok araştırma mevcuttur (Esen, 2010; Üneri ve Tanıdır, 2011). Yapılan araştırmanın sonuçları da bu araştırmalarla paralellik göstermektedir.

Diğer taraftan, ilgili literatür incelendiğinde erkeklerle kadınların, internet bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmayan araştırmalar da mevcuttur. Durak-Batıgün ve Hasta (2010), Ankara ilinde yaptıkları çalışmalarında üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyi ile ilişki kurma biçimleri ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Erkeklerle

kadınların internet bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmişlerdir. Ceyhan'ın (2010) Eskişehir ilinde, Anadolu Üniversitesi öğrencilerinde problemleri internet kullanımını etkileyen değişkenleri incelediği çalışmasında, kadınlarla erkeklerin problemleri internet kullanımı düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığını belirtmiştir. Eftekin de (2015), Kayseri ilinin Talas ilçesinde, lise öğrencilerindeki internet bağımlılığı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, erkek öğrencilerin internet bağımlılığı seviyeleri ile kız öğrencilerin internet bağımlılığı seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulamamıştır.

Literatürde, yapılan çalışmalarda birbirinden farklı sonuçlar mevcuttur. Ancak yapılan bu araştırmanın sonuçları genel anlamda literatür ile uyumdadır. Yapılan bir araştırmaya göre, internet bağımlılığının erkeklerde daha yüksek olmasının nedeni; erkeklerin yüz yüze iletişim kurmakta zorlandıkları ve kendilerini internet ortamında daha rahat ifade edebilmeleri gösterilirken (Korkut, 2005); bir diğer araştırmada, arkadaşlarına bağımlı olan erkeklerin, çevresindeki kişilere uyum sağlamak amacıyla internette daha fazla zaman geçirdikleri belirtilmektedir (Büyükşahin-Çevik ve Çelikkaleli, 2010).

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımları, fakülte değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde bu konuyla ilgili elde edilen sonuçlar değişiklik göstermektedir. Örneğin; Topal (2018), Üsküdar Üniversitesinde 2016-2017 yılları arasında “Mühendislik ve Doğa Bilimleri, Sağlık Bilimleri, İletişim ve İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültelerinde” okuyan 5854 öğrencinin katılımıyla internet kullanımını ve bu kullanımı etkileyen faktörleri incelemek amacıyla yaptığı çalışmasında, öğrencilerin kullanım ile eğitim gördükleri fakülteler arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını gördüğünü belirtmiştir. Benzer şekilde, Bulut (2019), Eğitim, İnşaat, Kimya, Fen-Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, Elektrik Elektronik Mühendisliği Fakülteleri ve Hazırlık Okulunda eğitime devam eden üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile öğrenilmiş güçlülük ve internetin cazibesi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı araştırmasında, öğrencilerin internet bağımlılığının, eğitim gördükleri fakülteye göre farklılaşmadığını bulmuştur. Bu çalışmanın bulguları, daha önce yapılan araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir. Diğer taraftan literatürde, üniversite öğrencilerinin eğitim gördüğü fakülteler ile problemleri internet kullanımını arasında anlamlı farklılıkların olduğu çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin; Alaçam, (2012) 1156 kadın, 940 erkek olmak üzere 2096 üniversite öğrencisi ile internet bağımlılığı ve dikkat eksikliği arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı araştırmada, Honaz Meslek, Denizli Meslek, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

Yüksekokulu'nda okuyan öğrencilerde internet bağımlılığının yaygın olarak görüldüğünü ifade etmiştir. Yıldız (2014) üniversite öğrencilerinde obezite ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada; internet bağımlılığı en yüksek Denizcilik Fakültesi öğrencilerinde; en düşük de Adalet Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde görüldüğünü belirtmiştir. Arslan ve Yazıcı, (2016) üniversite öğrencilerindeki internet bağımlılığı ve sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, internet bağımlılığının en sık Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Fen Edebiyat Fakültesinde görüldüğü sonucuna ulaşmışlardır. Sonuçlar arasında görülen bu farklılaşmanın, belirlenen örneklemin ve örnekleme seçilen fakültelerin farklı oluşundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımlarının, sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Literatürde, bu çalışmanın bulgularını destekleyen araştırmalar bulunmaktadır: İşsever (2016), üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının yaygınlığını incelediği çalışmada, öğrencilerin sınıf seviyesiyle internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını belirtmiştir. Demir (2019), üniversite öğrencilerinde yalnızlık ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkide bilişsel çarpıtmaların aracı rolünü incelediği çalışmada, öğrencilerin sınıf düzeyiyle internet bağımlılığı arasında anlamlı bir fark bulunmadığını belirtmiştir. Bozdoğan (2015), üniversite öğrencilerinde internet kullanım düzeyi ve uyku kalitesinin, ders başarıları üzerine etkilerini incelediği çalışmada, öğrencilerin sınıf düzeyiyle internet kullanım düzeyi arasında anlamlı bir farkın olmadığını belirtmiştir. Bunlara karşın; literatürde, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyinin, internet bağımlılığı üzerinde etkisinin olduğunu gösteren çalışmalar da vardır: Kıyıcı (2018), internet bağımlılığı ile öfke arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla, lisans ve lisansüstü öğrencilerinin katıldığı bir çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda, lisans öğrencilerinin internet bağımlılık seviyesinin lisansüstü öğrencilerden daha fazla olduğunu ifade etmiştir. Üniversite öğrencilerinin aşırı internet kullanımının, sosyal fobi ve psikolojik belirtiler açısından incelendiği bir araştırmada, aşırı internet kullanımının sınıf düzeylerinde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Kılıç ve Durat, 2017). Sağlıklı bir yaşam sürdürme davranışları ile sorunlu internet kullanımı arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, üçüncü ve dördüncü sınıfta eğitim gören üniversite öğrencilerinin sorunlu internet kullanım puanlarının birinci ve ikinci sınıfta eğitim gören üniversite öğrencilerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Sevindik, 2011). Mersin Üniversitesinde okuyan öğrencilerin internet bağımlılığını incelemek amacıyla yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, internet

bağımlılığının birinci sınıflarda daha fazla olduğu; riskli internet kullanımının birinci ve ikinci sınıflarda yoğunlaştığı bulunmuştur (Üçkardeş, 2010).

Bu çalışmada, problemlili internet kullanımıyla öğrenim görülen sınıf düzeyleri arasındaki ilişkide anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Bunun nedeninin, günümüz gençlerinin çok küçük yaşlarda internetle tanışmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatürdeki araştırmalarda farklı sonuçlar elde edilmesinin nedeninin, örnekleme seçilen bireylerin 18-24 yaş aralığında olmasından kaynaklandığı, benzer jenerasyonda olan bireylerin, zevklerinin, sıkıldıkları şeylerin (olay, durum vs.) ve kendilerini mutlu etme şekillerinin farklılaştığı düşünülmektedir.

Bu araştırmada günlük interneti kullanma süresinin, problemlili internet kullanımı açısından anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığına bakılmıştır. Problemlili internet kullanımının Günlük üç saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerde daha yüksek olduğu saptanmıştır. İnternet bağımlılığı ile internette bulunma süresinin incelendiği birçok araştırma bulunmaktadır: Demir, Peker-Özkoçlu ve Aygün-Turğut (2015), lise öğrencilerinde; internet kullanım süresi, yaşam doyumu ve denetim odağının problemlili internet kullanımına etkisini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında, internet kullanma süresinin problemlili internet kullanımını anlamlı düzeyde etkilediğini ifade etmişlerdir. Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının incelendiği bir başka araştırmada, internet bağımlılığı ile günlük internette bulunma saati arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüş; günlük 8 saat ve üzeri internet kullanan bireylerin, internet bağımlılığı oranının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (İşsever, 2016). Demirli ve Arslan'ın (2018) ergenlerde internet kullanımını inceledikleri bir çalışmada, günlük internette bulunma süresi arttıkça, internet kullanımının da arttığı tespit edilmiş, günde ortalama 61-90 dk internette bulunan ergenlerin internet bağımlısı oldukları ifade edilmiştir (Demirli ve Arslan, 2018). Lise öğrencilerinde özgül internet bağımlılığının, mizaç özellikleri ve bağlanma şekilleriyle ilişkisinin incelendiği araştırmanın sonuçlarında, günlük internet kullanım süresi uzadıkça online kumar ve cinsellik bağımlılığının arttığı belirtilmiştir (Dinç, 2017). Şahin (2014), internet bağımlılığı, ergenlik problemleri ve baş etme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Ulaştığı sonuç, interneti kullanma süresiyle internet bağımlılık seviyesi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu yönündedir. Bir diğer ifadeyle, uzun süre internetin başında olmak, problemlili internet kullanımına yol açmaktadır (Cao, Sun, Wan, Hao ve Tao 2011).

Araştırmada, problemlili internet kullanımı ile ebeveyn eğitim durumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Üniversite öğrencilerinin ebeveyn eğitim düzeyleri ile internet

kullanımı arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırma bulunmaktadır. Yapılan bu çalışmalarda farklı sonuçların olduğu görülmektedir: 8. Sınıf öğrencileri üzerinde internetin aşırı kullanımı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, ebeveynlerin eğitim düzeyleriyle ortaokul öğrencilerinin internet kullanımı arasında anlamlı bir fark bulunmadığı ifade edilmiştir (Altıntaş, 2016). Gökçearsan ve Günbatır (2012), ortaokul öğrencilerinde internet bağımlılığı durumlarını inceledikleri çalışmalarında, ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılık seviyelerinin, anne baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna varmışlardır. Lise öğrencilerinde sorunlu internet kullanımının incelendiği bir başka çalışmada, ebeveyn eğitim durumlarıyla sorunlu internet kullanımı arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Zorbaz, 2013).

Bu araştırmanın sonucu ile yukarıda belirtilen araştırmaların sonuçlarının uyumlu olduğu görülmektedir. Ebeveyn eğitim durumlarını, internet kullanım düzeyinde fark oluşturduğunu gösteren araştırmalar da bulunmaktadır: Büyükşahin-Çevik ve Çelikkaleli (2010), ergenlerdeki internet ve arkadaş bağımlılığı ile ebeveyn eğitim düzey ve tutumları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, anne eğitim düzeyinin, ergenlerin internet bağımlılığında anlamlı bir fark oluşturduğunu; baba eğitim düzeyinin anlamlı bir fark oluşturmadığını bulduklarını ifade etmişlerdir. Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ile ebeveyn tutumlarının ele alındığı bir çalışmadaysa, anne ve baba eğitim durumlarına göre internet bağımlılığının anlamlı düzeyde farklılaştığı ifade edilmiştir (Eftekin, 2015). Bununla birlikte, yetişkin bireylerde sorunlu internet kullanımının incelendiği bir çalışmadaysa, ebeveynlerin eğitim durumlarının, bireylerin sorunlu internet kullanım düzeyini anlamlı bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir (Erkan, 2019).

Literatürde, ebeveyn eğitim durumlarının internet kullanımı üzerinde etkisi ile ilgili farklı sonuçlar bulunmuştur. Eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynlerin interneti yoğun bir şekilde kullanmalarından dolayı bu ebeveynlerin çocuklarını internetin olumsuz etkilerinden korumakta zorlanıyor oldukları düşünülmektedir.

Bu çalışmada, ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Çalışma bulgularına göre, ebeveyn tutumları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kız öğrencilerde demokratik tutumda anlamlı bir farkın olduğu görülürken; erkek öğrencilerdeyse otoriter ve koruyucu- istekçi tutumlarında anlamlı bir fark görülmüştür. Yani kızlar ebeveynlerini erkeklerden daha demokratik algılamakta; erkeklerle ebeveynlerini kızlardan daha otoriter ve koruyucu-istekçi olarak algılamaktadır. Özcan (2017)

tarafından Balıkesir ilinin Edremit ilçesinde 8. sınıf öğrencilerinde ebeveyn tutumları, sınav kaygısı ve depresyon arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmada, erkekler anne babalarını daha otoriter ve koruyucu algılarken, kızların ise, anne ve babalarını daha demokratik algıladığı ifade edilmiştir. Pekyürek (2018), Hakkari ilinde, lise ve ortaokulda eğitim gören öğrencilerin katılımıyla; ebeveyn tutumları, benlik yapısı ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, öğrencilerin demokratik ve koruyucu-istekçi ebeveyn tutumu alt ölçekleri puanları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığını; otoriter ebeveyn tutumu alt ölçeği puanı ile cinsiyet arasındaysa anlamlı bir farkın olduğunu tespit etmiş ve erkek öğrencilerin anne baba tutumlarını daha otoriter algıladığını ifade etmiştir. Uzunel (2016), Kocaeli ilinde ergenler üzerinde yaptığı çalışmada, erkek öğrencilerde algılanan otoriter anne baba tutumunun, kız öğrencilere göre daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Literatürde, algılanan ebeveyn tutumlarıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı çalışmalar da mevcuttur. Örneğin; lise öğrencilerindeki suç eğilimleri ile algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, algılanan ebeveyn tutumunun cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı belirtilmiştir (Ersin, 2010). Çetinkaya (2019), lise öğrencilerindeki algılanan ebeveyn tutumları ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, lise öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumunun cinsiyete göre anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucunu elde etmiştir. Benzer şekilde Eftekin (2015) de, lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, algılanan ebeveyn tutumları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını bulmuştur. Araştırmalarda görülen bu farklılığın, Türk aile yapısındaki kolektif özellikten kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmada, algıladıkları ebeveyn tutumlarının fakülte değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, algılanan demokratik tutum ile eğitim görülen fakülteler arasında anlamlı bir farklılık görülmez iken; algılanan koruyucu-istekçi ve otoriter tutumları ile mühendislik fakültesinde eğitim gören öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Mühendislik fakültesinde eğitim alan öğrencilerde, algılanan koruyucu-istekçi ve otoriter tutumların İİBF ve diğer fakültelerde eğitim alan öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır. İlgili literatürde, çalışma sonuçlarını destekleyen araştırmalar mevcuttur: Yılmaz (2009), üniversite öğrencilerinde öz anlayış ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları ile fakülte arasında anlamlı bir fark olduğunu tespit etmiştir. Araştırmasının sonuçlarında, Teknik Eğitim Fakültesinde okuyan öğrenciler, ebeveyn tutumlarını daha otoriter algılarken; Eğitim Fakültesinde okuyan öğrenciler ebeveyn tutumlarını daha demokratik,

Mesleki Eğitim Fakültesinde okuyan öğrenciler de ebeveyn tutumlarını daha koruyucu olarak algıladığını ifade etmiştir. Baykan (2014), lise öğrencilerinde, internet bağımlılığı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, ebeveyn tutumları ve alt boyutları ile lise öğrencilerinin eğitim gördükleri okul türlerine göre anlamlı bir farklılık olduğunu, bu farklılaşmanın meslek lisesindeki öğrencilerde diğer okul türlerinde eğitim gören öğrencilere göre daha fazla olduğunu belirtmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada, algılanan ebeveyn tutumlarının sınıf değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Elde edilen sonuçlarda, ebeveyn tutumları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Benzer şekilde Satılmış 2010 yılında, öğretmen lisesinde eğitim gören öğrencilerde, mükemmeliyetçilik ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, öğrencilerin algıladıkları ebeveyn tutumlarının, eğitim gördüğü sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Buna karşın konu ile ilgili literatürde, algılanan ebeveyn tutumu ile sınıf düzeyi arasında anlamlı fark bulunan araştırmalar da bulunmaktadır: Oran-Pamir (2008), lise öğrencilerinde, ebeveyn tutumları ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, demokratik ebeveyn tutumunda 9. sınıf öğrencilerinde diğer sınıflara göre anlamlı bir fark bulurken; otoriter ebeveyn tutumundaysa 10. sınıf öğrencilerinde anlamlı bir farklılık bulunduğunu ifade etmiştir. Baykan (2014), tarafından yapılan çalışmada, ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının, sınıf değişkenine göre değişip değişmediğine bakılmıştır. Sonuçların, ebeveyn tutumlarıyla sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşmanın gösterdiği belirtilmiştir. Algılanan koruyucu ebeveyn tutumunun, lise iki ve dördüncü sınıf öğrencileri karşılaştırıldığında, ikinci sınıf öğrencilerinde yüksek olduğu; algılanan otoriter ebeveyn tutumunun, lise bir, iki ve dördüncü sınıflar karşılaştırıldığında ikinci sınıf öğrencilerinde yüksek olduğu ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere bu konu ile ilgili literatürde bu konuyla çelişkili sonuçlar elde edilmiş olduğundan, daha fazla araştırma yapılmasının gerektiği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, algılanan ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının, interneti kullanım süresine göre farklılaşp farklılaşmadığına bakıldığında, interneti üç saat ve üzeri kullanan öğrencilerde olumlu yönde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Buna göre, interneti günlük üç saat ve üzeri kullanan öğrenciler ebeveyn tutumlarını otoriter ve koruyucu- istekçi olarak algılamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, ebeveyn tutumları anne eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin demokratik anne baba alt boyutunda, anne eğitim seviyesi ilkokul ile lise olanlar karşılaştırıldığında lise mezunu olanlar daha demokratik algılanırken; anne eğitim seviyesi ilkokul ve lisans olanlar karşılaştırıldığında, lisans mezunu olanların daha demokratik olarak algılandıkları tespit edilmiştir. Koruyucu- istekçi anne baba tutumu alt boyutunda, anne eğitim durumu ilkokul ve lisans olanlar karşılaştırıldığında ilkokul olanlar daha koruyucu-istekçi algılanırken; anne eğitim durumu ilkokul ve lisans olanlar karşılaştırıldığında, ilkokul olanların daha koruyucu-istekçi algılandığı saptanmıştır. Yaprak (2007), ilkokul öğrencilerinde ebeveyn tutumları ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, ebeveyn tutumlarıyla anne eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Demokratik ebeveyn tutumunun, anne eğitim seviyesi ilkokul olanlarda %65, anne eğitim seviyesi ortaokul olanlarda %69, anne eğitim seviyesi lise olanlarda %71, anne eğitim seviyesi lisans olanlarda %100 olduğunu; demokratik ebeveyn tutumunun, anne eğitim düzeyi yükseldikçe arttığını ifade etmiştir. Yılmaz (2009), sekizinci sınıf öğrencilerinde kararsızlık ile ebeveyn tutumu arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, lise mezunun olan annelerin okuryazar annelerden; ilkokul mezunu olan annelerin, okuryazar annelerden daha demokratik olduğunu tespit etmiştir. Otoriter ve koruyucu alt boyutları ile anne eğitimi arasında anlamlı bir fark bulunmadığını belirtmiştir. Karlı (2019), lise öğrencilerinde kaygı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, ebeveyn tutumunun alt boyutlarından olan demokratik tutumda eğitim seviyesi lise ve üstü olan annelerin diğer eğitim seviyelerinde olan annelere göre daha demokratik olduğunu tespit etmiştir.

Üniversite öğrencilerinde, ebeveyn tutumları ve alt boyutları ile anne eğitim durumu arasında anlamlı bir farkın olmadığına dair çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin; Satılmış (2010), ebeveyn tutumları ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, ebeveyn tutumlarının (koruyucu, demokratik ve otoriter) anne eğitim durumuna göre değişmediğini belirtmiştir. Bülbül (2014), ergenlerin yakın ilişkilerdeki psikolojik eğilimleri ile algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı çalışmasında, anne eğitim seviyesi ile ebeveyn tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmadığını ifade etmiştir. Üniversite öğrencilerinde bağlanma, kaygı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada da, ebeveyn tutumları ile anne eğitimi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirtilmiştir (Dokuzlu, 2016). Ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe, onların; çocuklarını anlamak için çabalayan, çocuklarının her türlü duygu durum değişikliğini önemseyen ve bu önemsemeyi çocuklarına da hissettiren, bilinçli bireyler oldukları ve bundan dolayı çocuklarını

her türlü olay karşısında olaya uygun hareket edecek şekilde yetiştirebildikleri düşünülmektedir.

Bu çalışmada, ebeveyn tutumlarının baba eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığına da bakılmıştır. Elde edilen sonuçlarda, lisans mezunu olan babaların, ilkokul mezunu olan babalara göre daha demokratik olduğu bulunmuştur. Koruyucu-istekçi ve otoriter tutumlarla baba eğitimi arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Yılmaz (2009) yaptığı araştırmada, lisans ve üstü mezunu olan babaların, ilkokul mezunu olan babalara göre daha demokratik olduğunu ancak otoriter ve koruyucu- istekçi ebeveyn tutumlarının, babanın eğitimine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ifade etmiştir. Satılmış (2010) ebeveyn tutumu ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, baba eğitim seviyesine göre, demokratik ebeveyn tutumunun farklılaştığını, ilkokul mezunu olan babaların, lisans mezunu olan babalardan daha düşük demokratik tutum gösterdiğini belirtmiştir. Lise öğrencilerinde kaygı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada, baba eğitim düzeyi ile demokratik tutum arasında anlamlı bir fark bulunduğu, eğitim seviyesi lise ve üstü olan babaların, daha demokratik davranışlar gösterdiği belirtilmiştir. Otoriter ve koruyucu-istekçi ebeveyn tutumunda baba eğitim durumunun anlamlı bir fark oluşturmadığı ifade edilmiştir (Karlı, 2019). Bunlara karşın, literatürde anne baba tutumlarının baba eğitim düzeyine göre farklılık göstermediği çalışmalar da bulunmaktadır (Bülbül, 2014; Dokuzlu, 2016). Ancak bu araştırma sonuçlarının genel anlamda ilgili literatürle uyduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, kişilik özelliklerinin cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığı sorgulanmıştır. Elde edilen sonuçlarda, üniversite öğrencilerinin dışadönüklük, özdisiplin-sorumluluk, deneyime açıklık ve duygusal dengesizlik boyutlarıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmazken; uyumluluk boyutuyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kız öğrencilerin uyumluluk düzeyleri erkek öğrencilerin uyumluluk düzeyinden daha yüksektir. İlgili literatür incelendiğinde, cinsiyet değişkeninin kişilik özellikleri ve alt boyutları düzeyine etkisi açısından farklı sonuçlar mevcuttur. Örneğin, Demirci (2003), öğretmenlerde iş doyum ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı bir araştırmada, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklık alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiş. Kadınların duygusal dengesizlik alt boyutunun, erkeklere göre daha yüksek; kadınların deneyime açıklık alt boyutunun, erkeklere göre daha düşük olduğunu saptadığını belirtmiştir. Yavuzarslan Gök (2017), ergen bireylerde, sorunlu internet kullanımı, sosyal beceriler ve kişilik özelliklerini incelediği çalışmasında,

kişilik özelliklerinin dışadönüklük, olumsuz değerlendirme ve geçimlilik (uyumluluk) alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğunu belirtmiştir. Erkeklerde olumsuz değerlendirme alt boyutunun kızlardan daha yüksek olduğunu; kızlarda dışadönüklük ve geçimlilik alt boyutlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Çap (2017), lise öğrencilerinde, sosyal medya kullanımı ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, deneyime açıklık ve duygusal dengesizlik alt boyutlarında cinsiyete göre farklılık oluştuğunu belirtmiştir. Kız öğrencilerin duygusal açıklık ve duygusal dengesizlik alt boyutlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu, diğer kişilik alt boyutlarında (sorumluluk, yumuşak başlılık-uyumluluk, dışadönüklük) cinsiyete göre herhangi bir farklılığın olmadığını belirtmiştir. Merdan, 2013 yılında yaptığı araştırmasında, erkeklerin duygusal dengesizlik düzeyinin kadınlara kıyasla daha düşük olduğunu, yine erkeklerin kadınlara göre kaygı ve karamsarlık düzeylerinin daha alt seviyede olduğunu ifade etmiştir. Araştırmaların yapıldığı örneklem grupları ve nesil farklılıklarının, yapılan araştırmalarda farklı sonuçlar elde edilmesine neden olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, kişilik özelliklerinde fakülte değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Elde edilen verilere göre, üniversite öğrencilerinin, dışadönüklük, özdisiplin-sorumluluk, deneyime açıklık ve duygusal dengesizlik alt boyutları ile öğrenim görülen fakülte değişkeni arasında anlamlı bir fark tespit edilmezken; uyumluluk alt boyutu ile öğrenim görülen fakülte arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. İktisadi ve İdari Bilimler, Mühendislik ve Hukuk Fakülteleri karşılaştırıldığında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrencilerin uyumluluk düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Mühendislik ve Hukuk Fakülteleri ile diğer fakülteler (Sağlık, Yabancı Diller ve Eğitim Fakültesi) karşılaştırıldığında ise diğer fakültelerde okuyan öğrencilerin uyumluluk düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Bu araştırmada, kişilik özelliklerinin öğrenim görülen sınıfa göre değişip değişmediğine bakılmıştır. Buna göre, üniversite öğrencilerinin, dışadönüklük, özdisiplin-sorumluluk, deneyime açıklık ve duygusal dengesizlik boyutları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı; uyumluluk boyutuyla sınıf değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Birinci sınıf ile üçüncü sınıf karşılaştırıldığında, birinci sınıfta okuyan öğrencilerin uyumluluk düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Köse (2019) öğretmen adaylarında duygu ve kişilik özellikleri ile öğretme becerileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf düzeyi ile kişilik özelliklerinin uyumluluk, geçimlilik ve gelişime açıklık boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir. Nevrotiklik, sorumluluk ve olumsuz değer boyutlarında ise, anlamlı bir farklılık olmadığını

ifade etmiştir. Beşaltı (2016) lise öğrencilerinde internet bağımlılığı, kişilik özellikleri ve demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, kişilik özellikleri nevroitiklik ve sosyal norm boyutları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunduğunu; sosyal ve kişisel uyum boyutlarıyla sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farkın bulunmadığını belirtmiştir. Nevrotiklik boyutu 9. ve 11. sınıflar karşılaştırıldığında 9. sınıf öğrencilerinde yüksek iken, sosyal norm boyutu, 10. ve 12. sınıflar karşılaştırıldığında 12. sınıflarda yüksek olduğunu ifade etmiştir. Kişilik özelliklerinin sınıf değişkene göre farklılaşmadığı araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Aydın (2008) lise öğrencilerinde kişilik özellikleri, stresle başa çıkma ve özlük nitelikler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı araştırmasında, lise öğrencilerinde kişilik özellikleri kişisel uyum alt boyutu ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığını ifade etmiştir. Benzer şekilde Terlemez (2019), lise öğrencilerinde yaptığı çalışmada, lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile eğitim gördükleri sınıfları arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit ettiğini belirtmiştir. Oluşan farklılığın; bireylerin aldıkları eğitimlerin, gördükleri derslerin kişilik gelişimine etkisinden kaynaklandığı, ayrıca cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için farklı bağlamlarda, farklı yaş gruplarındaki örneklem gruplarında daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Kişilik özelliklerinin, internet kullanma süresine göre değişip değişmediğine bakıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir ($p=0,15 > 0,05$). İlgili literatürde, kişilik özellikleriyle internet kullanım süresi arasında anlamlı farkın olduğu çalışmalar da bulunmaktadır. Terlemez (2019), lise öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada, deneyime açıklık alt boyutunun, 1-3 saat arasında oyun oynayan öğrencilerde daha yüksek olduğu sonucuna ulaştığını belirtmiştir. Seviniş (2017), yetişkinlerde kişilik özellikleri ile sosyal paylaşım platformlarının kullanımı arasındaki ilişkinin incelediği çalışmada, internette bulunma süresi ile ‘gelişime açıklık, özdenetim, duygusal dengesizlik ve yumuşak başlılık boyutları’ arasında anlamlı bir fark bulunduğunu; ‘dışadönüklük boyutu’ arasında anlamlı bir fark bulunmadığını belirtmiştir. Yavuzarslan-Gök (2017) tarafından yapılan çalışmada, haftalık internet kullanımı 20 saat ve üzeri olan bireylerin kişilik özelliklerinde anlamlı bir farklılaşmanın olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; internette haftalık 20 saat ve üzeri bulunan bireylerin, uyumluluk ve sorumluluk düzeylerinin düşük, duygusal tutarsızlık ve olumsuz değerlendirme düzeylerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Yukarıda sözü edilen araştırmalar dikkate alındığında, bu araştırma sonuçlarının genel anlamda literatürle uyumlu olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, kişilik özelliklerinin anne eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde, üniversite öğrencilerinin, anne eğitim durumu lise olanların beş faktör kişilik özellikleri puanının ($\bar{X}=157,5$) anne eğitim durumu ilkokul olanların beş faktör kişilik özellikleri puanından ($\bar{X}=153,2$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterdiği bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin, kişilik özelliklerinden ‘dışadönüklük, özdisiplin-sorumluluk ve uyumluluk boyutları ile anne eğitim durumu arasında anlamlı bir fark görülmezken; deneyime açıklık ve duygusal dengesizlik boyutları ile anne eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Lise mezunu olan annelerin deneyime açıklık boyutunun ilkokul mezunu olan annelere göre daha yüksek olduğu; lise mezunu olan annelerin duygusal dengesizlik alt boyutunun lisans mezunu olan annelere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde, anne eğitim durumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar da bulunmaktadır: Demiralp (2017) üniversite öğrencilerinde; eleştirel düşünme, empatik eğilim ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı çalışmasında, üniversite öğrencilerinin anne eğitim durumu ile narsistik kişilik özelliğinin üstünlük alt boyutunda anlamlı bir farkın bulunduğunu, diğer narsistik kişilik özellikleri alt boyutlarıyla anne eğitim durumu arasında anlamlı bir farkın bulunmadığını ifade etmiştir. Kan (2018), üniversite öğrencilerinde, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, üniversite öğrencilerinin anne eğitim durumu ile sorumluluk, deneyime açıklık ve uyumluluk boyutları arasında anlamlı bir fark olduğunu belirtmiştir. Sorumluluk boyutunda, ilkokul mezunu annelerin ortalamalarının, lisans mezunu annelerin ortalamalarından yüksek olduğunu; uyumluluk boyutunda, ilkokul mezunu annelerin ortalamalarının, lisans mezunu annelerin ortalamalarından yüksek olduğunu; lise mezunu annelerin ortalamalarının, lisans mezunu annelerin ortalamalarından yüksek olduğunu ifade etmiştir. Deneyime açıklık boyutunda, lisans mezunu annelerin ortalamalarının, ilkokul mezunu annelerin ortalamalarından daha yüksek olduğunu; lisans mezunu annelerin ortalamalarının, lise mezunu annelerin ortalamalarından yüksek olduğunu belirtmiştir. Buna karşın, Durşen-Ünal da (2018) sınıf öğretmenlerinde kişilik özellikleri ve yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, sınıf öğretmenlerinin anne eğitim seviyesiyle kişilik özellikleri arasında anlamlı bir fark olmadığını ifade etmiştir. Demiralp (2017) ve Kan’ın (2018) araştırmaları dikkate alındığında, bu araştırma sonuçları literatürde ilgili araştırma sonuçları ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin baba eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığına da bakılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, kişilik özelliklerinin, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Benzer şekilde, Demiralp (2017) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında, baba eğitim durumu ve narsistik kişilik özelliği arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını ifade etmiştir.

Literatürde kişilik özellikleri ve baba eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır: Kan (2018), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında, üniversite öğrencilerinin baba eğitim durumu ile kişilik özellikleri sorumluluk, uyumluluk ve dışadönüklük alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunduğunu belirtmiştir. İlkokul mezunu babaların uyumluluk boyutunun, lisans mezunu babaların uyumluluk boyutundan yüksek bulunduğunu ifade etmiştir. Lise mezunu babaların uyumluluk boyutunun, lisans mezunu babaların uyumluluk boyutundan anlamlı şekilde yüksek olduğu tespit edildiği belirtilmiştir. İlkokul mezunu babaların dışadönüklük boyutunun, lise mezunu babaların dışadönüklük boyutundan daha yüksek olduğunu; lisans mezunu babaların dışadönüklük boyutunun, lise mezunu babaların dışadönüklük boyutundan yüksek bulunduğunu belirtmiştir. Lisans mezunu babaların sorumluluk boyutunun, lise ve ilkokul mezunu babaların sorumluluk boyutundan daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, kişilik özelliklerinin, problemleri internet kullanımı alt boyutlarını yordayıp yordamadığını incelemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar, kişilik özellikleri alt boyutlarıyla problemleri internet kullanımı alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermiştir. Kişilik özellikleri alt boyutları, internetin olumsuz sonuçları alt boyutundaki toplam varyansın %16' sını, sosyal fayda veya sosyal rahatlık alt boyutundaki toplam varyansın %9' unu, aşırı kullanım alt boyutundaki toplam varyansın %12' sini açıklamaktadır. İnternetin olumsuz sonuçları alt boyutunu, özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik alt boyutlarının yordadığı, dışadönüklük, uyumluluk ve deneyime açıklık alt boyutlarının yordamadığı saptanmıştır. Sosyal fayda veya sosyal rahatlık alt boyutunu, dışadönüklük, özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik alt boyutlarının yordadığı, uyumluluk ve deneyime açıklık alt boyutlarının yordamadığı görülmüştür. Aşırı kullanım alt boyutunu, dışadönüklük, özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik alt boyutlarının yordadığı, uyumluluk ve deneyime açıklık alt boyutlarının yordamadığı görülmüştür. Ayrıca problemleri internet kullanımıyla kişilik özellikleri alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, kişilik özellikleri alt boyutlarının, problemleri internet kullanımındaki toplam

varyansın yaklaşık %16'sını açıkladığı bulunmuştur. Buna göre, özdisiplin/sorumluluk ve duygusal dengesizlik alt boyutlarının problemlili internet kullanımını yordadığı fakat dışadönüklük, uyumluluk ve deneyime açıklık alt boyutlarının yordamadığı görülmektedir.

Terlemez (2019) 100 erkek lise öğrencisine uygulanan, ‘‘Dijital Oyun Bağımlılığı İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki’’ adlı çalışmasında, dışadönüklüğün oyun bağımlılığını yordamadığı sonucuna ulaştığını belirtmiştir. Batıgün ve Kılıç’ ın (2011) üniversite öğrencileri üzerinde internet bağımlılığıyla bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, kişilik özellikleri dışadönüklük alt boyutunun internet bağımlılığını yordamadığını saptadıklarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Büyükçorak (2018), üniversite öğrencileri üzerinde yaşam doyumu, kişilik özellikleri ve sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, kişilik özellikleri dışadönüklük alt boyutunun sosyal medya kullanımını üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirtmiştir. İlgili literatürde, kişilik özellikleri dışadönüklük alt boyutunun, internet bağımlılığını yordadığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Yavuzarslan-Gök, 2017; Yan, Li ve Sui, 2014; Bulut-Serin, 2011; Kraut ve ark., 2002).

Digman’ a (1990) göre, dışadönük bireyler; çevrelerindeki kişilerle iletişime geçmeyi seven, sosyal olmaktan hoşlanan, konuşkan, heyecanlı ve girişken bireylerdir. Bu bireylerin çok fazla arkadaşları vardır. Sosyal faaliyetlerde ve kulüp çalışmalarında aktif bir şekilde yer alırlar. Bu özelliklere sahip bireylerin, var olan ihtiyaçlarını sanal ortam yerine gerçek ortamda karşılamak isteyebilecekleri düşünülmektedir. Bu araştırmada, dışadönüklük sosyal fayda-sosyal rahatlık ve aşırı kullanım alt boyutlarını yordamakta fakat problemlili internet kullanımını ve internetin olumsuz sonuçları alt boyutunu anlamlı bir şekilde yordamamaktadır. Caplan (2005) çalışmasında, takıntılı internet kullanımı ile aşırı internet kullanımı arasında farklılık olduğundan bahsetmektedir. Bu farklılığı, ‘‘Aşırı internet kullanımı, bireyin belirlediği ya da normal olduğunu düşündüğü süreyi aşan miktarda interneti kullanmasıdır. Takıntılı internet kullanımı, bireyin dürtü kontrolünü sağlayamamasından kaynaklı bir kullanım biçimidir.’’ şeklinde açıklamaktadır. Bu bilgiden hareketle, kişilerin gerek işleri gerekse de merak ettikleri bir durumla ilgili olarak internette belli bir amaç doğrultusunda yer almaları aşırı kullanım olarak ifade edilebilmekte, ancak takıntılı bir hastalık düzeyi olarak ifade edilmemektedir. Bireyler, interneti sosyal çevrelerini takip etmek amacıyla da kullanabilmektedirler ve bu aşırı kullanım olarak değerlendirilmeyebilmektedir (Caplan, 2005).

Araştırmanın sonuçlarına göre, kişilik özelliklerinden öz disiplin/sorumluluk alt boyutu problemlili internet kullanımını yordamaktadır. Öz disiplin/sorumluluk sahibi kişiler kendini

kontrol edebilen, dikkatli kişilerdir. Bu kişiler, kendi ve çevreleriyle ilgili yapılması gereken işlerin her aşamasında hızlı ve etkin çözümler oluşturabilmektedirler (Digman, 1990). Batıgün ve Kılıç (2011) yaptıkları araştırmada, öz disiplin/sorumluluğun, internet bağımlılığını yordadığı sonucuna ulaşmışlardır. Düşük sorumluluk/öz disiplin sahibi kişilerin internet bağımlılığı düzeylerinin daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde Çelik, Atak ve Başal (2012) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, sorumluluk alt boyutunun internetin aşırı kullanımı üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir.

Yavuzarslan-Gök, 2017 yılında lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında, kişilik özellikleri öz disiplin/sorumluluk alt boyutunun, sorunlu internet kullanımı üzerinde yordayıcı bir etkisinin olduğunu, öz disiplin/sorumlulukları düşük olan bireylerin internet bağımlılığının yüksek olduğunu söylemiştir. İlgili literatür ile bu araştırmanın sonuçları paralellik göstermektedir. Sorumluluk düzeyi yüksek olan kişiler, düzenli ve kendini kontrol edebilen kişilerdir (Burger, 2006). Bu kişiler, ilişkilerini sürdürmekte fazla sorun yaşamazlar ve kurdukları ilişkinin sorumluluğunu üstlenirler. Ancak sorumluluk düzeyi düşük olan bireylerin, bahsedilen bu durumlarda daha fazla sorun yaşadıkları için ilgilerini gerçek yaşamdaki ilişki ve olaylara vermektten çok internet ortamına yönlendirdikleri düşünülmektedir.

Bu araştırma sonuçlarına göre, kişilik özelliği alt boyutu olan uyumluluğun, problemlili internet kullanımı üzerinde yordayıcı bir etkisi bulunmamaktadır. Benzer şekilde Büyükçorak'ın (2018), üniversite öğrencileri üzerinde; sosyal medya kullanımı ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, kişilik özellikleri uyumluluk alt boyutunun sosyal medya kullanımı üzerinde yordayıcı bir etkisinin olmadığını gördüğü belirtilmiştir. Ancak ilgili literatür incelendiğinde, kişilik özelliği uyumluluk alt boyutunun internet bağımlılığını yordadığını gösteren araştırmalar mevcuttur (Batıgün ve Kılıç, 2011; Çelik, Atak ve Başal, 2012; Yavuzarslan-Gök, 2017). Digman' a (1990) göre, uyumlu bireyler, çevresindeki kişilerle iyi geçinen, onlarla birlikte hareket edebilen bireylerdir. Çevrelerine yardım etmekten hoşlanırlar. Bu kişilik özelliklerine sahip olmayan bireylerin, internette fazla zaman geçirmelerinin beklenen bir durum olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma sonuçlarına göre, kişilik özellikleri duygusal dengesizlik alt boyutunun, problemlili internet kullanımı ve alt boyutlarının anlamlı yordayıcısı olduğu görülmektedir. Literatürde bu araştırma sonuçlarıyla paralellik gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin; Batıgün ve Kılıç (2011) çalışmalarında, duygusal dengesizliğin, internet bağımlılığına yordayıcı etkide bulunduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Thrasher (2013) çalışmasında,

nevrotiklik/duygusal dengesizliğin sorunlu internet kullanımını yordadığı sonucuna ulaşmıştır (akt., Yavuzarslan-Gök, 2017). Tang ve arkadaşlarının 2016 yılında yaptığı çalışmada da, sosyal medya kullanımı ile kişilik özellikleri duygusal dengesizlik boyutu arasında pozitif bir ilişki olduğu ifade edilmiştir (Tang ve ark., 2016). Digman' a göre, duygusal anlamda dengesiz olan bireyler; gergin, sıkıntılı, güvensiz ve sınırlı olurlar ve dürtüsel davranışlar göstermeye meyillidirler. Bu sebeple, duygusal dengesizlik boyutu yüksek olan bireylerin, insanlarla doğrudan iletişime girmek yerine durumları kendi istekleri doğrultusunda daha rahat bir şekilde yönlendirebilecekleri internet ortamını, tercih ettikleri düşünülmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlarda, kişilik özellikleri deneyime açıklık alt boyutunun, problemlerli internet kullanımı ve alt boyutlarının anlamlı yordayıcısı olmadığı görülmektedir. Literatürde bu araştırma sonucuna paralel sonuçlar elde edilmiş çalışmalar bulunmaktadır. Batıgün ve Kılıç (2011) yaptıkları çalışmada, kişilik boyutlarında deneyime-gelişime açıklığın internet bağımlılığının yordayıcısı olmadığını bulmuşlardır. Benzer şekilde Morsümbül 2014 yılında yaptığı çalışmasında kişilik boyutlarından gelişime açıklığın internet bağımlılığında anlamlı bir yordayıcı olmadığını belirtmiştir (Morsümbül, 2014). Literatürde, kişilik özellikleri deneyime/gelişime açıklık alt boyutunun internet bağımlılığını düşük düzeyde yordadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur (Tuten ve Bosnjak, 2001; Çelik, Atak ve Başal, 2012; Yavuzarslan- Gök, 2017). Araştırmada deneyime açıklık boyutunun internet kullanım düzeyi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Araştırma sonucu genel anlamda literatürle de uyumaktadır. Görüldüğü üzere deneyime-gelişime açıklık özelliği diğer çalışmalarda da düşük düzeyde bir etkiye sahiptir. Araştırma sonuçları incelendiğinde oluşan bu ayrımın, internetin, yeni bir kullanım alanı olmamasından ve bireylerin yaşamlarında bir rutin olarak yer almasından dolayı deneyime açıklık alt boyutunun internet kullanımına etki etmediği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, ebeveyn tutumları alt boyutlarının, problemlerli internet kullanımı alt boyutlarını yordayıp yordamadığını incelemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarında, ebeveyn tutumları alt boyutları ile problemlerli internet kullanımı alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ebeveyn tutumları alt boyutları, internetin olumsuz sonuçları alt boyutundaki toplam varyansın %18' ini, sosyal fayda veya sosyal rahatlık alt boyutundaki toplam varyansın %18' ini, aşırı kullanım alt boyutundaki toplam varyansın %4' ünü açıklamaktadır. İnternetin olumsuz sonuçları ve sosyal fayda-sosyal rahatlık alt boyutlarını, koruyucu-istekçi ve otoriter tutumlarının yordadığı, demokratik tutumun ise yordamadığı görülmektedir. Aşırı kullanım alt boyutunu, koruyucu-istekçi tutumun

yordadığı, otoriter ve demokratik tutumlarının yordamadığı görülmektedir. Ayrıca problemlili internet kullanımı ile ebeveyn tutumu alt boyutları arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu, ebeveyn tutumları alt boyutlarının, problemlili internet kullanımındaki toplam varyansın yaklaşık %19'unu açıkladığı bulunmuştur. Buna göre, koruyucu istekçi ve otoriter tutumlarının problemlili internet kullanımını yordadığı ancak demokratik tutumun problemlili internet kullanımını yordamadığı görülmektedir. Literatürde, internet bağımlılığı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalarda farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Altıntaş' ın (2016) ortaokul öğrencilerinin sorunlu internet kullanımı ve algılanan ebeveyn tutumlarını incelediği çalışmada; demokratik ebeveyn tutumu ile problemlili internet kullanımı, sosyal fayda-sosyal rahatlık ve internetin olumsuz alt boyutları arasında düşük düzeyde ve olumsuz yönlü bir ilişki olduğu; problemlili internet kullanımı ve alt boyutlarının (internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda- sosyal rahatlık, aşırı kullanım) ile otoriter ebeveyn tutumu ve koruyucu-istekçi ebeveyn tutumu arasında orta düzeyde olumlu bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir. İşleyen' in (2013) lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, otoriter ve demokratik ebeveyn tutumlarının internet bağımlılığı üzerinde yordayıcı bir etkisinin olduğu, koruyucu istekçi ebeveyn tutumunsa lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinde bir etkisinin olmadığı belirtilmiştir. Baykan' ın (2014) yaptığı çalışmada, internet bağımlılığının otoriter, koruyucu ebeveyn tutumları gösteren ailelerde daha fazla olduğu, demokratik ebeveyn tutumu gösteren ailelerdeyse internet bağımlılığının azaldığı ifade edilmiştir. Say' ın (2010) üniversite öğrencileri üzerinde; sorunlu internet kullanımı ve ilgili bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, olumsuz anne-baba ve genç ilişkisinin sorunlu internet kullanımını arttırdığı bulunmuştur. Benzer şekilde Yang ve arkadaşlarının (2013) çalışmasının bulguları da; sorunlu internet kullanımının, anne ile genç arasında samimi bir ilişkinin olması durumunda azaldığı yönündedir. Önay' ın (2014) çalışmasında da, koruyucu-istekçi ve otoriter ebeveyn tutumlarında, internet bağımlılığının daha fazla görüldüğü ifade edilmiştir.

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde, anne babasıyla sorun yaşayan bireylerin, internete yönelmesi ve internette bulunma süresinin arttığı ifade edilmektedir. Demokratik ailelerde, ailenin diğer fertleri gibi çocuklar da söz hakkına sahiptirler. Ailenin sahip olduğu bu demokratiklik, anne ve babanın çocukların internet kullanımına engel olmamakla birlikte desteklemelerini sağlamaktadır (Adıküzel ve ark., 2018). Koruyucu-istekçi ve otoriter tutumun hâkim olduğu ailelerde çocukların, bazı davranışları baskı olarak algılanmasıyla

birlikte bu baskılardan uzaklaşmak isterken internete olan bağılıklarının arttığı düşünülmektedir.

Araştırmada, ebeveyn tutumu alt boyutlarının, kişilik özellikleri alt boyutlarını yordayıp yordamadığını incelemek için yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, ebeveyn tutumu alt boyutları ile kişilik özellikleri alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ebeveyn tutumları alt boyutları, dışadönüklük alt boyutundaki toplam varyansın %3'ünü, özdisiplin/sorumluluk alt boyutundaki toplam varyansın %13'ünü, uyumluluk alt boyutundaki toplam varyansın %12'sini, deneyime açıklık alt boyutundaki toplam varyansın %3'ünü ve duygusal dengesizlik alt boyutundaki toplam varyansın %9'unu açıklamaktadır. Dışadönüklük alt boyutunda, koruyucu-istekçi, demokratik ve otoriter tutumların herhangi bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Özdisiplin/sorumluluk, uyumluluk ve deneyime açıklık alt boyutlarında, demokratik tutumun yordayıcı olduğu, koruyucu-istekçi ve otoriter tutumların yordayıcı olmadığı görülmüştür. Duygusal dengesizlik alt boyutunda, demokratik ve koruyucu-istekçi tutumların yordayıcı olduğu, otoriter tutumun yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Tatlıoğlu (2014) üniversite öğrencileri üzerinde kişilik özellikleri ve alt boyutları ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, ebeveyn tutumlarının, kişilik özelliklerinden gelişime açıklık, nevrozizm/duygusal dengesizlik ve dışadönüklük alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu; kişilik özelliklerinden uyumluluk/yumuşak başlılık ve sorumluluk alt boyutlarında herhangi bir farklılık olmadığını ifade etmiştir. Ebeveyn tutumu demokratik olan öğrencilerin, duygusal dengesizlik alt boyutu puan ortalamasının, ebeveyn tutumu 'tutarsız-değişken ve koruyucu' olan öğrencilerin puan ortalamasından daha düşük olduğu belirtilmiştir. Ebeveyn tutumu baskıcı ve otoriter olan öğrencilerinse dışadönüklük alt boyutu puan ortalamasının, ebeveyn tutumu demokratik, değişken-tutarsız ve koruyucu olan öğrencilerin puan ortalamasından daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveyn tutumu koruyucu olan öğrencilerin, dışadönüklük alt boyutu puan ortalamasının, ebeveyn tutumu demokratik olan öğrencilere göre daha düşük olduğu ifade edilmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bir başka veriye göre, ebeveyn tutumu demokratik olan öğrencilerin, deneyime açıklık alt boyutu puan ortalamasının, ebeveyn tutumu otoriter-baskıcı ve koruyucu olan öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür. Lamborn ve arkadaşları (akt., Özcan, 1996) tarafından yapılan bir çalışmada, kabul edici ve katılımcı ebeveyn tutumlarının bireylerde, olumlu bir benlik ile sağlıklı ve dengeli bir kişilik gelişimine yardımcı olduğu; denetleyici ve katı ebeveyn tutumlarının bireylerin sağlıklı kişilik gelişiminin oluşumuna engel olduğu ifade edilmiştir. Biricik (2011) üniversite öğrencilerinde, demokratik ve otoriter ebeveyn

tutumları ile uyum (sosyal, kişisel ve genel) düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, ebeveyn tutumunu demokratik olarak algılayan üniversite öğrencilerinin uyum düzeyinin ebeveyn tutumunu otoriter algılayanların uyum düzeylerinden daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Yılmaz (2007), 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinde, özerklik, okul başarısı ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, demokratik ebeveyn tutumunda öğrencilerin daha özerk (duygusal ve davranışsal) davranışlar gösterdiğini ifade etmiştir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİ

6.1 Sonuç

Araştırmada üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımı, algılanan ebeveyn tutumları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerinin, öğrenim gördükleri fakültelerin ve sınıf düzeylerinin, internet kullanım sürelerinin, anne-baba eğitim durumlarının problemleri internet kullanımı, algılanan ebeveyn tutumları ve kişilik özellikleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına bakılmıştır.

Araştırmada, cinsiyet değişkeni, problemleri internet kullanımı, algılanan ebeveyn tutumu ve beş faktör kişilik özelliklerinin uyumluluk alt boyutu üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu bulunmuştur. Erkeklerin problemleri internet kullanımı puanları ($\bar{X}=71,78$), kadınların problemleri internet kullanımı puanlarından ($\bar{X}=67,56$) anlamlı olarak daha yüksektir. Algılanan ebeveyn tutumunda, kız öğrencilerde demokratik tutum daha yüksek iken, erkek öğrencilerde otoriter ve koruyucu- istekçi tutumlarının anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kişilik özellikleri uyumluluk alt boyutunda, kız öğrencilerin uyumluluk düzeyleri ($\bar{X}=34,25$) erkeklerin uyumluluk düzeyinden ($\bar{X}=32,54$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmada, öğrenim görülen fakülte ve sınıf değişkeninin, problemleri internet kullanımı üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Algılanan koruyucu-istekçi ve otoriter ebeveyn tutumları ile mühendislik fakültesinde eğitim gören öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunurken; demokratik tutum ile eğitim görülen fakülteler arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Algılanan ebeveyn tutumlarıyla sınıf seviyesi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Öğrenim görülen fakülte değişkeni ile dışadönüklük, özdisiplin-sorumluluk, deneyime açıklık ve duygusal dengesizlik alt boyutları arasında anlamlı bir fark görülmezken; uyumluluk alt boyutunda İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Mühendislik ve Hukuk Fakülteleri arasında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrencilerin uyumluluk düzeylerinin daha yüksek olduğu; Mühendislik ile Hukuk Fakülteleri ve Diğer Fakülteler (Sağlık, Yabancı Diller ve Eğitim Fakültesi) arasında Diğer Fakültelerde (Sağlık, Yabancı Diller ve Eğitim Fakültesi) okuyan öğrencilerde uyumluluk düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Sınıf değişkeni ile dışadönüklük, öz disiplin-sorumluluk, deneyime açıklık ve duygusal dengesizlik alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığı; uyumluluk alt

boyutunda birinci sınıf ile üçüncü sınıf arasında, birinci sınıfta okuyan öğrencilerin uyumluluk düzeylerinin daha yüksek olduğu şekilde fark bulunmuştur.

Araştırmada, günlük internet kullanma süresi ile problemlı internet kullanımı ölçeği ve alt boyutları arasında interneti günlük 3 saat ve üzeri kullanan öğrencilerde problemlı internet kullanımı daha fazladır. Algılanan ebeveyn tutumuyla günlük internet kullanımı arasında koruyucu-istekçi ve otoriter tutumlarda günlük üç saat ve üzeri internet kullananlarda anlamlı bir farklılık olduğu; demokratik tutumda anlamlı bir farklılık olmadığı görölmüştür. Kişilik özellikleriyle interneti günlük kullanım süresi arasında anlamlı bir fark olmadığı saptamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, problemlı internet kullanımı (internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda veya sosyal rahatlık ve aşırı kullanım), ebeveyn tutumları (demokratik, koruyucu-istekçi ve otoriter) ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığına bakıldığında sonuçların şu şekilde olduğu görölmüştür;

-İnternetin olumsuz sonuçlarıyla dışadönüklük arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunurken; duygusal dengesizlik ile pozitif ve anlamlı, öz disiplin, uyumluluk, deneyime açıklık boyutları arasında negatif ve anlamlı ilişkilerin olduğu bulunmuştur ($p<0,01$).

-Sosyal fayda veya sosyal rahatlık ile dışadönüklük, öz disiplin, uyumluluk boyutları arasında negatif ve anlamlı düzeyde ilişki olduğu bulunurken, duygusal dengesizlik ile pozitif ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Deneyime açıklık ile anlamlı bir ilişkinin olmadığı görölmüştür ($p<0,01$).

-Aşırı kullanım ile dışadönüklük, uyumluluk, deneyime açıklık boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken; öz disiplin arasında negatif ve anlamlı ilişki, duygusal dengesizlik ile pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,01$).

-İnternetin olumsuz sonuçlarıyla demokratik tutum arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunurken, koruyucu-istekçi ve otoriter tutumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunduğu görölmüştür ($p<0,01$).

-Sosyal fayda veya sosyal rahatlık ile demokratik tutum arasında negatif anlamlı ilişki görülürken, koruyucu-istekçi ve otoriter tutumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görölmektedir ($p<0,01$).

-Aşırı kullanım ile demokratik tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken; koruyucu-istekçi ve otoriter tutumlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,01$).

Kişilik özellikleri, problemlili internet kullanımındaki toplam varyansın yaklaşık %16'sını açıklamaktadır. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde; problemlili internet kullanımını, özdisiplin/sorumluluk alt boyutu ($\beta=-,270$) ve duygusal dengesizlik alt boyutunun ($\beta=,180$), yordadığı, uyumluluk ($\beta=-,049$), deneyime açıklık ($\beta=-,028$) ve dışadönüklük alt boyutlarının ($\beta=,006$) yordamadığı görülmektedir. Problemlili internet kullanımının alt boyutları ile olan ilişkisine bakıldığında; kişilik özellikleri alt boyutları internetin olumsuz sonuçları boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %16'sını, sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %9'unu ve aşırı kullanım boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %12'sini açıklamaktadır. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde; internetin olumsuz sonuçları boyutunu, özdisiplin/sorumluluk ($\beta=-,287$) ve duygusal dengesizlik boyutlarının ($\beta=,148$), yordadığı; uyumluluk ($\beta=,090$), dışadönüklük ($\beta=,042$) ve deneyime açıklık boyutlarının ($\beta=-,041$) yordamadığı görülmektedir. Sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutunu, dışadönüklük ($\beta=-,143$), özdisiplin/sorumluluk ($\beta=-,137$) ve duygusal dengesizlik alt boyutlarının ($\beta=,148$) yordadığı; uyumluluk ($\beta=-,029$) ve deneyime açıklık boyutlarının ($\beta=,021$) yordamadığı görülmektedir. Aşırı kullanım boyutunu, dışadönüklük ($\beta=,141$), özdisiplin/sorumluluk ($\beta=0,250$) ve duygusal dengesizlik boyutlarının ($\beta=,187$), yordadığı; uyumluluk ($\beta=,060$) ve deneyime açıklık boyutlarının ($\beta=,051$) yordamadığı görülmektedir.

Ebeveyn tutumları, problemlili internet kullanımındaki toplam varyansın yaklaşık %19'unu açıklamaktadır. Regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde; problemlili internet kullanımını, koruyucu-istekçi ($\beta=,273$) ve otoriter ($\beta=,202$) tutumlarının yordadığı, demokratik tutumun ($\beta=,096$) yordamadığı görülmektedir.

Ebeveyn tutumları, sosyal fayda veya sosyal rahatlık ve internetin olumsuz sonuçları boyutlarındaki toplam varyansın yaklaşık %18'ini, aşırı kullanım boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %4'ünü açıklamaktadır. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde; internetin olumsuz sonuçları boyutunu, koruyucu-istekçi ($\beta=,261$) ve otoriter tutumların ($\beta=,234$) yordadığı, demokratik tutumun ($\beta=,057$) yordamadığı görülmektedir.

Sosyal fayda veya sosyal rahatlık boyutunu, otoriter ($\beta=,279$) ve koruyucu-istekçi tutumların ($\beta=,213$) yordadığı, demokratik tutumunun ($\beta=,038$) yordamadığı görülmektedir.

Aşırı kullanım boyutunu, koruyucu-istekçi tutumun ($\beta=,210$) yordadığı, demokratik ($\beta=,045$) ve otoriter tutumların ($\beta=,022$) yordamadığı görülmektedir.

Ebeveyn tutumlarının kişilik özelliklerini yordayıp yordamadığına bakıldığında sonuçların şu şekilde olduğu görülmüştür; Ebeveyn tutumları, dışadönüklük boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %3'ünü, özdisiplin/sorumluluk boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %13'ünü, uyumluluk boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %12'sini, deneyime açıklık boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %3'ünü ve duygusal dengesizlik boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %9'unu açıklamaktadır. Regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde; dışadönüklük boyutunu, ebeveyn tutumlarının yordamadığı, özdisiplin/sorumluluk, deneyime açıklık ve uyumluluk boyutlarını, demokratik tutumun yordadığı, koruyucu-istekçi ve otoriter tutumların yordamadığı görülmüştür. Duygusal dengesizlik boyutunu, demokratik ve koruyucu-istekçi tutumların yordadığı ancak otoriter tutumun yordamadığı görülmüştür.

6.2 Öneriler

Bu çalışmada, algılanan anne baba tutumları, kişilik özellikleri ve problemlili internet kullanımı birbiriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Literatürde, bu değişkenlerin birbiriyle ilişkisinin incelendiği yeterli sayıda araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle, farklı örneklerle, bu üç değişkenin ilişkisinin incelendiği çalışmalar yapılabilir.

Farklı illerdeki, devlet üniversiteleri ve özel üniversiteler dahil edilerek, daha geniş bir grupta çalışma yapılabilir.

Algılanan anne baba tutumlarının, problemlili internet kullanımı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkide aracı etkisi dikkate alındığında, anne babalara yönelik konuyla ilgili eğitimler verilebilir.

Sorunlu internet kullanımına sahip bireylerle çalışan ruh sağlığı personellerinin, bireylerin geçmişteki aile içi ilişkilerini daha iyi anlamaları ve bu ilişkilerin sorunlu internet kullanımıyla bağlantısını detaylı bir şekilde araştırmalarının, sorunlu internet kullanımının çözülmesine daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıküzel, F. B., Bekleyiciler, Ş. E., Demirel, A., Ergurum, O., Eroğlu, A. F., Küren, H. ve Şan, F. İ. (2018). *Üniversite Öğrencilerinde problemlı internet kullanımının aile ilişkileri üzerine etkileri: Kto karatay üniversitesi sosyal ve beşeri bilimler fakültesi örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kto Karatay Üniversitesi Sosyal Ve Beşeri Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Konya.
- Alaçam, H. (2012). *Denizli bölgesi üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının görölme sıklığı ve yetişkin dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu ile ilişkisi* (Yayınlanmamış uzmanlık tezi). Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Pamukkale.
- Altıntaş, S. (2016). *Ortaokul öğrencilerindeki problemlı internet kullanımı ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altıntaş, S. ve Öztabak, M. (2016). Ortaokul öğrencilerinin problemlı internet kullanımları ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi* 7(13), 109-128.
- Argın, F. S. (2013). *Ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arıcak, T. (2015). *Siber Alemin Avatar Çocukları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, (1), 55–67.
- Arslan-Cansever, B. (2013). Ergenlerin internet kullanımının toplumsal ilişkilerde yarattığı sorunlar. M. Kalkan ve C. Kaygusuz (Dü) içinde, *İnternet Bağımlılığı Sorunlar ve Çözümler* (s.193-210). Ankara: Anı.
- Aslan, E. ve Yazıcı, A. (2016). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili sosyodemografik faktörler. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 19(3), 109-117.

- Ata, E. E., Akpınar, Ş. ve Kelleci, M. (2011). Üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımı ile öfke ifade tarzları arasındaki ilişki. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 10(4), 473-480.
- Ayas, T. ve Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.
- Ayaz, B. (2016). *Ergenlerde teknoloji bağımlılığının bazı psikososyal değişkenlerle ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, H.(2008). *Ergenlerin kişilik özelliklerinin stresle başa çıkma ve bazı özellik niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Babacan Gümüş, A., Şıpkın, S., Tuna, A. ve Keskin, G. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemleri internet kullanımı, şiddet eğilimi ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(6), 460-467.
- Bal, S. (2010). *Çocukluk örselenme yaşantıları, ana-baba-ergen ilişkisi biçimleri ve sosyal destek algısının, kural dışı davranışlarla ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Batıgün, A. D. ve Kılıç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10.
- Bayhan, V. (2011). Lise öğrencilerinde internet kullanma alışkanlığı ve internet bağımlılığı (Malatya uygulaması). *Akademik Bilişim II-XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* (syf. 917-924). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Baykan, N. (2014). *Anne-baba tutumları ile internet bağımlılık düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi (Sultanbeyli ilçesi örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Beard, K. W. ve Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for Internet addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 4(3), 377-383.

- Berber Çelik, Ç. ve Odacı, H. (2012). Kendilik algısı ve benlik saygısının problemlili internet kullanımı üzerindeki yordayıcı rolü. *Journal of New World Sciences Academy*, 7(1), 433-441.
- Beşaltı, M. (2016). *Ergenlerde internet bağımlılığı ve kişilik özelliklerinin bazı sosyodemografik özelliklere göre incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Biricik, Z. (2011). *Üniversite öğrencilerinde algılanan anne baba tutumları ile uyum düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bozdoğan, Z. Ü. (2015). *İnternet bağımlılık düzeyi ve uyku kalitesinin üniversite öğrencilerinin ders başarısı üzerine etkileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Van.
- Bulut, I. (1990). *Aile değerlendirme ölçeği el kitabı*. Ankara: Özgüneliş Mat.
- Bulut-Serin, N. (2011). An examination of predictor variables for problematic internet use. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(3), 54-62.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Bülbül, A. (2014). *Ergenlerin algılanan anne baba tutumları ile yakın ilişkilerindeki psikolojik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyükçorak, M. (2018). *Üniversite öğrencilerinde sosyal medya kullanımının kişilik yapılanması ve yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükşahin- Çevik, G. ve Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağımlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 225-240.

- Can, M. ve Memiş, T. (2004). *Elektronik ortamda haksız rekabet halleri*. Kasım 21, 2019 tarihinde <https://www.mevzuatdergisi.com/2004/09a/04.htm> adresinden alındı.
- Canoğulları, Ö. ve Güçray, S. S. (2017). İnternet bağımlılık düzeyleri farklı ergenlerin cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygıları ve anne baba tutum algılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 42-57.
- Cao, H., Sun, Y., Wan, Y., Hao J. and Tao F. (2011). Problematic internet use in chinese adolescents and its relation to psychosomatic symptoms and life satisfaction. *Public Health*, 11, 802-823.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior* 18, 553-575.
- Caplan, S. E. (2003). Preference for online social interaction: a theory of problematic internet use and psychosocial well-being. *Communication Research*, 30(6), 625–648.
- Caplan, S. E. (2005). A social skill account of problematic internet use. *Journal Of Communication*, 55, 721–736.
- Ceyhan, E. (2010). Problemlı internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1343-1355.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A. ve Gürcan, A. (2007). Problemlı internet kullanımını ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 387-416.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109-116.
- Ceyhan, A. A. (2011). Ergenlerin problemlı internet kullanım düzeylerinin yordayıcıları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 18(2), 85–94.
- Chen, H. T. ve Kim, Y. (2013). Problematic use of social network sites: The interactive relationship between gratifications sought and privacy concerns. *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking*, 16(11), 806-811.

- Çap, E. (2017). *Lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, S., Atak, H. ve Başal, A. (2012). Predictive role of personality traits on internet addiction. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 13(4), 10-24.
- Çetinkaya, S. (2019). *Algılanan anne baba tutumlarının ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior*, (17), 187-195.
- Dede, B. (2019). *Ergenlerde internet kullanımı ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, İ., Peker Özköklü, D. ve Aygün Turğut, B. (2015). Ergenlerin problemlili internet kullanımının yordanmasında denetim odağı ve yaşam doyumunun rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 720-731.
- Demir, S. (2019). *Üniversite öğrencilerinde yalnızlık ve internet bağımlılığı arasındaki ilişki: Bilişsel çarpıtmaların aracı rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Demiralp, C. (2017). *Üniversite öğrencilerinin empatik eğilim ile narsistik kişilik özellikleri ve eleştirel düşünme arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Demirci, S. (2003). *Öğretmenlerde beş faktör kişilik özellikleri ile iş doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Demirli, C. ve Arslan, G. (2017). Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 49-64.

- Digman, J. M. (1990). Personality structure: Emergence of the five-factor model. *Annual Review Of Psychology*, 41, 417-440.
- Dinç, M. (2010). *İnternet bağımlılığı*. İstanbul: Ferfir Yayıncılık.
- Dinç, M. (2017). *Lise öğrencilerinde özgül internet bağımlılığının bağlanma stilleri ve mizaç özellikleri açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dokuzlu, E. (2016). *18-25 Yaş arası üniversite öğrencilerinde anne-baba tutumunun kişinin kaygı düzeyleri ve bağlanma tipi ile ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Douglas, A. C., Mills J. E., Niang, M., Stepchenkova S., Byun S., Ruffini C., Lee, S. K., Loutfi, L., Lee, J. K., Atallah, M., Blanton, M. (2008). Internet addiction: Meta-synthesis of qualitative research for the decade 1996-2006. *Computers In Human Behavior*, 24(6), 3027-3044.
- Döner, C. (2011), *İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dönmezer, İ. (1999), *Ailede iletişim ve etkileşim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Durak-Batıgün, A. ve Hasta, D. (2010). İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 213-219.
- Durşen-Ünal, S. (2018). *Sınıf öğretmenlerin çok kültürlü yeterlik alguları ve kişilik özelliklerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eftekin, P. (2015). *Ergenlik dönemindeki öğrencilerin internet bağımlılığı ve anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Ekşi, A. (1990), *Çocuk, genç, ana babalar*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

- Ekşi, F. (2012). Examination of narcissistic personality traits' predicting level of internet addiction and cyber bullying through path analysis. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(3), 1694-1706.
- Ergin, A., Uzun, S. U. ve Bozkurt, A. İ. (2013). Tıp fakültesi öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığı ve etkileyen etmenler. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 6(3), 134-142.
- Eripek, S. (1982). Kurumsal açıdan çocuklardaki problem davranışların nedenleri ve bir sınıflandırma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15(2), 35-46.
- Erkal, M. E. (1995). *Sosyoloji*. İstanbul: Der Yayınları.
- Erkan, S. (2019). *Erişkinlerde bulunan anne baba tutumu, benlik saygısı ve problemlili internet kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erkul, R. E. (2009). Sosyal medya araçlarının (Web 2.0) kamu hizmetleri ve uygulamalarında kullanılabilirliği. *Türkiye Bilişim Derneği*, 116, 96- 101.
- Ersin, B. (2010). *Lise öğrencilerinin suç eğilimleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişki (Beyoğlu ilçesi örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Esen, E. ve Siyez, D. M. (2011). Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 127-138.
- Goldberg, I. (1996). *Goldberg's message*. Ekim, 19, 2019 tarihinde (<http://users.rider.edu/~suler/psycyber/supportgp.html>) adresinden alındı.
- Gökçearslan, Ş. ve Günbatır, M. S. (2012). Ortaöğrenim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24.
- Gönül, S. (2002). Patolojik internet kullanımı (İnternetin kötüye kullanımı). *Yeni Symposium*, 40(3), 105-110.

- Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Gürcan, N. (2010). *Ergenlerin problemlili internet kullanımları ile uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- İkiz, F. E., Asıcı, E., Savcı, M. ve Yörük, C. (2015). Problemlili internet kullanımı ile üniversite yaşamına uyum. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 34-50.
- İnan, A. (2010). *İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- İşleyen, F. (2013). *Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin kişisel ve ailesel faktörlerle ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- İşsever, N. K. (2016). *İnternet bağımlılığının üniversite öğrencilerinde yaygınlığının incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İnternet Users In The World (2019). *Distribution By World Regions*. <https://www.internetworldstats.com/stats.htm> adresinden Kasım 1, 2019 tarihinde alınmıştır.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kalaitzaki, A. E. and Birtchnell, J. (2014). The impact of early parenting bonding on young adults' Internet addiction, through the mediation effects of negative relating to others and sadness. *Addictive Behaviors*, 39(3), 733-736.
- Kan, M. (2018). *Üniversite öğrencilerinde yetişkin bağlanma biçimleri, kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Karaca, M. (2007). *Sosyolojik Bir Olgu Olarak İnternet Gençliği: Elazığ örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Karlı, N. (2019). *Lise öğrencilerinin anne baba tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keser Özcan, N. ve Buzlu, S. (2005), Problemlerli internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: internette bilişsel durum ölçeğinin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. *Bağımlılık Dergisi*, 6(1), 19-26.
- Kılıç, Z. ve Durat, G. (2017). Üniversite öğrencilerinde problemlerli internet kullanımının genel psikolojik belirtileri ve sosyal fobi ile ilişkisi. *Sakarya Tıp Dergisi*, 7(2), 97-104.
- Kıyıcı, E. (2018). *Üsküdar üniversitesi öğrencilerinde internet bağımlılığı ve öfke arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Chen, C. C., Chen, S. H. and Yen, C. F. (2006). Proposed diagnostic criteria of internet addiction for adolescents. *The Journal Of Nervous Mental Diseases*, 193, 728-733.
- Koning, I. M., Peeters, M., Finkenauer, C. and Van Den Eijnden, R. J. J. M. (2018). Bidirectional effects of Internet-specific parenting practices and compulsive social media and Internet game use. *Journal of Behavioral Addictions*, 7(3), 624-632.
- Köksalan, B. ve Tel, M. (2009). Günümüzde yeni bir boş zaman aktivitesi olarak internet: Öğretim üyeleri örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(28), 262-272.
- Köse, F. (2019). *Öğretmen adaylarının duygu ve kişilik özellikleri ile öğretim yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Kraut, S., Kiesler, B., Boneva, J., Cummings, J., Helgeson, V. and Crawford, A. (2002). Internet paradox revisited. *Journal of Social Issues*, 58, 49-74.
- Kuzgun, Y. ve Eldeleklioğlu, J. (2005), Anne baba tutumları ölçeği. Y. Kuzgun ve F. Bacanlı (Dü) içinde PDR' de kullanılan ölçekler. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Matsumoto, D., Leroux, J., Wilson-Cohn, C., Raroque, J., Kookan, K., Ekman, P., Yrizarry, N., Loewinger, S., Uchida, H., Yee, A., Amo, L. ve Goh, A. (2000). A new test to measure emotion recognition ability: matsumoto and Ekman's japanese and caucasian brief affect recognition test (jacbart). *Journal of Nonverbal Behavior* 24(3), 179-209.
- Merdan, E. (2013). Beş faktör kişilik kuramı ile iş değerleri ilişkisinin incelenmesi: Bankacılık sektöründe bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 4(7), 141-159.
- Metin, A. (2018). *Psikolojik danışman adaylarının, yüz ifadelerindeki duyguları tanıma becerileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Morsünbül, Ü. (2014). İnternet bağımlılığının bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, yalnızlık ve yaşam doyumu ile ilişkisi. *International Journal Of Human Sciences*, 11(1), 357-372.
- Nirun, N. (1994). *Sistematik sosyoloji yönünden aile ve kültür*. Ankara: A.K.M. Yayınları.
- Odabaşı, H. F., Çoklar, A. N. ve Kabakçı, I. (2007). Yeni dünya: İnternet - ailelerin yeni dünyadaki sorumlulukları nelerdir?. 8. *Aybastı-Kabataş Kurultayı*, (s. 1-9). Eskişehir.
- Oktay, M. (1996). *Davranış bilimlerine giriş*. İstanbul: Der Yayınları.
- Oran-Pamir, Ç. (2008). *Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Ögel, K. (2012). İnternet Bağımlılığı. Kasım 19, 2019 tarihinde <http://www.internetbagimliliği.info/> adresinden alındı.
- Önay, N. (2014). *Ergenlerde internet bağımlılığı yordayıcıları olarak ana baba tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık algısı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, B. (2017). *Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinde anne baba tutumu ile depresyon ve sınav kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Özcan, H. (1996). *İlkokul öğrencilerinin öz güvenleri, akademik başarıları ve anne baba tutumları arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, Y., Kuzucu, Y. ve Ak, Ş. (2016). Ergenlikte saplantılı internet kullanımının anababa ve ergenlerin bildirimine dayalı olarak incelenmesi. *Elementary Education Online*, 15(2), 330-343.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: PDREM Yayıncılık.
- Öztürk, Ö., Odabaşıoğlu, G., Eraslan, D. ve Genç, Y. (2007). İnternet bağımlılığı: Kliniği ve tedavisi. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 36-41.
- Öztürk, E. ve Özmen, S. K. (2011). Öğretmen adaylarının problemlili internet kullanım davranışlarının, kişilik tipi, utangaçlık ve demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 1785-1808.
- Pekyürek, İ. (2018). *Bir okul örneğinde anne baba tutumlarının ergenlerin kişilik yapısı ve cinsiyet rolü ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Reisoğlu, İ., Gedik, N. ve Göktaş, Y. (2013). Öğretmen adaylarının özsaygı ve duygusal zekâ düzeylerinin problemlili internet kullanımıyla ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38 (170), 150-165.
- Satılmış, M. (2010). *Öğrencilerin mükemmeliyetçilik tutumları ile anne baba tutumlarının karşılaştırmalı incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Say, G. (2016). *Problemlili internet kullanımı ile ilişkili bazı değişkenler: Ebeveyn-ergen ilişki niteliği, yalnızlık, öfke ve problem çözme becerileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Semerci, B. (2007) *Ergen ruh sağlığı*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Sevindik, T. ve Gürol, M. (2006). İnternette yeni bir sektör: Ödev siteleri. *Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü*, 82-84.

- Sevindik, F. (2011). *Fırat üniversitesi öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının belirlenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Seviniş, S. (2017). *Yetişkinlerde sosyal ağ kullanımının beş faktör kişilik özellikleriyle ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.
- Shapira, N.A., Goldsmith, T. D., Keck Jr, P. E., Khosla, U. M. and Mcelroy, S. L. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic internet use. *Journal Of Affect Disorders*, 57, 267-272.
- Shapira, N. A., Lessig, M. C., Goldsmith, T. D., Szabo, S., Lazoritz, M., Gold, M. S. and Stein, D. J. (2003). Problematic internet use: Proposed classification and diagnostic criteria. *Depression and Anxiety*, 17, 207-216.
- Suler, J. R. (1999). To get what you need: Healty and pathological internet use. *Cyberpsychology and Behavior*, 2(5), 385-393.
- Sümer, N., Lajunen, T. and Ozkan, T. (2005). Big five personalitr traits as the distal predictors of road accident involvement. *In Traffic and transport pschology*, 215-227.
- şahin, N. (2014). *Ergenlik problemleri ve baş etme yöntemleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- şimşek, A. (2006). *Duygusal zekanın, ana baba tutumunun ve doğum sırasının tercih edilen liderlik tarzına etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tahiroğlu, A.Y., Çelik, G.G., Uzel, M., Özcan, N. ve Avcı, A. (2008). Internet use among Turkish adolescents. *Cyberpsychology and Behavior*, 11 (5), 537-543.
- Tang, J.H., Chen, M.C., Yang, C.Y., Chung, T.Y. and Lee, Y.A. (2016). Personality traits, interpersonal relationships, online social support, and Facebook addiction. *Telematics and Informatics*, 33(1), 102-108.

- Tatlıoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik kuramına göre kişilik özellikleri alt boyutlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(XVII), 939-971.
- Terlemez, C. (2019). *Dijital oyun bağımlılığı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Topal, E. (2018). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tuten, T.L. and Bosnjak, M. (2001). Understanding differences in web usage: The role of need for cognition and the five factor model of personality. *Social Behavior And Personality*, 29(4), 391-398.
- Tümkiye, S., Çelik, M. ve Aybek, B. (2010). Ergenlerin kişiler arası ilişkilerini etkileyen sosyal yaşantı değişkenlerinin incelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 163-178.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2016). *Son üç ay içinde İnternet kullanan bireylerin kişisel amaçla internet üzerinde yürüttüğü faaliyetler*. Kasım 2, 2019 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 adresinden alındı.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019). *Bilgi toplumu istatistikleri (2004-2019)*. Kasım 2, 2019 tarihinde <http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> adresinden alındı.
- Uzunel, A. (2016). *Lise öğrencilerinin anne baba tutumları ile mükemmeliyetçi öz-sunum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kocaeli ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Üçkardeş, E. A. (2010). *Mersin üniversitesi öğrencileri arasında internet bağımlılığının değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış uzmanlık tezi). Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, Mersin.

- Üneri, Ö. Ş. ve Tanıdır, C. (2011). Bir grup lise öğrencisinde internet bağımlılığı değerlendirmesi: Kesitsel bir çalışma. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 24(4), 265-272.
- Yan, W., Li, Y., and Sui, N. (2014). The relationship between recent stressful life events, personality traits, perceived family functioning and internet addiction among college students. *Stress And Health*, 30(1), 3.
- Yang, C. Y., Sato, T., Yamawaki, N. and Miyata, M. (2013). Prevalence and risk factors of problematic internet use: A cross-national comparison of Japanese and Chinese university students. *Transcultural Psychiatry*, 50(2), 236-270.
- Yaprak, B. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumunun diskriminant analiziyle belirlenmesi ve benlik saygısı ile olan ilişkisinin değerlendirilmesi üzerine bir uygulama* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yavuzarslan-Gök, A. (2017). *Ergenlerde problemlerli internet kullanımı, kişilik özellikleri ve sosyal beceri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuzer, H. (1986). *Ergenlik Çağında Gelişmeyi Etkileyen Güçler*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, S. (2018). *Ergenlerin öznel iyi oluş ve anne baba tutumu ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Yıldız, Ü. (2014). *Üniversite öğrencilerinde obezite oluşumunda internet bağımlılığının etkisinin saptanması* (Yayınlanmamış uzmanlık tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, İzmir.
- Yılmaz, S. (2006). *İnternet ve internet kafelerin ilk ve orta öğretim öğrencilerine etkileri (İstanbul örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

- Yılmaz, M. T. (2009). *Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları (self-compassion) ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, Y. (2007). *Anne-baba tutumları ile ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul başarıları ve özerkliklerinin gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyber Psychology and Behavior*, 1(3), 237–244.
- Young, K. ve Rodgers, C. (1998). The relationship between depression and internet addiction. *Cyber Psychology and Behavior*, 1(1), 25-28.
- Yücel, Y. (2013). *Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumlarının, benlik saygısı ve öğrenilmiş çaresizlikle ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zorbaz, O. (2013). *Lise öğrencilerinde problemlerli internet kullanımının sosyal kaygı ve akran ilişkisi açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

EKLER

Ek-1: Genel Bilgi Formu:

Değerli katılımcı,

Aşağıda bir araştırma kapsamında hazırlanan bazı ölçekler ve kişisel bilgi formu yer almaktadır. Sizden bu araştırma kapsamında her bir ölçeği doldurmadan önce, ölçekle ilgili açıklama ve yönerge kısmını okumanız ve akabinde ölçekte yer alan soruları cevaplandırmanız istenmektedir. Vermiş olduğunuz cevaplar yüksek lisans tezinde kullanılacak olup, kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Bu sebeple ölçeklere isim yazmanız istenmemektedir.

Çalışmadan sağlıklı veriler elde edilebilmesi için;

- her bir sorunun dikkatle okunarak, boş bırakılmadan yanıtlanması,
- cevaplarınızın gerçek duygu ve düşüncelerinizi yansıtılması önemlidir.

Katılım gösterdiğiniz ve soruları içtenlikle cevapladığınız için teşekkür ederim.

Beyza KAPUDERE

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Cinsiyetiniz: ()Kız ()Erkek

2.Yaşınız:

3.-Eğitim Gördüğünüz Fakülte:

4.Bölümünüz:

5.Sınıfınız: ()Hazırlık ()1.sınıf ()2.sınıf ()3.sınıf ()4.sınıf ()Yüksek lisans/Doktora

6.İnternet kullanım süreniz ne kadardır?

()0-1 saat ()1-3 saat ()3 ve üzeri

7.İnterneti hangi amaçla kullanırsınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

() Araştırma-bilgilenme(ödev) () Eğlence- Oyun

() İletişim-sohbet () Alışveriş () İş

8.İnternete hangi cihazla bağlanıyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

Bilgisayar Tablet Cep Telefonu

9. Anne Eğitim Düzeyi:

Okur yazar

İlkokul Mezunu

Ortaokul mezunu

Lise Mezunu

Lisans Mezunu

Baba Eğitim Düzeyi:

Okur yazar

İlkokul Mezunu

Ortaokul mezunu

Lise Mezunu

Lisans Mezunu

Ek-2: Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği (Piko):

Açıklama: Lütfen, aşağıdaki ankette her bir maddenin karşısında yer alan; 1= “Hiç Uygun Değil” 2= “Nadiren Uygun” 3= “Biraz Uygun” 4= “Oldukça Uygun” 5= “Tamamen Uygun” ifadelerden size en uygun olan seğeneği işaretleyiniz.

		Hiç Uygun Değil	Nadiren Uygun	Biraz Uygun	Oldukça Uygun	Tamamen Uygun
1	İnternet bağlantımı kesmeye her karar verdiğimde kendi kendime “birkaç dakika daha” diyorum.	1	2	3	4	5
2	İnternette geğirdiğim zaman çoğunlukla uyku süremi azaltıyor.	1	2	3	4	5
3	İnternet ortamında elde ettiğim saygıyı günlük yaşamımda bulamıyorum.	1	2	3	4	5
4	İnternette, diğer ortamlara göre daha kolay ilişki kuruyorum.	1	2	3	4	5
5	İnternette ismimi gizlemek beni daha özgür kılıyor.	1	2	3	4	5
6	Çok istememe rağmen interneti uzun süre kullanmaktan bir türlü vazgeçemiyorum	1	2	3	4	5
7	İnternete gerekmedikçe girmekten kaçınıyorum.	1	2	3	4	5
8	Yalnızlığımı internetle paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
9	Tekrar internete girene kadar kendimi huysuz, karamsar, rahatsız ve huzursuz hissediyorum.	1	2	3	4	5
10	Problemlerimden bunaldığımda sığındığım en iyi yer internettir.	1	2	3	4	5
11	Birisi internette ne yaptığımı sorduğunda savunmacı ve gizleyici oluyorum.	1	2	3	4	5
12	Planladığımın dışında fazladan bir dakika bile interneti kullanmıyorum.	1	2	3	4	5
13	İnternette bağlantı kurduğum insanlara kendimi daha iyi anlatıyorum.	1	2	3	4	5
14	İnternete giremediğim zaman, internette olmayı düşünmekten kendimi alıkoyamıyorum.	1	2	3	4	5
15	İnternette, kontrol benden çıkıyor.	1	2	3	4	5
16	İnternet yüzünden yemek yemeyi unuttuğum zamanlar oluyor.	1	2	3	4	5
17	İnternette daha fazla vakit geçirmek için günlük işlerimi ihmal ediyorum.	1	2	3	4	5
18	Sosyal aktiviteler için para harcamaktansa internete erişmek için harcamayı tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
19	Sürekli ziyaret ettiğim internet sitelerini bir gün dahi girememeye tahammül edemiyorum	1	2	3	4	5
20	İnternet kullandığım süre boyunca her şeyi unutuyorum.	1	2	3	4	5

21	Yapmam gereken işler çoğaldıkça, internet kullanma isteğim de o ölçüde artıyor.	1	2	3	4	5
22	İnternet, yapmam gerekenleri ertelemek için vazgeçilmez bir araçtır.	1	2	3	4	5
23	İnternet kullanımım, benim için önemli kişilerle olan ilişkilerimde problem yaşamama neden oluyor.	1	2	3	4	5
24	İnternet kullanırken başkalarının beni meşgul etmesine öfkeleniyorum.	1	2	3	4	5
25	İnterneti kullanmasam bile sürekli aklımda.	1	2	3	4	5
26	İnternette kendimi çok özgür hissediyorum.	1	2	3	4	5
27	İnternette çok fazla zaman geçirdiğim için başarımla düşüyorum.	1	2	3	4	5
28	İnternet kullanmayı bırakmadığım için randevularıma veya derslerime geç kalıyorum.	1	2	3	4	5
29	Sabahları uyandığım da bir an önce internete bağlanmak istiyorum.	1	2	3	4	5
30	İnternet kullanırken zamanın nasıl geçtiğini hiç anlayamıyorum.	1	2	3	4	5
31	İnternet beni kendisine esir ediyor.	1	2	3	4	5
32	İnternet ortamında genellikle kendimi huzurlu hissediyorum.	1	2	3	4	5
33	İnternet yoluyla iletişim kurmayı, yüz yüze iletişim kurmaya tercih ediyorum.	1	2	3	4	5

Ek-3: Anne-Baba Tutum Ölçeği:

Açıklama: Lütfen aşağıdaki ankette yer alan her bir maddeyi dikkatlice okuyarak, size en uygun gelen seçeneği 5 aralıklı ölçek üzerinden “1=hiç uygun değil; 5=tamamen uygun” şeklinde işaretleyiniz.

		Hiç Uygun Değil	Az Çok Uygun	Kısmen Uygun	Oldukça Uygun	Tamamen Uygun
1	Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.	1	2	3	4	5
2	Çok yönlü gelişmem için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir.	1	2	3	4	5
3	Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.	1	2	3	4	5
4	Her zaman başıma kötü bir şey geleceğim gibi beni koruyup kollamaya çalışır.	1	2	3	4	5
5	Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir.	1	2	3	4	5
6	Arkadaşlarımı eve çağırma izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranır.	1	2	3	4	5
7	Elinden geldiği kadar, her konuda fikrimi almaya özen gösterir.	1	2	3	4	5
8	Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır, onların benden daha iyi olduklarını söyler.	1	2	3	4	5
9	Bana hükmetmeye çalışır.	1	2	3	4	5
10	Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman, kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister.	1	2	3	4	5
11	Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.	1	2	3	4	5
12	Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranır.	1	2	3	4	5
13	Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.	1	2	3	4	5
14	Neden bazı şeyleri yapmam ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.	1	2	3	4	5
15	Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.	1	2	3	4	5
16	Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.	1	2	3	4	5
17	Sevmediğim yemekleri, yarayacağı düşüncesiyle, zorla yedirir.	1	2	3	4	5
18	Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.	1	2	3	4	5

19	Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile her gittiği yere beni de götürür, evde yalnız kalmamdan kaygılanır.	1	2	3	4	5
20	Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.	1	2	3	4	5
21	Küçük yaşından itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.	1	2	3	4	5
22	Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır; parka, sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.	1	2	3	4	5
23	Benim gibi bir evladı olduğu için kendini rahatsız hissettiğini sanıyorum.	1	2	3	4	5
24	Okulda başarılı olmama konusunda beni zorlar, kırık not aldığımda cezalandırır.	1	2	3	4	5
25	Beni kendi emellerine ulaşmak için bir araç olarak kullanır.	1	2	3	4	5
26	Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlamıştır.	1	2	3	4	5
27	Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.	1	2	3	4	5
28	Her zaman, her işte kusursuz olmam gerektiği inancındadır.	1	2	3	4	5
29	Ona yaklaşmak istediğimde daima bana sıcak bir biçimde karşılık verir.	1	2	3	4	5
30	Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşlamıştır.	1	2	3	4	5
31	Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.	1	2	3	4	5
32	Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.	1	2	3	4	5
33	Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.	1	2	3	4	5
34	İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam gerektiğini söyler.	1	2	3	4	5
35	Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem.	1	2	3	4	5
36	Aile ile ilgili kararlar alınırken benim de fikrimi öğrenmek ister.	1	2	3	4	5
37	Beni olduğum gibi kabul etmiştir.	1	2	3	4	5
38	Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.	1	2	3	4	5
39	Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.	1	2	3	4	5
40	Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.	1	2	3	4	5

Ek-4: Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu (Big Five Personality Inventory-Short Form):

Açıklama: Sizden aşağıdaki her bir maddeyi dikkatle okuyarak, sizi ne ölçüde tanımladığını 5 araklı ölçek (1= “Hiç Uygun Değil” 2= “Nadiren Uygun” 3= “Biraz Uygun” 4= “Oldukça Uygun” 5= “Tamamen Uygun”) üzerinden değerlendirmeniz istenmektedir.

		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Konuşkan	1	2	3	4	5
2	Başkalarının hatalarını arama eğiliminde olan	1	2	3	4	5
3	İşini tam yapan	1	2	3	4	5
4	Bunalımlı, melankolik	1	2	3	4	5
5	Orijinal, yeni görüşler ortaya koyan	1	2	3	4	5
6	Ketum/Vakur	1	2	3	4	5
7	Yardımsaver ve başkaları için çırpınan	1	2	3	4	5
8	Biraz umursamaz	1	2	3	4	5
9	Rahat, stresle kolay baş eden	1	2	3	4	5
10	Çok değişik konuları merak eden	1	2	3	4	5
11	Enerji dolu	1	2	3	4	5
12	Başkalarıyla sürekli didişen	1	2	3	4	5
13	Güvenilir bir çalışan	1	2	3	4	5
14	Gergin olabilen	1	2	3	4	5
15	Maharetli, derin düşünen	1	2	3	4	5
16	Heyecan yaratabilen	1	2	3	4	5
17	Affedici bir yapıya sahip	1	2	3	4	5
18	Dağınık olma eğiliminde	1	2	3	4	5
19	Çok endişelenen	1	2	3	4	5
20	Hayal gücü yüksek	1	2	3	4	5
21	Sessiz bir yapıda	1	2	3	4	5
22	Genellikle başkalarına güvenen	1	2	3	4	5
23	Tembel olma eğiliminde olan	1	2	3	4	5
24	Duygusal olarak dengeli, kolayca keyfi kaçmayan	1	2	3	4	5
25	Keşfeden, icat eden	1	2	3	4	5
26	Atılgan bir kişiliğe sahip	1	2	3	4	5
27	Soğuk ve mesafeli olabilen	1	2	3	4	5
28	Görevi tamamlanıncaya kadar sebat edebilen	1	2	3	4	5
29	Dakikası dakikasına uymayan	1	2	3	4	5
30	Sanata ve estetik değerlere önem veren	1	2	3	4	5
31	Bazen utangaç, çekingen olan	1	2	3	4	5
32	Hemen hemen herkese karşı saygılı ve nazik olan	1	2	3	4	5
33	İşleri verimli yapan	1	2	3	4	5
34	Gergin ortamlarda sakin kalabilen	1	2	3	4	5
35	Rutin işleri yapmayı tercih eden	1	2	3	4	5

36	Sosyal, girişken	1	2	3	4	5
37	Bazen başkalarına kaba davranabilen	1	2	3	4	5
38	Planlar yapan ve bunları takip eden	1	2	3	4	5
39	Kolayca sinirlenen	1	2	3	4	5
40	Düşünmeyi seven, fikirler geliştirebilen	1	2	3	4	5
41	Sanata ilgisi çok az olan	1	2	3	4	5
42	Başkalarıyla işbirliği yapmayı seven	1	2	3	4	5
43	Kolaylıkla dikkati dağılan	1	2	3	4	5
44	Sanat, müzik ve edebiyatta çok bilgili	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM

1. Adı Soyadı : Beyza Kapudere

İletişim Bilgileri

Mail : byzkdpr@gmail.com

2. Doğum Tarihi : 27.06.1994

3. Unvanı : Psikolog

4. Öğrenim Durumu : Lisans

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Psikoloji	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	2017
Yüksek Lisans	Klinik Psikoloji	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	D.E.
Doktora			

EĞİTİM PROGRAMLARI SERTİFİKA BİLGİLERİ

2016- 2018 Varoluşçu Psikoterapiler Derneği (Existanbul) - Varoluşçu Analiz Eğitimi (Psikoterapi Eğitimi)

2017-2019 Yüksek Lisans programı kapsamında Prof. Dr. Hakan Türkçapar ve Prof. Dr. Levent eğitimliğinde, Bilişsel ve Davranışçı Terapi Temel Eğitimi.

YAPILAN BİLİMSEL SUNUMLAR VE YAYINLAR

2020 – Üniversite Öğrencilerindeki Problemlü İnternet Kullanımı, Algılanan Anne Baba Tutumları Ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi) (Devam Etmekte)